

KAMK • University
of Applied Sciences

MATKAILULLINEN VAPAA-AJAN ASUMINEN
Kalajoki, Kuusamo, Oulu, Pudasjärvi, Taivalkoski ja Vaala
Jari Järviluoma

MATKAILULLINEN VAPAA-AJAN ASUMINEN

Kalajoki, Kuusamo, Oulu, Pudasjärvi, Taivalkoski ja Vaala

Jari Järviluoma

Kajaanin ammattikorkeakoulun julkaisusarja B

Raportteja ja selvityksiä 100

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Hyrynsalmen kunta

OULU | BusinessOulu

Yhteystiedot:

Kajaanin Ammattikorkeakoulun kirjasto

PL 240, 87101 KAJAANI

Puh. 044 7157042

Sähköposti: amkkirjasto@kamk.fi

<http://www.kamk.fi>

Kannen kuva:

Shutterstock

Kajaanin ammattikorkeakoulun julkaisusarja B 100 / 2020

ISBN 978-952-7219-52-2

ISSN 1458-915X

SISÄLLYSLUETTELO

1 Johdanto.....	1
2 Ulkokuntalaisten yksityisomisteiset vapaa-ajanasunnot kunnittain.....	3
3 Kyselyaineisto ja sen analysointimenetelmät	5
4 Taustatietoja kyselyyn vastanneista.....	8
5 Vapaa-ajanasuntoa koskevat kysymykset.....	11
6 Vapaa-ajanasunnon käyttö.....	17
7 Näkemykset vapaa-ajanasunnon sijaintikunnan palveluista	26
8 Rahankäyttö vapaa-ajanasunnon sijaintikunnassa	33
9 Etätyö	36
10 Aikomukset muuttaa vapaa-ajanasunto vakituiseksi asunnoksi.....	40
11 Yrittäminen vapaa-ajanasunnon sijaintikunnassa.....	42
12 Viestintä.....	44
13 Kehittämisehdotukset liittyen vapaa-ajan asumiseen ja matkailuun	47
14 Yhteenveto	58
Lähteet.....	62
Liite 1 Kyselylomake	64

1 JOHDANTO

Luontoperustaisen matkailun edistämistä käytetään monissa kunnissa keskeisenä aluekehityksen välineenä. Sen avulla pyritään hallitsemaan alueiden rakennemuutosta ja luomaan uutta taloudellista aktiviteettia. Luontoperustaista matkailua kehitettäessä saattaa helposti unohtua, että alueella vierailevista luontomatkailijoista merkittävä osa on ulkopaikkakuntalaisia vapaa-ajanasujia, ”mökkiläisiä”, jotka käyttävät varsinaisten matkailijoiden tavoin alueen palveluja ja rikastuttavat siten osaltaan paikallista elinkeinoelämää ja kuntataloutta. Vapaa-ajan asumisella on taloudellisen ulottuvuuden lisäksi vahva sosiaalinen ulottuvuus, sillä mökkeily virkistää paikkakunnan sosiaalista elämää paikallisten ja vapaa-ajanasukkaiden erilaisten kohtaamisten kautta.

Ulkokuntalaiset vapaa-ajanasukkaat ovat osa-aikakuntalaisia ja siten potentiaalisia tulevaisuuden muuttajia. Tämä korostuu erityisesti muuttotappiosta kärsivällä harvaan asutulla maaseudulla. Näin ollen ei ole yllättävää, että maaseutukunnat pyrkivät uusien vapaa-ajanasukkaiden houkuttelun lisäksi kannustamaan nykyisiä muuttamaan pysyvästi vapaa-ajanasunnolleen.

Näistä lähtökohdista ja kuntien aloitteellisuuden seurauksena Kajaanin ammattikorkeakoulussa (KAMK) käynnistettiin vuoden 2019 alussa kaksi vuotta kestävä VALTO-hanke (Vapaa-ajan asumisesta liiketoimintaa). Hankkeeseen osallistuu kaikkiaan kymmenen kuntaa: Pohjois-Pohjanmaalta Kalajoki, Kuusamo, Oulu, Pudasjärvi, Taivalkoski ja Vaala sekä Kainuusta Hyrynsalmi, Kuhmo, Sotkamo ja Suomussalmi. Hanketta osarahoittavat Pohjois-Pohjanmaan ja Kainuun ELY-keskukset Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmasta (EAKR) 2014-2020. Budjetti on 177 400 euroa, josta tukirahoituksen määrä 124 467 euroa. Muu rahoitus tulee Kajaanin ammattikorkeakoululta sekä mukana olevilta kunnilta.

VALTO-hankkeella on kolme tavoitetta, jotka nivoutuvat toisiinsa ”tiedosta liiketoimintaan” -periaatetta noudattaen. Ensin tarvitaan tietoa ilmiöstä, minkä jälkeen tieto jalostuu kehittämistoiminnaksi ja kehittämistoiminnan tuloksena syntyy liiketoimintaa. VALTO-hankkeessa tarkastelun kohteena oleva ilmiö on ulkokuntalaisten vapaa-ajan asuminen ja sen tarjoamat mahdollisuudet maaseudun elinvoiman edistämiseen. Hanke jakaantuu kolmeen työpakettiin: 1) Tiedon tuottaminen, 2) Kehittäminen ja 3) Jatkotoimenpiteet (ks. Järvi-
luoma, Kauppila & Keränen 2019).

Tämä raportti on eräs VALTO-hankkeen tiedontuotantoon liittyvän työpaketin julkaisuista. Raportti sisältää ulkokuntalaisille vapaa-ajanasunnon omistajille suunnatun kyselyn tulokset koskien hankkeeseen osallistuneita Pohjois-Pohjanmaan kuntia (Kalajoki, Kuusamo, Oulu, Pudasjärvi, Taivalkoski, Vaala). Kyselyn tulokset

Kainuun kuntien osalta (Hyrnsalmi, Kuhmo, Sotkamo, Suomussalmi) on raportoitu omassa, formaatiltaan samankaltaisessa julkaisussa (Järviluoma 2020).

VALTO-hankkeen tiedontuotannon keskeinen osa-alue on matkailullisen vapaa-ajan asumisen aluetaloudellisten vaikutusten arviointi hankkeen kohdekunnissa. Aluetaloudellisia vaikutuksia tarkastelevien tutkimusten tulokset on raportoitu erikseen kahdessa eri julkaisussa, joista toinen sisältää Pohjois-Pohjanmaan hankekuntien tulokset (Kauppila 2020a) ja toinen Kainuun hankekuntien tulokset (Kauppila 2020b). Näin ollen käsillä olevan raportin sisältöä täydentää Kauppilan (2020a) julkaisu *Matkailullisen vapaa-ajanasumisen aluetaloudelliset vaikutukset: Kalajoki, Kuusamo, Oulu, Pudasjärvi, Taivalkoski ja Vaala*.¹

Tämä raportti tarkastelee siis ulkokuntalaisille vapaa-ajanasunnon omistajille tehdyn kyselyn tuloksia hankkeen Pohjois-Pohjanmaan kohdekuntien osalta. Raportin alussa kerrotaan taustaksi ulkokuntalaisten omistamien vapaa-ajanasuntojen määrät kunnittain, sitten mökkiläiskyselyn käytännön toteutuksesta, minkä jälkeen raportti etenee pitkälti kyselylomakkeen osioiden mukaisesti (kyselylomake liitteessä 1). Pääotsikoittain raportissa kuvataan vastaajien taustatietoja, vapaa-ajanasuntoja, vapaa-ajanasuntojen käyttöä, käsityksiä vapaa-ajanasunnon sijaintikunnan palveluista, rahankäyttöä vapaa-ajanasunnon sijaintikunnassa, etätyötä, muuttohalukkuutta, yrittämistä vapaa-ajanasunnon sijaintikunnassa, viestintää sekä vapaa-ajan asumiseen ja matkailuun liittyviä kehittämissuhteita. Raportin yhteenvedon on koottu keskeisimpiä tuloksia kyselyaineistosta esiin nousseista asioista.

Terminologisenä selvennyksenä todettakoon, että tässä raportissa vapaa-ajanasuntoa, loma-asuntoa ja mökkiä käytetään toistensa synonyymeinä. Puhuttaessa raportin otsikossakin mainitusta Kauppilan (2020a) määrittelemästä *matkailullisesta vapaa-ajan asumisesta* sillä viitataan ulkokuntalaisten vapaa-ajan asumiseen erotuksena paikallisten kuntalaisten loma-asuntojen käytöstä.

¹ Hyvää oheislukemistoa raportille on myös Kauppilan (2019) artikkeli *Vapaa-ajanasunnot, tila-aika-ulottuvuus ja aluetaloudelliset vaikutukset paikallistasolla: Näkökulmia vapaa-ajan asumisen kehittämiseen*, joka on julkaistu Kajain ammattikorkeakoulun Business-osaamisalueen TKI-toimintaa esittelevässä koostejulkaisussa (sivut 68-106).

2 ULKOKUNTALAISTEN YKSITYISOMISTEISET VAPAA-AJANASUNNOT KUNNITTAIN

Ulkokuntalaisten omistamien vapaa-ajanasuntojen määrät saatiin Tilastokeskuksen kesämökkitalastosta erillistilauksena. Tilastokeskuksen kesämökkitalastossa kesämökeiksi on määritelty ne rakennukset, joiden käyttötarkoitus oli vuoden viimeisenä päivänä vapaa-ajan asuinrakennus tai joita ko. ajankohtana käytettiin loma-asumiseen. Toisin sanoen kesämökkikanta sisältää ensisijaisesti Rakennusluokituksen käyttötarkoitukseluokan (041) Vapaa-ajan asuinrakennukset ja lisäksi muut rakennukset (ns. mummonmökkit), joita käytetään loma-asumiseen ja joiden käytössä olosta on ilmoitettu rekisteriviranomaiselle. Majoitustoimintaa harjoittavien liikeyritysten vuokrattavia lomamökkejä, jotka ovat Liikerakennusten luokassa 124 (Vuokrattavat lomamökkit ja -osakkeet, liiketoiminnallisesti) ei lueta kesämökkikantaan (Tilastokeskus 2019a).

Taulukkoon 1 on koottu paikallisten ja ulkokuntalaisten yksityisomisteisten loma-asuntojen määrät kunnittain. Taulukkoa tulkittaessa on huomattava, että lukuihin eivät sisälly vapaa-ajanasunnot, joiden omistajalle ei voida määrittellä Suomessa sijaitsevaa kotikuntaa. Tällaisia ovat yleensä yritysten, yhteisöjen, ulkomaalaisten ja kuolinpesien omistamat vapaa-ajanasunnot (Kannisto 2019).

Taulukko 1. Paikallisten ja ulkokuntalaisten yksityisomisteiset vapaa-ajanasunnot 31.12.2018 (Tilastokeskus 2019b).

Vapaa-ajanasunnon sijaintikunta	Paikallisten omistamia vapaa-ajanasuntoja	Ulkokuntalaisten omistamia vapaa-ajanasuntoja	Ulkokuntalaisten omistamien vapaa-ajanasuntojen osuus (%)
Kalajoki	765	845	52,5
Kuusamo	1721	3512	67,1
Oulu	2810	627	18,2
Pudasjärvi	673	2237	76,9
Taivalkoski	348	710	67,1
Vaala	222	1284	85,3

Ulkokuntalaisten yksityisomisteisten vapaa-ajanasuntojen määrät ovat suurimpia Kuusamossa ja Pudasjärvellä ja pienimpiä Oulussa ja Taivalkoskella. Taulukosta 1 havaitaan myös, että Oulua lukuun ottamatta ulkokuntalaisten omistamien loma-asuntojen määrät ovat suurempia kuin paikallisten omistamien loma-asuntojen määrät. Vaalassa, Pudasjärvellä, Taivalkoskella ja Kuusamossa ulkokuntalaisten omistuksen enemmisyys on ilmeinen.

Taulukko 1 pohjautuu Tilastokeskuksen kesämökkitalastosta tehtyyn erillistilaukseen, johon on listattu kohdekuuntien loma-asuntojen määrät vapaa-ajanasunnon omistajan asuinkunnan mukaan. Listauksesta on siten

mahdollista poimia kunnat, joissa ulkokuntalaiset loma-asunnon omistajat yleisimmin asuvat. Näin on tehty taulukossa 2.

Taulukko 2. Ulkokuntalaisten vapaa-ajanasunnon omistajien yleisimmät asuinkunnat. Suluissa olevat %-osuudet kuvaavat asuinkunnan osuutta kaikista ulkokuntalaisten omistamista loma-asunnoista (Tilastokeskus 2019b).

Vapaa-ajanasunnon sijaintikunta	1. yleisin asuinkunta	2. yleisin asuinkunta	3. yleisin asuinkunta	4. yleisin asuinkunta
Kalajoki	Kokkola (16 %)	Ylivieska (15 %)	Oulu (10 %)	Kannus (10 %)
Kuusamo	Oulu (27 %)	Helsinki (7 %)	Espoo (4 %)	Vantaa (3 %)
Oulu	Kempele (20 %)	Ii (10 %)	Helsinki (10 %)	Muhos (4 %)
Pudasjärvi	Oulu (61 %)	Kempele (5 %)	Raahe (2 %)	Ii (2 %)
Taivalkoski	Oulu (41 %)	Kempele (5 %)	Pudasjärvi (4 %)	Helsinki (4 %)
Vaala	Oulu (44 %)	Kajaani (11 %)	Kempele (7 %)	Muhos (6 %)

Taulukossa 2 on silmiin pistävää oululaisten omistamien vapaa-ajanasuntojen huomattavan suuri osuus useissa hankkeen kohdekunnissa. Oulun rooli korostuu entisestään, kun tarkastellaan koko Oulun seutukuntaa. Kuten Kauppila (2020a) tutkimuksessaan toteaa, *Oulun seutu on erittäin merkittävä yksityisten vapaa-ajanasuntojen omistajakasauma erityisesti Koillismaalle (Pudasjärvi, Taivalkoski, Kuusamo) ja Vaalalle (Kauppila 2020a)*. Kalajoelle Oulun kaupunkia merkittävämpiä loma-asukkaiden lähtöalueita ovat Kokkola ja Ylivieska.

Ulkokuntalaiset vapaa-ajanasunnon omistajat ovat siis henkilöitä, jotka tällä hetkellä asuvat muualla kuin vapaa-ajanasunnon sijaintikunnassa. Kuten myöhemmin kyselyn tuloksia esiteltäessä huomataan, merkittävällä osalla ulkokuntalaisista vapaa-ajanasunnon omistajista loma-asunnon sijaintikunta on sama kuin henkilön syntymäkunta. He ovat toisin sanoen syntyneet kunnassa, jossa loma-asunto sijaitsee, mutta sittemmin muuttaneet pois kotiseudultaan.

3 KYSELYAINEISTO JA SEN ANALYSOINTIMENETELMÄT

Selvityksen pääasiallisena aineistona on ulkokuntalaisille vapaa-ajanasunnon omistajille tehty kysely. Kyselyn suunnittelu alkoi vuoden 2019 alussa. Lomakkeen suunnittelussa hyödynnettiin aikaisempia vapaa-ajan asuamista ja kesämökkeilyä tarkastelevia tutkimuksia, etenkin vuonna 2016 julkaistua valtakunnallista mökkibarometriä (Finnish Consulting Group Oy 2016) sekä rahankäyttökysymysten osalta Kuoskun, Kauppilan ja Karjalaisen (2014) tutkimuksessa käytettyä lomaketta.

Lukuisien lomakeversioiden ja hankkeen ohjausryhmän kommenttien jälkeen lomake saatiin valmiiksi huhtikuussa 2019. Valmis lomake on pituudeltaan kahdeksan sivua sisältäen valmiiksi strukturoituja ja avoimia kysymyksiä (liite 1). Lomakkeen kysymykset on jaoteltu kymmeneen osioon: vapaa-ajanasunto, vapaa-ajanasunnon käyttö, vapaa-ajanasunnon sijaintikunnan palvelut, kulutus vapaa-ajanasunnon sijaintikunnassa, etätyö, muuttohalukkuus, yrittäminen vapaa-ajanasunnon sijaintikunnassa, viestintä, kehittämisajatukset sekä viimeisimpänä vastaajan taustatiedot. Kyselyaineiston analysoinnin kannalta ehkä oleellisin yksittäinen kysymys liittyi vapaa-ajanasunnon sijaintikuntaan, jonka avulla saaduista vastauksista pystyttiin poimimaan kutakin hankkeen kohdekuntaa koskevat vastaukset.

Lomakkeesta tehtiin paperiversio ja myös sähköinen versio käyttäen Webropol-kyselysovellusta. Paperiversion erillisessä saatekirjeessä esiteltiin lyhyesti VALTO-hanketta sekä kerrottiin kahdesta vaihtoehdosta kyselyyn vastaamiseen (joko linkin <http://www.kamk.fi/valto> kautta tai palauttamalla paperilomake vastauskuorissa). Saatekirjeessä oli myös vastaamista kannustavan palkinnon arvontalomake, jonka sähköisesti kyselyyn vastanneet halutessaan täyttivät kyselyn lopussa olevan erillisen arvontakyselyn kautta.

Samaan aikaan lomakkeen suunnittelun kanssa Väestörekisterikeskuksesta haettiin tietolupaa vapaa-ajanasuntojen omistajien osoitetietojen saamiseksi. Lupa myönnettiin ja osoitteet saatiin Excel-tiedostona haettujen kriteerien mukaisesti (omistajalla tulee olla vakinainen osoite Suomessa; jos rakennuksella on useampi omistaja, valitaan satunnaisesti yksi 18-vuotta täyttänyt henkilö). Väestötietojärjestelmästä luovutettu tiedosto sisälsi hankkeen kaikkien kymmenen kohdekunnan yksityisten vapaa-ajanasunnon omistajien osoitetiedot, joita oli yhteensä 19 812 kappaletta. Koska osoitteissa oli mukana myös paikallisten kuntalaisten omistamien mökkien omistajat, poimittiin Excel-tiedostosta mökinomistajien kotikuntaa ja vapaa-ajanasunnon sijaintikuntaa kriteereinä käyttäen pelkästään ulkokuntalaisten mökinomistajien osoitteet. Poiminnan tuloksena osoitteiden kokonaismääräksi tuli 11 135 kappaletta.

VALTO-hankkeen kyselyt lähetettiin ulkokuntalaisille vapaa-ajanasunnon omistajille kahdessa erässä. Ensimmäinen postitus tehtiin toukokuussa 2019 viikoilla 19 ja 20. Kyselylomakkeet saatteineen, yhteensä 2 227

kappaletta, postitettiin tällöin joka viidennelle ulkokuntalaiselle mökinomistajalle. Toinen postitus tehtiin ke- säkuussa viikolla 24. Sen tarkoituksena oli aiemman postituksen kunnittaisia palautusprosentteja apuna käyttäen varmistaa, että kaikista kunnista saadaan riittävä määrä, vähintään noin 80 vastausta. Toisessa postituksessa lomakkeita lähetettiin 468 kappaletta. Kuusamon, Pudasjärven ja Vaalan osalta lisäpostituksia ei tehty. Kaikkiaan kyselyitä postitettiin siis 2 695 kappaletta.

Kunnittaiset lähetettyjen ja palautettujen lomakkeiden määrät sekä palautusprosentit ilmenevät taulukosta 3. Analysointikelpoisten vastausten määräksi tuli kaikkiaan 1 005 kappaletta ja palautusprosentiksi 37 %. Annetuista kahdesta vastaustavasta paperilomakkeen palauttaminen osoittautui selvästi suositummaksi, sillä kaikista vastauksista vain joka neljäs palautui sähköisen Webropol-sovelluksen kautta. Näin siitä huolimatta, että kyselyn saatteessa toivottiin vastauksia ensisijaisesti sähköistä lomaketta käyttäen. Eräs selittävä tekijä paperilomakkeen suosimiseen on ilmeisesti vastaajan ikä: paperilomakkeen täyttäneillä syntymävuoden keskiarvo on 1954, kun se nettilomakkeen täyttäneillä on 1959.

Taulukko 3. Lähetettyjen ja palautettujen lomakkeiden määrät sekä palautusprosentit. Pohjois-Pohjanmaan kunnat tummennettuina.

Vapaa-ajanasunnon sijaintikunta	Lähetettyjä lomakkeita	Sähköisen kyselyn palauttaneita	Paperilomakkeen palauttaneita	Palautettuja lomakkeita yhteensä	Palautus %
Hyrnsalmi	132	23	53	76	58
Kalajoki	249	22	59	81	33
Kuhmo	253	23	61	84	33
Kuusamo	587	60	164	224	38
Oulu	275	11	67	78	28
Pudasjärvi	350	31	83	114	33
Sotkamo	218	21	65	86	39
Suomussalmi	211	17	72	89	42
Taivalkoski	196	20	61	81	41
Vaala	224	21	71	92	41
YHTEENSÄ	2 695	249	756	1 005	37

Taulukon 3 palautettujen lomakkeiden määrissä ei ole mukana kymmentä tyhjänä palautettua lomaketta. Lomakkeiden tyhjänä palauttamisen syyksi ilmoitettiin yleisimmin se, että vapaa-ajanasunto ei ollut enää vastaajan omistuksessa. Joissakin tyhjänä palautetuissa lomakkeissa vastaajan kerrottiin olevan terveydellisistä syistä estynyt vastaamaan kyselyyn. Hankkeen projektipäällikölle tuli myös noin 20 henkilökohtaista yhteydenottoa puhelimitse tai sähköpostitse, joissa nostettiin esille samantyyppisiä vastaamattomuuden syitä.

Lomakkeiden palautusmäärissä ei ole myöskään täytettyjä lomakkeita, joista puuttuu mökin sijaintikunta (5 kpl) tai joissa vapaa-ajanasunnon sijaintikunnaksi on ilmoitettu useampi kuin yksi kunta (2 kpl).

Seuraavissa luvuissa kyselyn tuloksia havainnollistetaan kaaviokuvilla ja taulukoilla. Kuvista ja taulukoista ilmenevät kulloinkin tarkastelun kohteena olevan kysymyksen frekvenssijakaumat, kysymykseen vastanneiden määrät (n) ja, silloin kun tarkoituksenmukaista, myös vastausten keskiarvot ($ka.$) kunnittain. Joissakin tapauksissa keskiarvoa täydentävänä keskilukuna käytetään mediaania ($med.$), joka ilmoittaa suuruusjärjestykseen lajitellun jakauman keskimmäisen arvon. Mediaania käytetään erityisesti vinojen jakaumien tarkastelussa (Tilastokeskus 2019c).

Kyselyaineistossa on tiettyjä suhdeasteikollisia muuttujia, joiden välistä yhteyttä on nähty tarpeelliseksi selvittää myös korrelaatioanalyysillä (Metsämuuronen 2006). Kahden suhdeasteikollisen muuttujan välisen riippuvuuden mittaamiseen on käytetty Pearsonin tulomomenttikorrelaatiokerrointa (r), jonka arvo vaihtelee miinus yhden ja plus yhden välillä. Mitä lähempänä kerroin on nollaa, sitä vähemmän yhteyttä muuttujien välillä on. Korrelaatiokertoimia on laskettu tarkasteltaessa esimerkiksi vapaa-ajanasunnon etäisyyden ja käyntikertojen välistä riippuvuutta.

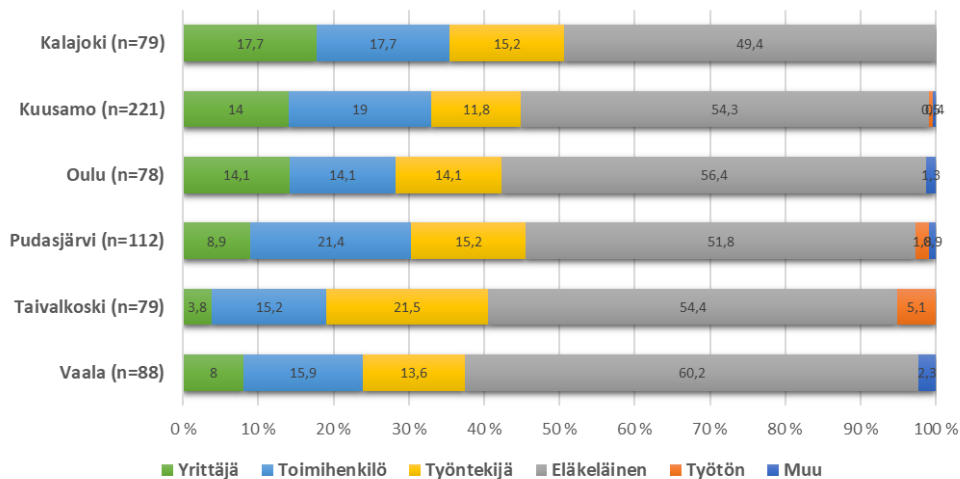
Avoimella kysymyksellä kysytyt vapaa-ajan asumisen kehittämis ehdotukset ja kunnan matkailun edistämiseen liittyvät kehittämis ehdotukset analysoidaan luokittelemalla vastauksissa yleisimmin esille nousseet kehittämiskohteet omiksi ryhmikseen, joiden kuvauksia havainnollistetaan vastauksista otetuilla suorilla sitaateilla.

Tekstissä kyselyaineistosta saatuja tuloksia on mahdollisuuksien mukaan verrattu vuonna 2016 julkaistun valtakunnallisen mökkibarometrin tuloksiin (Finnish Consulting Group Oy 2016) ja Tilastokeskuksen (2019a) kesämökkitalaston vuotta 2018 koskeviin tietoihin.

4 TAUSTATIETOJA KYSELYYN VASTANNEISTA

Oulussa loma-asunnon omistavia vastaajia lukuun ottamatta kyselyyn vastanneissa on enemmän miehiä kuin naisia. Kalajoella vapaa-ajanasunnon omistavista vastaajista miehiä on 63 %, Kuusamossa ja Pudasjärvellä 64 %, Taivalkoskella 65 %, Vaalassa 57 % ja Oulussa 45 %. Vaikka vapaa-ajanasuntojen omistuksen todellista sukupuolijaotusta ei tässä yhteydessä tarkemmin selvitetty, voidaan vastaajien miesenemmyyden olettaa kertovan enemmän vapaa-ajanasunnon omistajien miesenemmyydestä kuin siitä, että miehet ovat vastanneet kyselyyn naisia aktiivisemmin.²

Kyselyyn vastanneiden keski-ikä ei ole suuria vaihteluita eri kohdekuntien välillä. Kalajoella vapaa-ajanasunnon omistavilla vastaajilla syntymävuoden keskiarvo on 1955, Kuusamossa 1954, Oulussa 1956, Pudasjärvellä 1955, Taivalkoskella 1957 ja Vaalassa 1953. Vastaajat ovat toisin sanoen keski-ikänsä noin 61-65 -vuotiaita. Tilastokeskuksen kesämökkitalaston mukaan koko Suomessa mökinomistajien keski-ikä vuonna 2018 oli 63 vuotta. Alle 40-vuotiaita omistajia oli valtakunnantasolla vain noin kuusi prosenttia kaikista mökinomistajista (Tilastokeskus 2019d). Kuten vastaajien keski-ikästä voi päätellä, huomattava osa selvitykseen osallistuneista on eläkeläisiä (kuva 1). Eläkeläisten osuus vaihtelee kunnittain 49 prosentista 60 prosenttiin.³

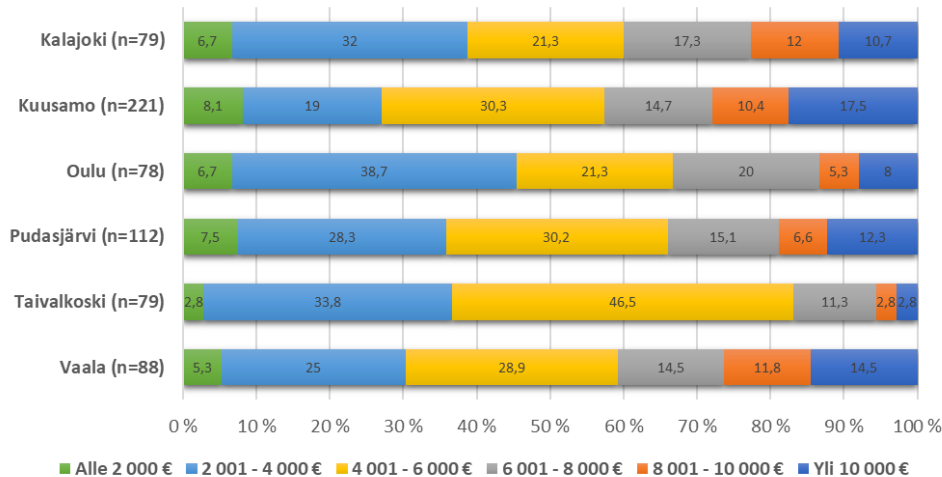

Kuva 1. Kyselyyn vastanneiden sosioekonominen asema.

² Testausmielessä Oulussa loma-asunnon omistavien sukupuolijakaumaa selvitettiin Väestörekisterikeskuksen osoitelistauksesta saatavien henkilöiden etunimien perusteella. Näin arvioituna Oulussa vapaa-ajanasunnon omistavista ulkopaikkakuntalaisista noin 62 % on miehiä.

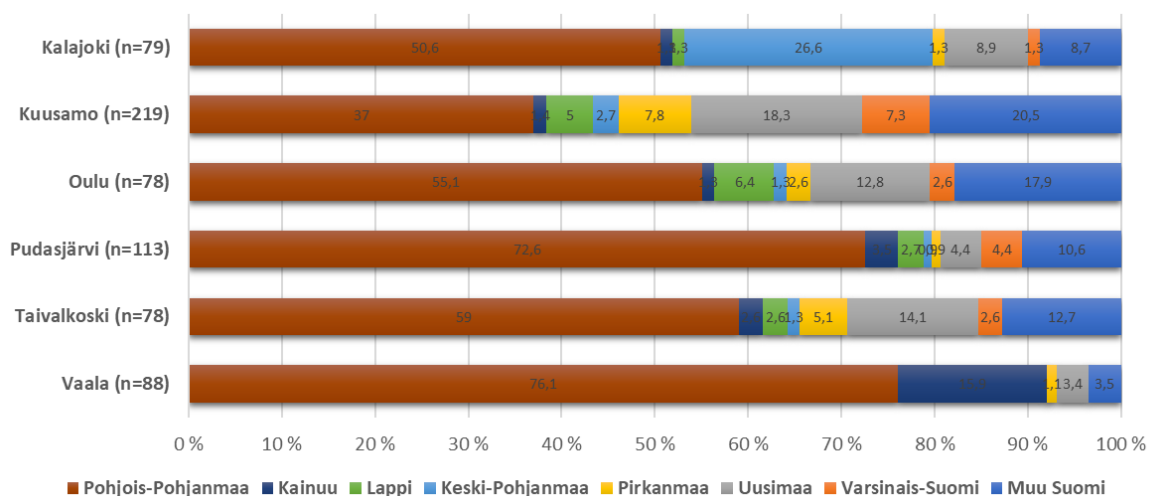
³ Valtakunnallisessa mökkibarometrissä eläkkeellä olevien vastaajien osuus oli 59 % (Finnish Consulting Group Oy 2016).

Vastaajan kotitalouden yhteenlaskettujen bruttotulojen mediaaniluokka on kaikissa kohdekunnissa 4 000 - 6 000 euroa. Yli 8 000 euroa ansaitsevien kotitalouksien osuus on keskimääräistä suurempi Kuusamossa tai Vaalassa loma-asunnon omistavilla vastaajilla (kuva 2).

Kuva 2. Vastaajan kotitalouden yhteenlasketut bruttotulot kuukaudessa.

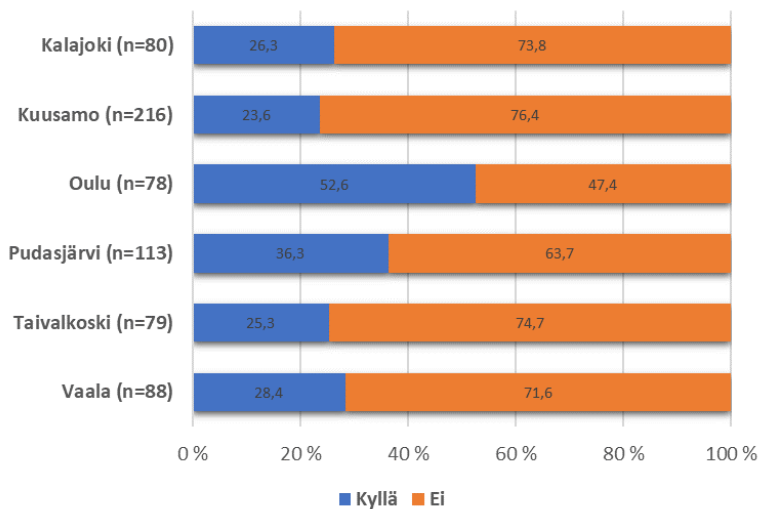
Merkittävin osa matkailullisesta vapaa-ajan asumisesta on kaikkien Pohjois-Pohjanmaan kohdekuntien osalta maakunnan sisäistä (kuva 3). Kainuussa asuvia loma-asunnon omistajia on kyselyaineistossa suhteessa eniten Vaalan mökinomistajissa, lappilaisia Oulun ja Kuusamon mökinomistajissa, Keski-Pohjanmaalla asuvia Kalajoen mökinomistajissa ja Pirkanmaalla, Uudellamaalla tai Varsinais-Suomessa asuvia Kuusamon mökinomistajissa.

Kuva 3. Kyselyyn osallistuneiden ulkokuntalaisten loma-asunnon omistajien asuinmaakunnat.

Kyselyyn vastanneiden asuinkuntajakauma vastaa pääpiirteissään Tilastokeskuksen kesämökkitilastosta saatua ulkokuntalaisten vapaa-ajanasunnon omistajien asuinkuntajakaumaa (ks. aiempänä oleva taulukko 2). Kalajoella loma-asunnon omistavilla vastaajilla kaksi yleisintä asuinkuntaa ovat Kokkola ja Ylivieska, Kuusamon vastaajilla Oulu ja Helsinki, Oulun vastaajilla Kempele ja Ii, Pudasjärven vastaajilla Oulu ja Kempele, Taivalkosken vastaajilla Oulu ja Helsinki sekä Vaalan vastaajilla Oulu ja Kajaani.

Kyselylomakkeessa tiedusteltiin vastaajan vakituisen asuinkunnan lisäksi myös hänen syntymäkuntaansa. Tarkasteltaessa rinnan vastaajan syntymäkuntaa ja hänen omistamansa loma-asunnon sijaintikuntaa, havaitaan syntymäkunnan ja vapaa-ajanasunnon sijaintikunnan olevan usein sama (kuva 4). Oulun osa-aineistossa yli puolet vastanneista loma-asunnon omistajista on syntyjään oululaisia. Myös muissa kohdekunnissa syntyperäisten mökinomistajien osuudet ovat korkeita vaihdellen 24 prosentista 36 prosenttiin. Nämä vastaajat ovat siis eräänlaisia vapaa-ajan paluumuuttajia, jotka loma-asuntoa käyttäessään palaavat tilapäisesti synnyinseuduilleen.

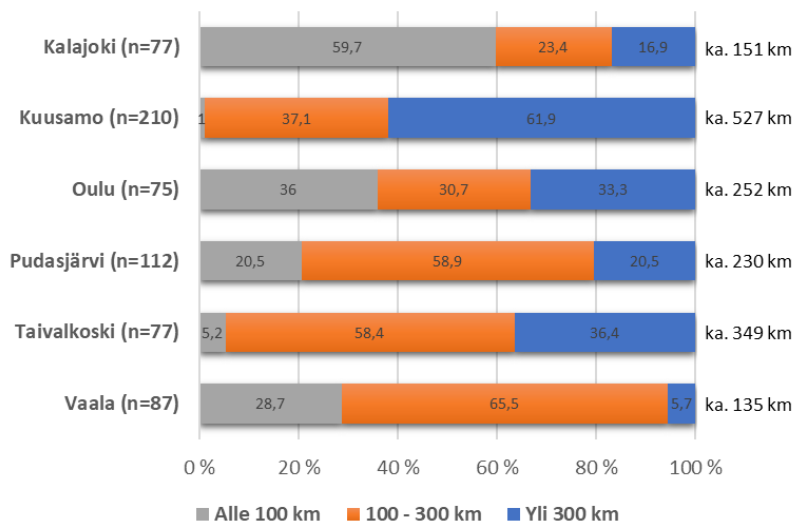

Kuva 4. Onko loma-asunnon sijaintikunta sama kuin vastaajan syntymäkunta?

5 VAPAA-AJANASUNTOA KOSKEVAT KYSYMYKSET

Etäisyys

Etäisyys vakituisealta asunnolta vapaa-ajanasunnolle on keskimääräisesti suurin Kuusamossa loma-asunnon omistavilla vastaajilla. Keskiarvolla mitattuna lyhimmät mökkimatkat ovat Vaalan ja Kalajoen vastaajilla. Välimatkaluokittain Kalajoen loma-asunnoista yli puolet sijoittuu päiväkäyntivyöhykkeelle (ks. Kauppila 2019) alle sadan kilometrin etäisyydelle vakituisesta asunnosta. Kuusamossa ja Taivalkoskella päiväkäyntivyöhykkeen loma-asuntoja on vain vähän (kuva 5).

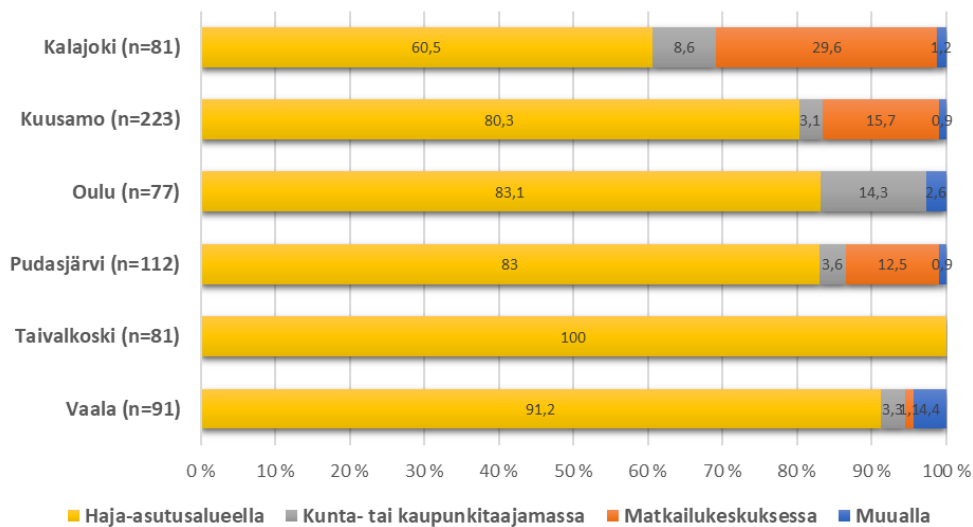

Kuva 5. Etäisyys vakituisealta asunnolta vapaa-ajanasunnolle.

Valtakunnallisen mökkibarometrin (Finnish Consulting Group Oy 2016) mukaan keskimääräinen etäisyys vakituisen asunnon ja vapaa-ajanasunnon välillä on 118 kilometriä. Lukua ei kuitenkaan ole mielekäästä verrata tämän selvityksen keskietäisyyksiin, sillä mökkibarometrissä ovat mukana myös paikallisten omistamat loma-asunnot. Tilastokeskuksen kesämökkitalaston (Tilastokeskus 2019d) mukaan keskimääräinen matka kodin ja kesämökin välillä oli vuonna 2018 lineaarisena etäisyytenä 92 kilometriä.

Sijainti

Ulkokuntalaisten vapaa-ajanasunnnot sijaitsevat oletetusti valtaosin haja-asutusalueella (kuva 6). Taivalkoskella ja Vaalassa käytännöllisesti katsoen kaikki loma-asunnnot ovat haja-asutusalueella. Kuusamossa, Pudasjärvellä ja varsinkin Kalajoella vastaajien loma-asuntoja on usein myös matkailukeskusten alueilla, Oulussa jonkin verran myös asutustaajamissa. Vastaajista muutama harva rastitti kysymyksen vastausvaihtoehdoista kohdan 'muualla' täsmentäen sen rantakaava-alueeksi.

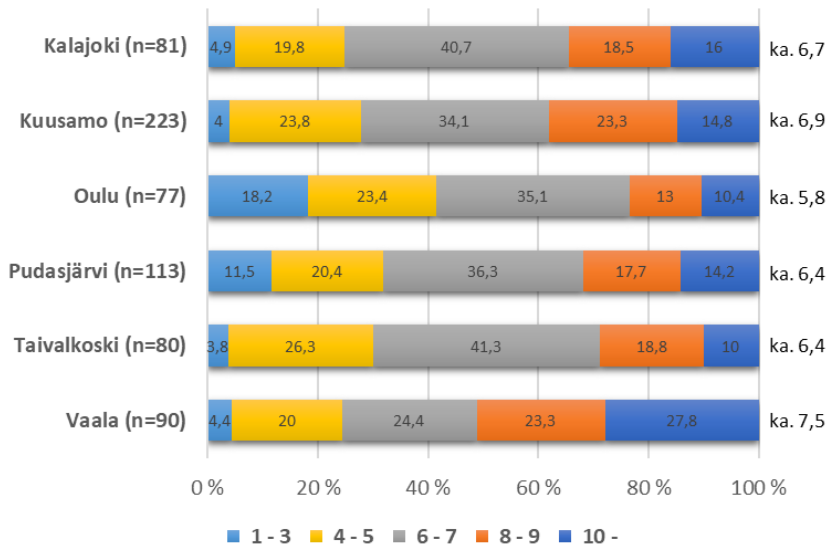
Kuva 6. Vapaa-ajanasunnon sijainti.

Vapaa-ajanasunnon ympärivuotisuus ja vuodepaikat

Kalajoella 64 prosenttia vastaajien omistamista vapaa-ajanasunnoista on käytössä ympärivuotisesti, Kuusamossa 57 prosenttia, Vaalassa 48 prosenttia, Pudasjärvellä 44 prosenttia, Taivalkoskella 33 prosenttia ja Oulussa 32 prosenttia. Ympärivuotisuuden jakaumia tulkittaessa on huomattava, että kysymyksen muotoilu "Käytetäänkö vapaa-ajanasuntoanne ympärivuotisesti?" ei sinällään kerro käytön tarkemmasta jakautumisesta eri vuodenaikoihin.

Valtakunnallisessa mökkibarometrissä ympärivuotiseen käyttöön soveltuvien vapaa-ajanasuntojen osuus on 34 prosenttia (Finnish Consulting Group Oy 2016).

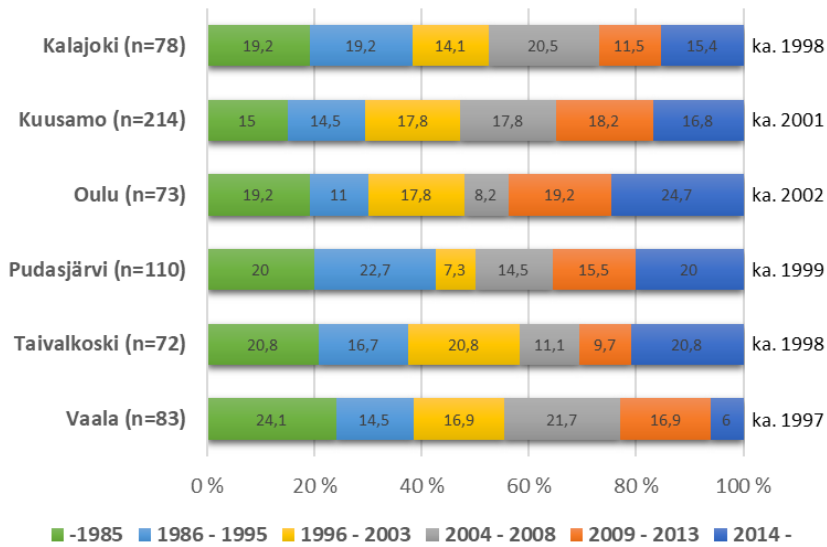
Vapaa-ajanasuntojen ja niihin mahdollisesti liittyvien lisärakennusten keskimääräinen vuodepaikkamäärä vaihtelee yleensä kuudesta seitsemään (kuva 7). Kokoluokittain tarkasteltuna yli seitsemän vuodepaikan loma-asuntoja on suhteellisesti eniten Vaalassa ja vähiten Oulussa. Kesämökkibarometrissä vapaa-ajanasuntojen keskimääräinen majoituskapasiteetti on 7,0 vuodepaikkaa (Finnish Consulting Group Oy 2016).

Kuva 7. Vapaa-ajanasuntojen vuodepaikkamäärä.

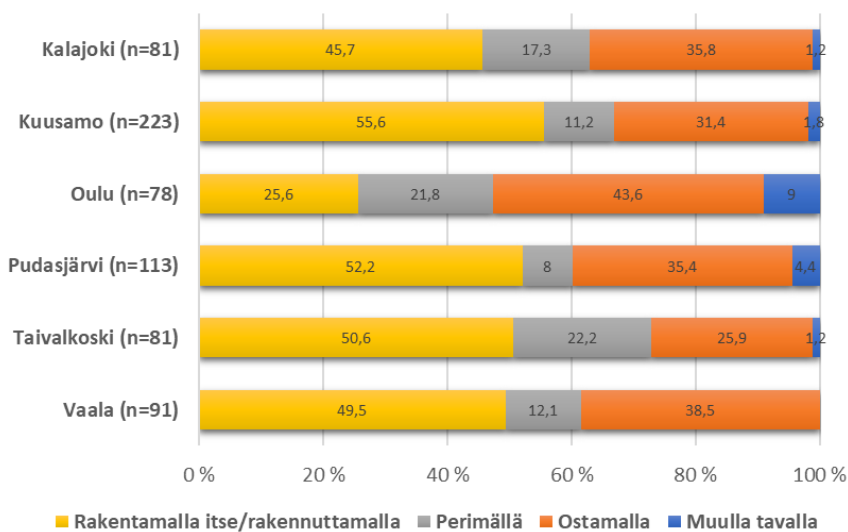
Vapaa-ajanasunnon hankinta

Loma-asunnon hankintaan liittyen tiedonkeruulomakkeessa kysyttiin vapaa-ajanasunnon hankintavuotta ja hankintatapaa. Vapaa-ajanasunnon hankintavuodessa kohdekuntien väliset erot ovat pienehköjä (kuva 8). Loma-asunnot on hankittu kaikissa selvitykseen osallistuneissa kunnissa keskiarvoilla mitattuna vuosituhanen vaihteen tuntumassa. Oulussa loma-asuntojen keskimääräinen hankintavuosi on vastausten perusteella vuosi 2002. Toinen ääripää on Vaala, missä loma-asunnot on hankittu keskimääräisesti vuonna 1997 eli viisi vuotta aiemmin kuin Oulussa.

Kuva 8. Vapaa-ajanasunnon hankintavuosi.

Ulkokuntalaisista vapaa-ajanasunnon omistajista likimain puolet on hankkinut loma-asuntonsa rakentamalla tai rakennuttamalla sen itse (kuva 9). Poikkeuksen tekevät Oulun loma-asukkaat, joissa loma-asunnon rakentaneita tai rakennuttaneita on vain joka neljäs. Oulun osalta rakentamista yleisempi loma-asunnon hankintatapa on ollut ostaminen, samoin perimällä vapaa-ajanasunnon saaneita tai jollain muulla tavalla loma-asunnon hankkineita on Oulun osa-aineistossa suhteellisen paljon. Muuna hankintatapana mainittiin yleisimmin loma-asunnon saaminen lahjoituksena vanhemmilta.

Kuva 9. Vapaa-ajanasunnon hankintatapa.

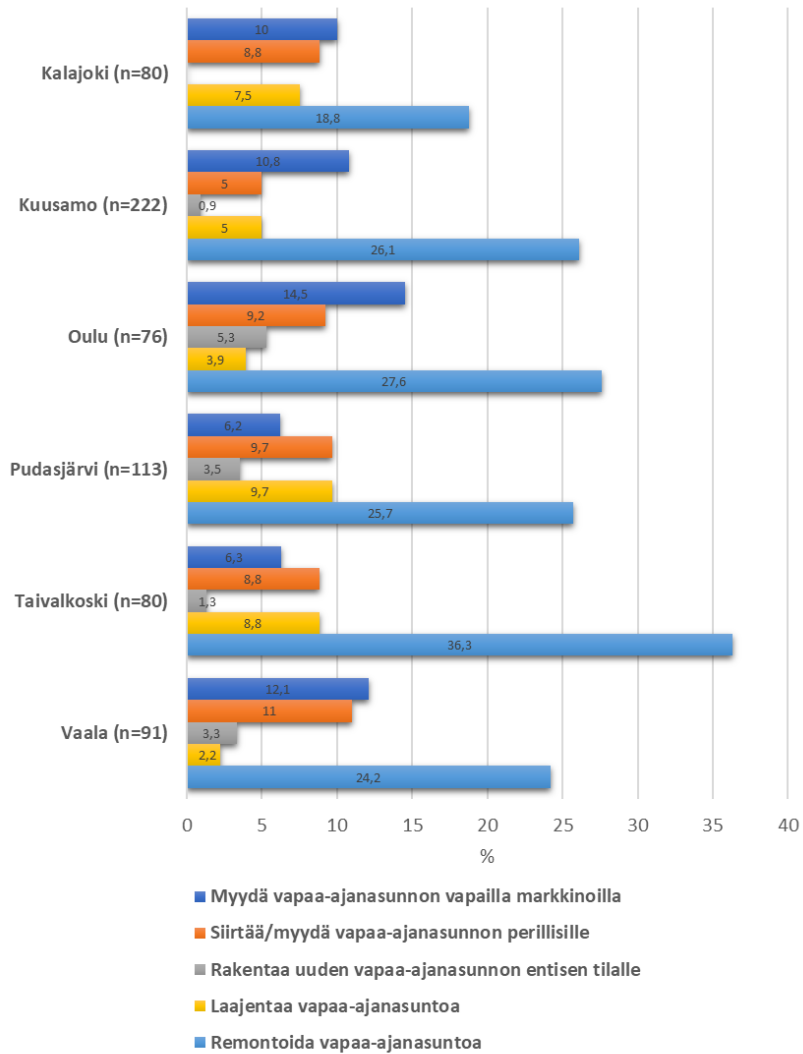
Mitä vapaa-ajanasunnolle aiotaan lähivuosina tehdä?

Matkailullisen vapaa-ajan asumisen kehittymisen ennakoimiseksi on oleellista tietää, mitä mahdollisia lähiajan suunnitelmia ulkokuntalaisilla on loma-asuntonsa suhteen. Tätä asiaa tiedusteltiin kysymällä selvitykseen osallistuneilta, aikovatko he seuraavan viiden vuoden aikana 1) remontoida loma-asuntoaan, 2) laajentaa loma-asuntoaan, 3) rakentaa uuden loma-asunnon entisen tilalle, 4) siirtää tai myydä loma-asunnon perillisille tai 5) myydä vapaa-ajanasunnon vapaille markkinoille. Edellisistä vastausvaihtoehdoista vastaaja pystyi tarvittaessa valitsemaan useammankin vaihtoehdon.

Annetuista vastausvaihtoehdoista selkeästi yleisin on vapaa-ajanasunnon remontointi, jota suunnittelee kunnasta riippuen 19-36 prosenttia vastaajista (kuva 10). Remontoinnille rinnasteinen loma-asunnon laajentaminen on suunnitelmissa 2-10 prosentilla vastaajista. Uuden vapaa-ajanasunnon rakentamista entisen tilalle kaavaillee 0-5 prosenttia selvitykseen osallistuneista.

Vastaajista 6-12 prosenttia on aikeissa laittaa vapaa-ajanasuntonsa myyntiin vapaille markkinoille seuraavan viiden vuoden aikana. Vastaavasti loma-asunnon siirtoa tai myyntiä perillisille suunnittelevien osuus on 5-11 prosenttia. Edelliset kunnittain yhteen laskien loma-asunnon omistuksesta luopumista kaavailevien osuudet vaihtelevat karkeasti noin viidestätoista prosentista reiluun kahteenkymmeneen prosenttiin. Omistuksesta mahdollisesti luopuvien osuudet ovat suurimpia Oulun ja Vaalan vastaajilla, joista vajaa neljännes on aikeissa joko myydä loma-asuntonsa tai siirtää sen perillisille seuraavan viiden vuoden aikana.

Edellisen suhteen on huomioitava, että kaavio kuvaa vastaajien suunnitelmia viiden vuoden aikaperspektiivissä. Se, missä määrin suunnitelmat realisoituvat käytäntöön jää nähtäväksi.

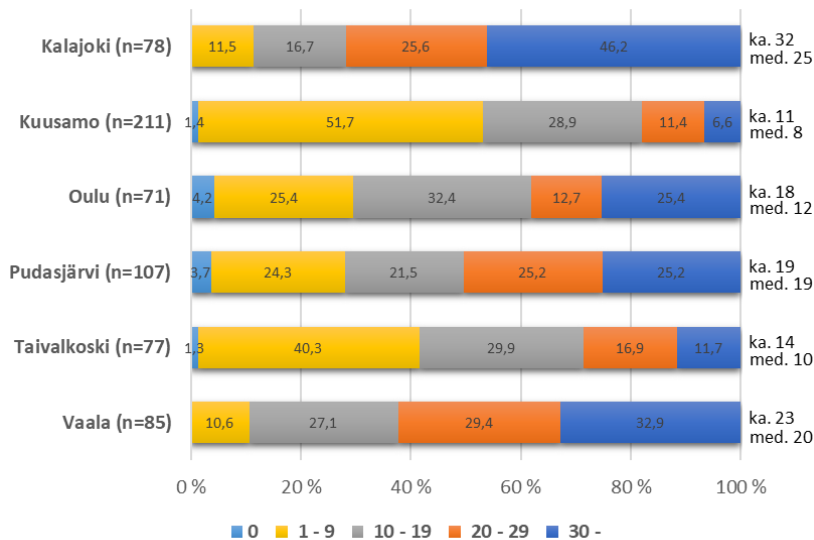

Kuva 10. Aiotteko seuraavan viiden vuoden aikana...

6 VAPAA-AJANASUNNON KÄYTTÖ

Käyntikerrat

Kalajoella sijaitsevilla loma-asunnoilla käytiin vuonna 2018 keskiarvolla mitattuna 32 kertaa eli useammin kuin muiden kohdekuntien vapaa-ajanasunnoilla (kuva 11). Vähiten käyntikertoja oli Kuusamon vapaa-ajanasunnoilla, joissa vierailtiin keskimäärin 11 kertaa vuodessa. Kalajoen ja Kuusamon loma-asuntojen käyntimäärien eroa selittää loma-asuntojen etäisyys. Kalajoen loma-asunnoista yli puolet sijaitsee päiväkäyntivyöhykkeellä alle sadan kilometrin etäisyydellä vakituisesta asunnosta, kun taas Kuusamon loma-asunnoissa päiväkäyntivyöhykkeelle sijoittuvien loma-asuntojen osuus on lähes olematon (kuva 5).

Kuva 11. Käyntikerrat vapaa-ajanasunnolla vuonna 2018.

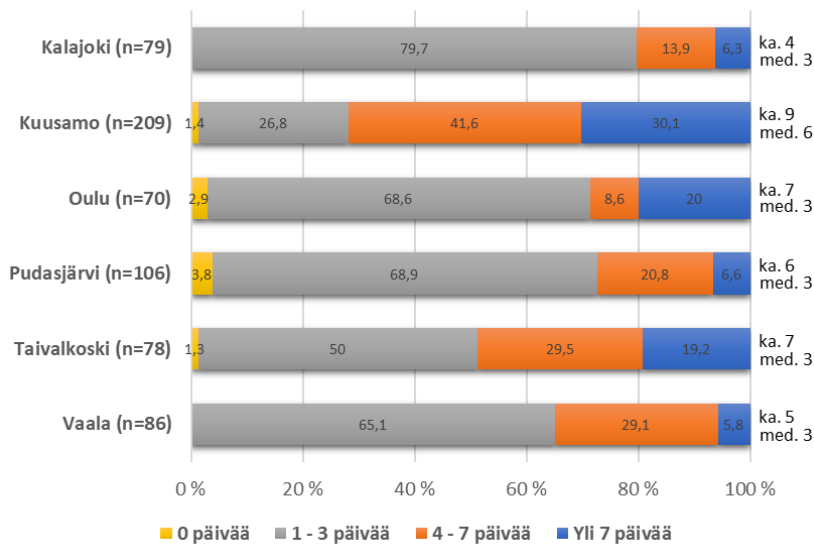
Analysoitaessa Kalajoen, Kuusamon, Oulun, Pudasjärven, Taivalkosken ja Vaalan osa-aineistoja yhtenä kokonaisuutena, käyntikertojen ja vapaa-ajanasuntojen etäisyyden välillä on tilastollisesti merkitsevää negatiivista korrelaatiota ($r = -0,476$). Käyntikertojen määrä toisin sanoen yleensä vähenee etäisyyden kasvaessa.

Käyntikertoja ja varsinkin niiden keskiarvoja tarkasteltaessa on huomattava, että ilmoitetuissa käyntimäärissä on merkittävää hajontaa. Kalajoen vastaajajoukossa on neljä tapaus, joissa käyntimääräksi on kirjattu 100 kertaa vuodessa ja yhdessä tapauksessa peräti 150 kertaa vuodessa. Muissa kohdekunnissa vuoden 2018

käyntimäärien maksimiarvot vaihtelevat viidestäkymmenestä kahdeksaankymmeneen. Suuren hajonnan takia keskiarvoa kuvaavampana keskilukuna voidaan pitää mediaania.⁴ Kalajoella käyntikertojen mediaani on 25, Kuusamossa 8, Oulussa 12, Pudasjärvellä 19, Taivalkoskella 10 ja Vaalassa 20.

Viipymä

Pisimmät keskiarvolla mitatut viipymät yhtä käyntikertaa kohden ovat Kuusamon (9 päivää), Taivalkosken (7 päivää) ja Oulun (7 päivää) vapaa-ajanasunnoissa. Lyhimmät viipymät ovat Kalajoen loma-asunnoissa, joissa viivytettiin vuonna 2018 keskimäärin neljä päivää yhdellä käyntikerralla (kuva 12).

Kuva 12. Viipymä vapaa-ajanasunnolla yhtä käyntikertaa kohden vuonna 2018.

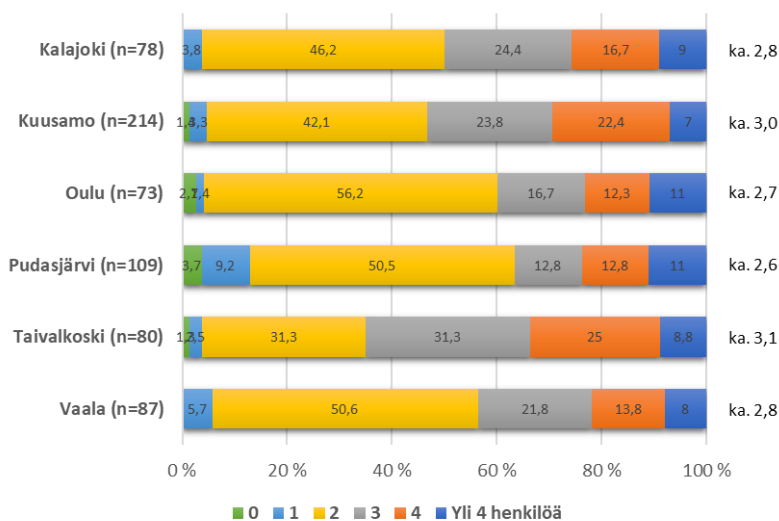
Kun kohde kuntien osa-aineistoja tarkastellaan korrelaatioanalyysillä yhtenä kokonaisuutena, viipymän ja käyntikertojen välillä ilmenee merkitsevää negatiivista riippuvuutta ($r = -0,262$). Tendenssinä siis näyttäisi olevat, että mitä useammin loma-asunnoilla käydään, sitä lyhyempiä viipymät yleensä ovat. Edelleen viipymän ja vapaa-ajanasuntojen etäisyyden välillä on tilastollisesti merkitsevää positiivista korrelaatiota ($r = 0,289$) eli viipymällä on taipumusta pidentyä etäisyyden vapaa-ajanasunnolle kasvaessa. Viipymällä on josain määrin yhteyttä myös vapaa-ajanasunnon omistajan syntymävuoden kanssa ($r = -0,215$): suuntauksena on, että loma-asunnon omistajien iän kasvaessa loma-asunnoilla vietetty aika pitenee.

⁴ Mediaani (med.) ilmoittaa suuruusjärjestykseen lajitellun jakauman keskimmäisen arvon. Mediaania käytetään erityisesti vinojen jakaumien tarkastelussa.

Käyntikertojen tavoin ilmoitetuissa viipymissä on huomattavaa hajontaa. Viipymien maksimeja ovat 170, 130 ja 120 päivän viipymät, lisäksi aineistossa on mukana kaksi sadan päivän ilmoitettua viipymää. Nämä vastaajat ovat toisin sanoen asuneet yhtäjaksoisesti useita kuukausia loma-asunnollaan. Tällaisten poikkeuksellisen pitkien viipymien takia viipymän mediaanit ovat keskiarvoja pienempiä. Kuusamossa viipymän mediaani on kuusi päivää, muissa kohdekunnissa kolme päivää.

Seuruekoko

Viipymää mittaavan kysymyksen jälkeen vastaajia pyydettiin arvioimaan, kuinka monta henkilöä keskimäärin kuului vapaa-ajanasunnolla vierailevaan seurueeseen yhtä käyntikertaa kohden vuonna 2018. Yleisimpiä vastauksia ovat kaksi tai kolme henkilöä. Seuruekoon keskiarvot vaihtelevat välillä 2,6 - 3,1 henkilöä ja kohdekuntien erot keskimääräisessä seuruekoossa ovat muutoinkin melko vähäisiä (kuva 13).

Kuva 13. Seuruekoko vapaa-ajanasunnolla yhtä käyntikertaa kohden vuonna 2018.

Seuruekoon maksimiarvot vaihtelevat kohdekunnittain kuudesta kymmeneen. Seuruekoon hajonta on kaikinensa pientä, joten tässä yhteydessä (kuten muissakin vähäisen hajonnan muuttujia kuvaavissa kaavioissa) mediaaneja ei ole erikseen ilmoitettu.

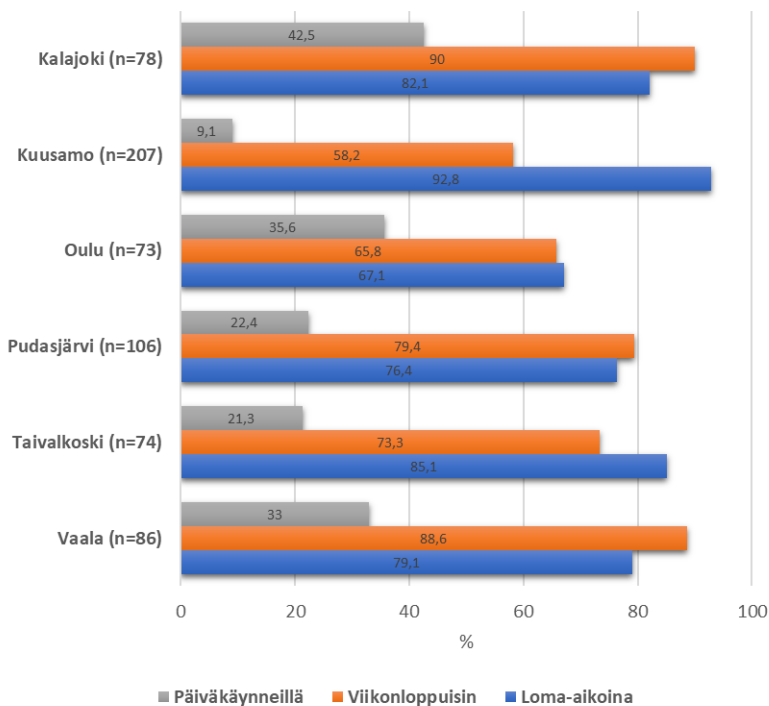
Kuvassa 13 huomio voi kiinnittyä Kuusamon, Oulun, Pudasjärven ja Taivalkosken kohdalla siihen, että muutamissa vastauksissa keskimääräinen seuruekoko on nolla. Nämä vastaukset ovat henkilöiltä, jotka eivät olleet käyttäneet vapaa-ajanasuntoaan lainkaan vuoden 2018 aikana. Loma-asuntojen käyttämättömyys näkyy vastaavalla tavalla edellisissä käyntikertoja (kuva 11) ja viipymää (kuva 12) kuvaavissa kaavioissa.

Analysoitaessa Kalajoen, Kuusamon, Oulun, Pudasjärven, Taivalkosken ja Vaalan osa-aineistoja yhtenä kokonaisuutena, seuruekoolla ei ole merkitsevää korrelaatiota vapaa-ajanasunnon etäisyyden, käyntikertojen määrään, viipymän sen paremmin kuin loma-asunnon omistajan syntymävuoden kanssa.

Vapaa-ajanasunnon käyttäjät ja käytön ajallinen jakautuminen

Kyselyssä tarkastelun kohteena olevat loma-asunnot olivat vuonna 2018 keskimäärin 96-99 prosenttisesti eli muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta vastaajan ja hänen perheensä käytössä. Vastaajan ja hänen perheensä lisäksi vapaa-ajanasuntoja hyödynsivät suhteellisen usein myös sukulaiset. Sukulaiset olivat loma-asuntojen käyttäjiä 26-34 prosentissa ulkokuntalaisten loma-asunnoista kunnasta riippuen. Sukulaisten jälkeen seuraavaksi yleisimmän käyttäjäryhmän muodostivat ystävät ja tuttavat (7-21 %). Vuokralaisten ilmoitettiin viettäneen aikaa 5-7 prosentissa Kuusamossa, Kalajoella ja Pudasjärvellä sijaitsevista vapaa-ajanasunnoista. Oulussa, Taivalkoskella ja Vaalassa vuokralaiset mainittiin yhdeksi käyttäjäryhmäksi vain yksittäisissä tapauksissa.

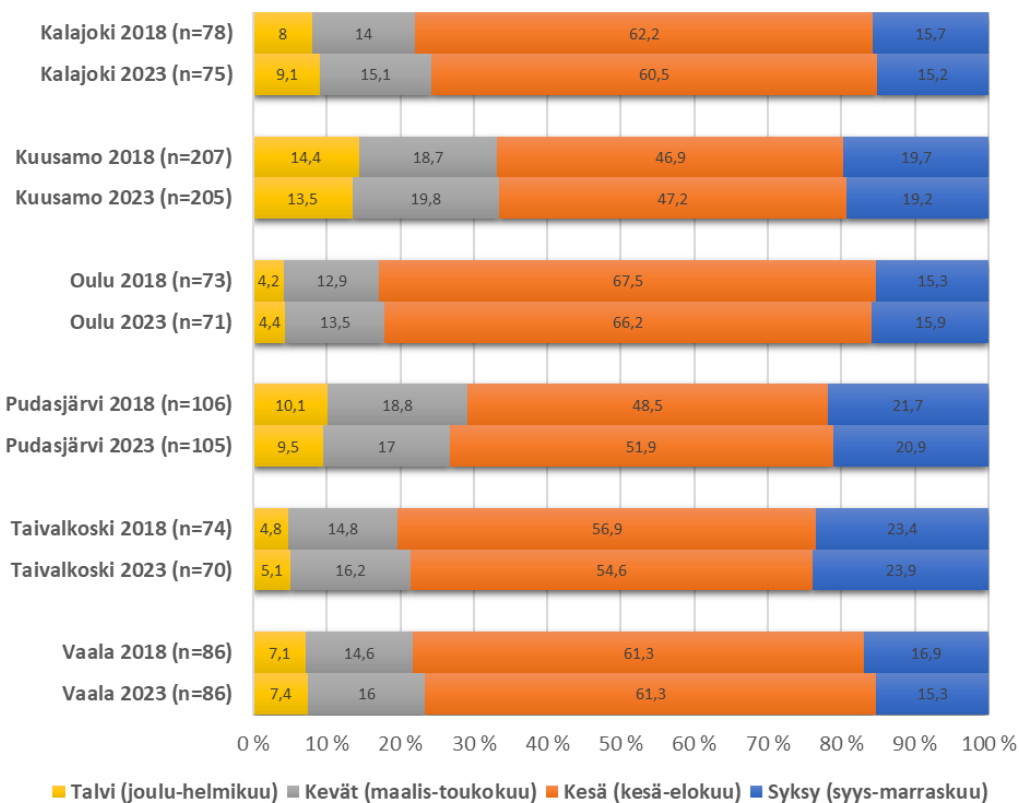
Ulkokuntalaisten omistamia vapaa-ajanasuntoja käytetään Kuusamossa ja Taivalkoskella enimmäkseen loma-aikoina (kuva 14). Kuten aiemmin havaittiin, näissä kunnissa myös viipymät käyntikertaa kohden olivat keskimääräistä pidempiä. Muissa kohdekunnissa loma-asuntojen viikonloppukäyttö on yhtä yleistä tai jopa

Kuva 14. Milloin vapaa-ajanasunnollanne vietettiin aikaa vuonna 2018?

yleisempää kuin vapaa-ajanasuntojen käyttö loma-aikoina. Päiväkäynnit loma-asunnoilla ovat yleisimpiä Kalajoella sijaitsevilla mökeillä, Kuusamon loma-asuntoihin päiväkäyntejä ei vapaa-ajanasunnon etäisyyden takia juuri tehdä.⁵

Kuvaan 15 on sisällytetty samaan kaavioon arviot vapaa-ajanasunnon käytön jakautumisesta vuodenaikoina vuonna 2018 ja ennakkoinnit käytön vuodenaikajakaumasta viiden vuoden kuluttua. Kuten oletettua, selvitykseen osallistuneiden vapaa-ajanasuminen painottuu voimakkaasti kesäkauteen. Vuonna 2018 loma-asuntojen kesäkäytön osuus oli pienin Kuusamon ja Pudasjärven vapaa-ajanasunnoissa, joissa niissäkin kesällä vietetyn ajan osuus oli keskimäärin lähes puolet loma-asuntojen kokonaiskäytöstä.

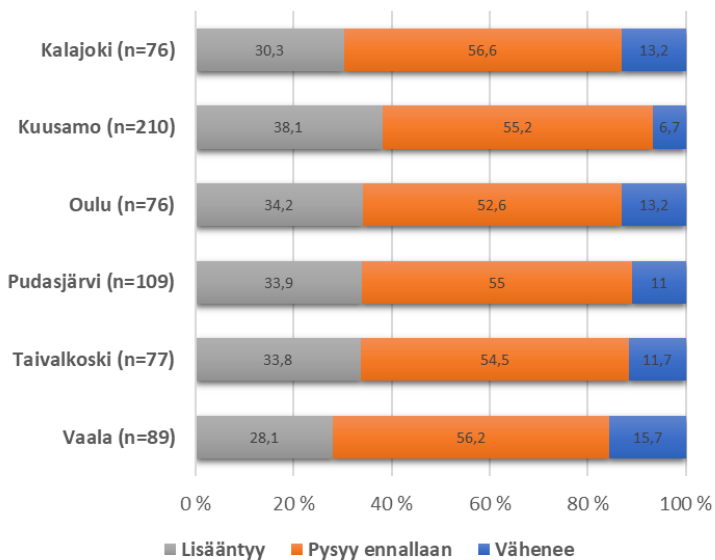
Kuva 15. Vapaa-ajanasunnon käytön jakautuminen vuodenaikoina vuonna 2018 ja arviot käytön jakautumisesta vuonna 2023.

⁵ Tähän kysymykseen vastatessaan melko moni eläkkeellä oleva kirjoitti sivukommentiksi kysymykseen vastaamisen olevan hankalaa. Tulkintavaikeuksia oli nimenomaan siinä, onko eläkeläisillä ylipäätään lomaa vai onko periaatteessa kaikki aika loma-aikaa. Kysymyksen muotoilu ei siten ollut paras mahdollinen, varsinkin kun ottaa huomioon, että vastaajajoukosta sangen suuri osa on jo saavuttanut eläkeiän.

Kuvassa 15 esitettyjen ennakointien perusteella ulkopaikkakuntalaisten omistamien vapaa-ajanasuntojen käytön kausijakaumat näyttäisivät pysyvän suunnilleen samanlaisina myös lähitulevaisuudessa. Selkeää kehityslinjaa esimerkiksi loma-asuntojen käytön ympärivuotisuuden suuntaan ei ole nähtävissä missään kohdekunnassa.

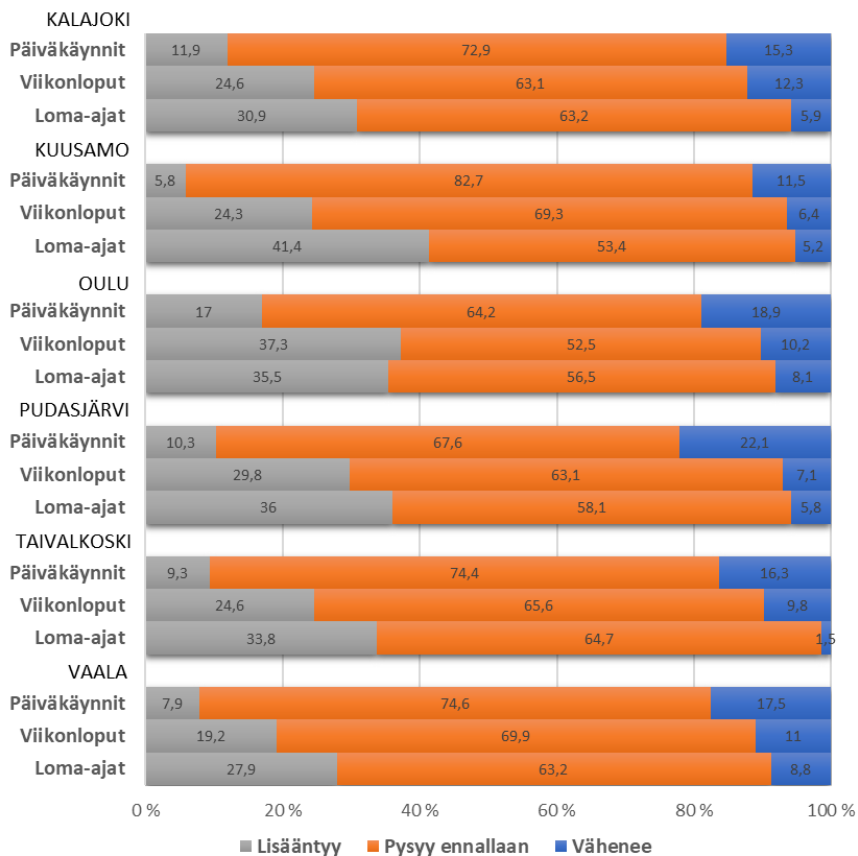
Valtakunnallisen mökkibarometrin (Finnish Consulting Group Oy 2016) mukaan vapaa-ajanasuntojen kesäkäytön osuus on 54 prosenttia, syyskäytön osuus 19 prosenttia, talvikäytön osuus 7 prosenttia ja kevätkäytön osuus 20 prosenttia. Erona käsillä olevaan selvitykseen barometritutkimukseen sisältyvät myös paikallisten kuntalaisten omistamat loma-asunnot.

Seuraavan viiden vuoden aikana vapaa-ajanasunnolla vietettävän ajan arvioidaan pysyvän enimmäkseen samalla tasolla kuin nykyäänkin. Kun verrataan lisääntyvän ja vähenevän käytön osuuksia, lisääntyminen on ulkopaikkakuntalaisten loma-asunnon omistajien ennakointien mukaan selvästi yleisempää kuin käytön väheneminen. Käytön kasvutrendi on nähtävissä kaikissa kuudessa kohdekunnassa (kuva 16).

Kuva 16. Loma-asunnolla vietetyn ajan arvioitu muuttuminen kaikkiaan seuraavan viiden vuoden aikana.

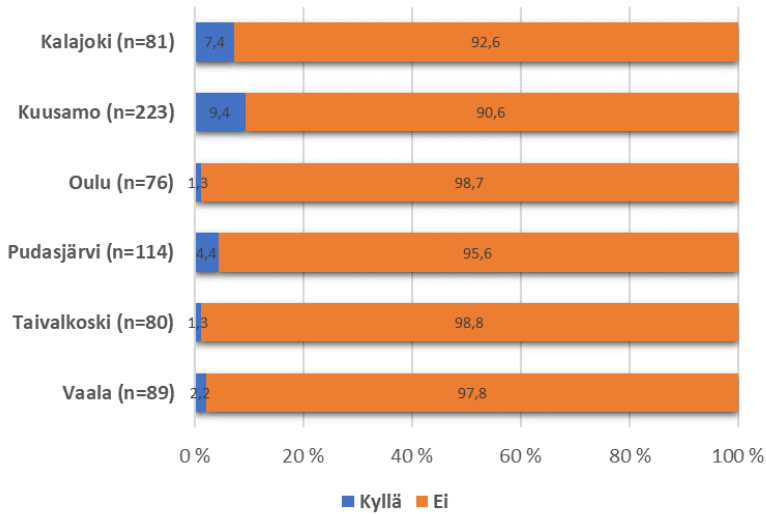
Loma-asuntojen käytön ennakoitu lisääntyminen koskee erityisesti loma-aikoina ja viikonloppuina vietettävää aikaa. Loma-asuntojen päiväkäyttö on kaikkien kohdekuntien osalta sen sijaan ennemminkin vähenevää kuin lisääntyvää (kuva 17).

Kuva 17. Loma-asunnolla vietetyn ajan arvioitu muutos käyttötyypeittäin seuraavan viiden vuoden aikana.

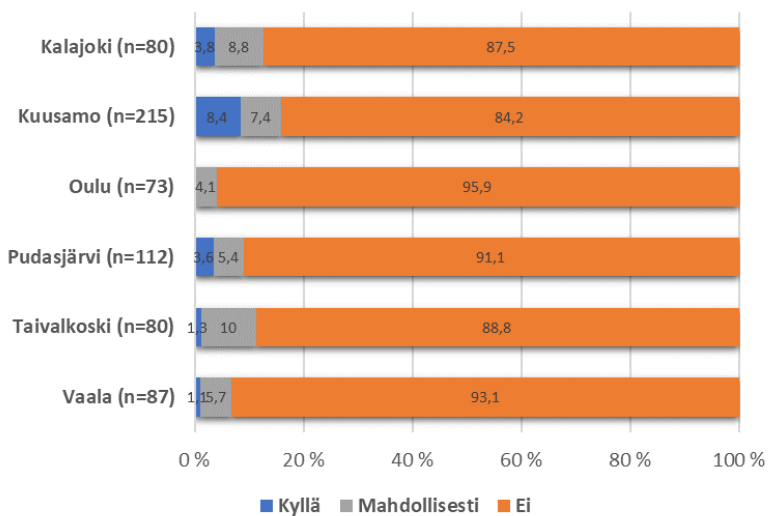
Vapaa-ajanasunnon vuokraus

Vapaa-ajanasunnon käyttöön liittyen tiedonkeruulomakkeessa oli vielä erikseen muutamia kysymyksiä vapaa-ajanasunnon mahdollisesta vuokrauksesta ja vuokrausaikeista. Ensimmäisenä kysyttiin, vuokrasiko vastaaja vapaa-ajanasuntoaan vuonna 2018. Kuten aiemmin jo vapaa-ajanasunnon käyttäjiä koskevan kysymyksen yhteydessä voitiin päätellä, ulkopaikkakuntalaisten omistamien loma-asuntojen vuokraus on tarkasteltavissa kunnissa melko vähäistä. Kuusamossa vapaa-ajanasunnon omistavista ulkokuntalaisista yhdeksän prosenttia kertoi vuokranneensa loma-asuntoaan vuonna 2018. Kalajoella vastaava osuus on seitsemän prosenttia ja Pudasjärvellä neljä prosenttia. Muiden kuntien osalta mökkinsä vuokralle laittaneita ei juuri ole (kuva 18).

Kuva 18. Vuokrattiinko vapaa-ajanasuntoanne vuonna 2018?

Mikäli vastaaja oli vuokrannut loma-asuntoaan, häneltä kysyttiin jatkokysymyksenä vapaa-ajanasunnon vuokraustapaa ja vuokratuloja vuonna 2018. Loma-asuntoaan vuokranneet hoitivat vuokrauksen yleisimmin omatoimisesti. Matkailualueen omia varaamopalveluja tai Lomarengasta käyttäneitä on kysymykseen vastanneissa yhtä paljon molempia. Airbnb:n välityksellä loma-asuntonsa vuokranneita ei vastaajien joukossa ole lainkaan. Vastaajien itsensä nimeämiä muita varauskanavia ovat nettimokki.com, mokki.fi ja huvila.net. Vapaa-ajanasunnon vuokraamisesta alle 2 000 euroa vuokratuloa saaneita on kysymykseen vastanneissa 35 prosenttia, 2 000 – 4 000 euroa saaneita 27 prosenttia ja yli 4 000 euroa vuokratuloja saaneita 38 prosenttia.

Kuva 19. Aiotaanko vapaa-ajanasuntoanne vuokrata seuraavan viiden vuoden aikana?

Aikomukset loma-asunnon vuokrauksesta seuraavan viiden vuoden aikana viittaavat siihen, että hyvin suurta muutosta ulkopaikkakuntalaisten omistamien loma-asuntojen vuokrauksessa ei ole odotettavissa (kuva 19). Vuokrausaikomuksia kysyttäessä yksiselitteisen kyllä-vaihtoehdon valinneiden osuus vaihtelee kunnittain yhdestä kahdeksaan prosenttiin. Mahdollisesti-vaihtoehdon rastittaneiden osuudet vaihtelevat neljästä kymmeneen prosenttiin. Mahdollisesti-vaihtoehdon avoimissa täsmennyksissä vuokrauksen sanottiin tulevan kyseeseen siinä tapauksessa a) jos loma-asunnolle ei ole enää entisessä mitassa omaa käyttöä, b) jos loma-asunto pysyy nykyisen haltijan omistuksessa eli sitä ei myydä, c) jos loma-asunnon suunniteltu remontti toteutuu tai d) jos vuokrauksen hoitamiseen löytyy sopiva operaattori. Eräs vastaaja totesi loma-asunnon vuokraamisen tulevan mahdollisesti ajankohtaiseksi, mikäli mökin hiiriongelma saadaan ratkaistua.

7 NÄKEMYKSET VAPAA-AJANASUNNON SIJAINTIKUNNAN PALVELUISTA

Tyytyväisyyttä mökkikunnan palveluihin kysyttiin laajahkolla kysymyspatterilla, jossa ulkokuntalaisia loma-asunnon omistajia pyydettiin arvioimaan tyytyväisyytensä astetta viiteentoista eri palveluun. Vastausasteikko on viisiportainen ääripäinään totuttuun tapaan erittäin tyytyväinen ja erittäin tyytymätön. Asteikossa on lisäksi omana valintavaihtoehtona kohta 'en ole käyttänyt', jonka rastittamalla vastaaja ilmaisee, ettei hänellä ole kokemuksia kysytystä palvelusta.

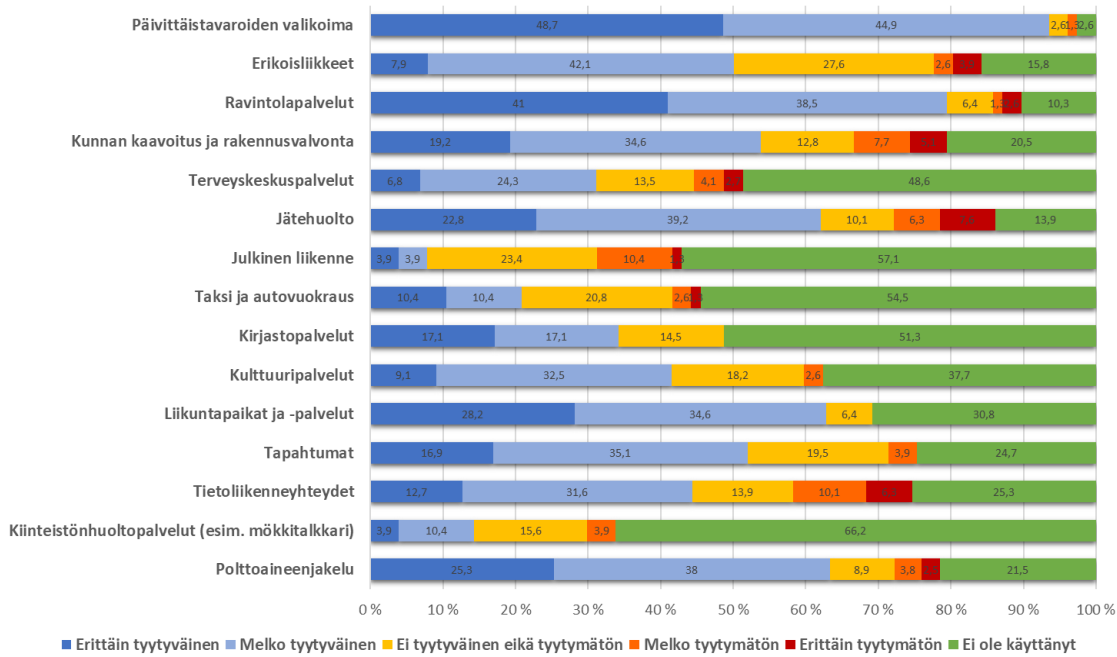
Seuraavilla kolmella sivulla olevissa kaavioissa kuvataan vastausten jakaumat erikseen jokaisesta kohdekunnasta (Kalajoki kuva 20, Kuusamo kuva 21, Oulu kuva 22, Pudasjärvi kuva 23, Taivalkoski kuva 24, Vaala kuva 25). Kaavioissa palkkien sinisen sävyt kuvaavat tyytyväisyyttä, keltainen neutraalia arviota, punaisen sävyt tyytymättömyyttä ja vihreä sitä osaa vastanneista, jotka eivät olleet käyttäneen kyseistä palvelua.

Yleinen, kaikkia kohdekuntia koskeva havainto on palvelujen käytössä (eli palkkien vihreissä osissa) olevat säännönmukaisuudet. Kyselylomakkeessa listatuista palveluista ulkokuntalaisten vapaa-ajanasukkaiden tyypillisimmin käyttämiä ovat päivittäistavarakaupat, jätehuolto⁶, erikoisliikkeet, polttoaineenjako, kunnan kaavoitus ja rakennusvalvonta, tietoliikenneyhteydet ja tapahtumat. Vähäisimmälle käytölle jääviä palveluita ovat useimmiten kiinteistöhuoltopalvelut, taksi ja autovuokraus, julkinen liikenne, terveyskeskuspalvelut sekä kirjastopalvelut.

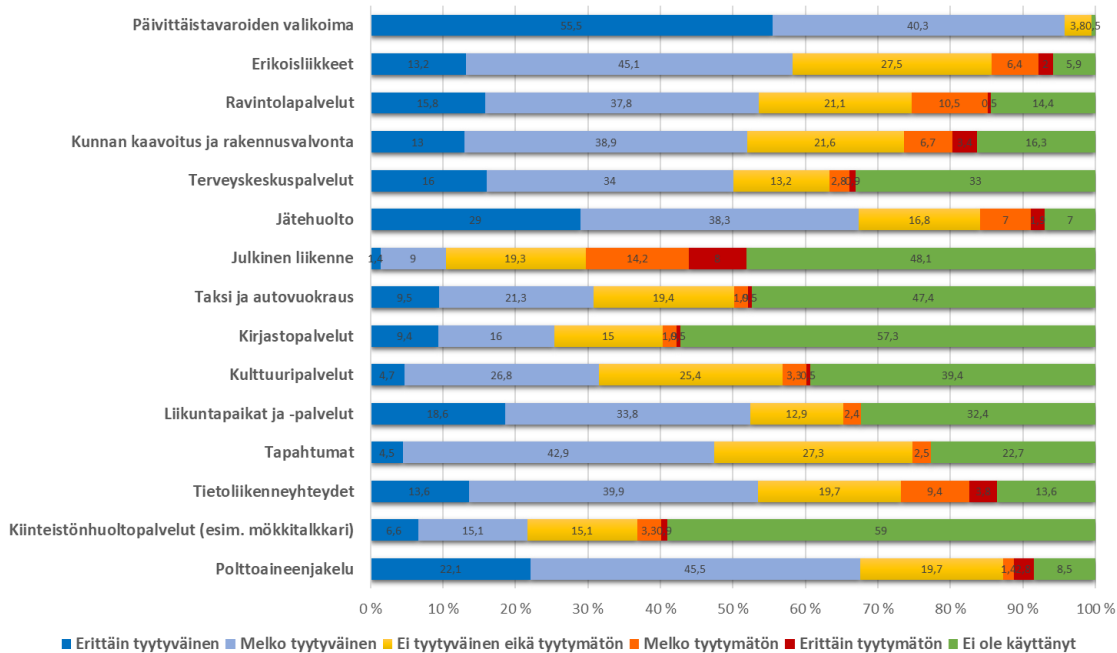
Palveluihin tyytyväisyyden suhteen yleisenä havaintona on kaikille kohdekunnille tyypillinen tyytymättömyys julkisen liikenteen palveluihin. Tyypillistä on myös korkealle tasolle yltävä tyytyväisyys päivittäistavaroiden valikoimiin. Kattavasti yksityiskohtiin menemättä kuntien välisistä eroista voidaan tehdä esimerkiksi seuraavia havaintoja:

- Kalajoella tyytyväisyys ravintolapalveluihin, liikuntapaikkoihin ja -palveluihin, tapahtumiin ja julkiseen liikenteeseen on muihin kohdekuntiin nähden korkeammalla tasolla.
- Kuusamossa kaupan palvelut, ravintolapalvelut, taksi ja autonvuokraus sekä kiinteistöhuoltopalvelut saavat suhteellisen korkeita tyytyväisyysarvioita.
- Oulussa tietoliikenneyhteydet erottuvat positiivisesti, sen sijaan terveyskeskuspalveluihin sekä kaavoitukseen ja rakennusvalvontaan ollaan hieman keskimääräistä tyytymättömpiä.
- Pudasjärvellä kaavoitus ja rakennusvalvonta saavat suhteellisen korkeita tyytyväisyysarvioita, suhtautuminen kirjasto- ja kulttuuripalveluihin jakaa mielipiteitä.
- Taivalkoskella terveyskeskuspalveluihin sekä kaavoitukseen ja rakennusvalvontaan ollaan suhteellisen tyytyväisiä, erikoisliikkeiden tarjontaan ei niinkään.
- Vaalassa kirjastopalvelut sekä kaavoitus ja rakennusvalvonta saavat positiivisia arvioita, tyytyväisyys ravintola-tarjontaan on sen sijaan keskimäärin alemmalla tasolla kuin muissa kohdekunnissa.

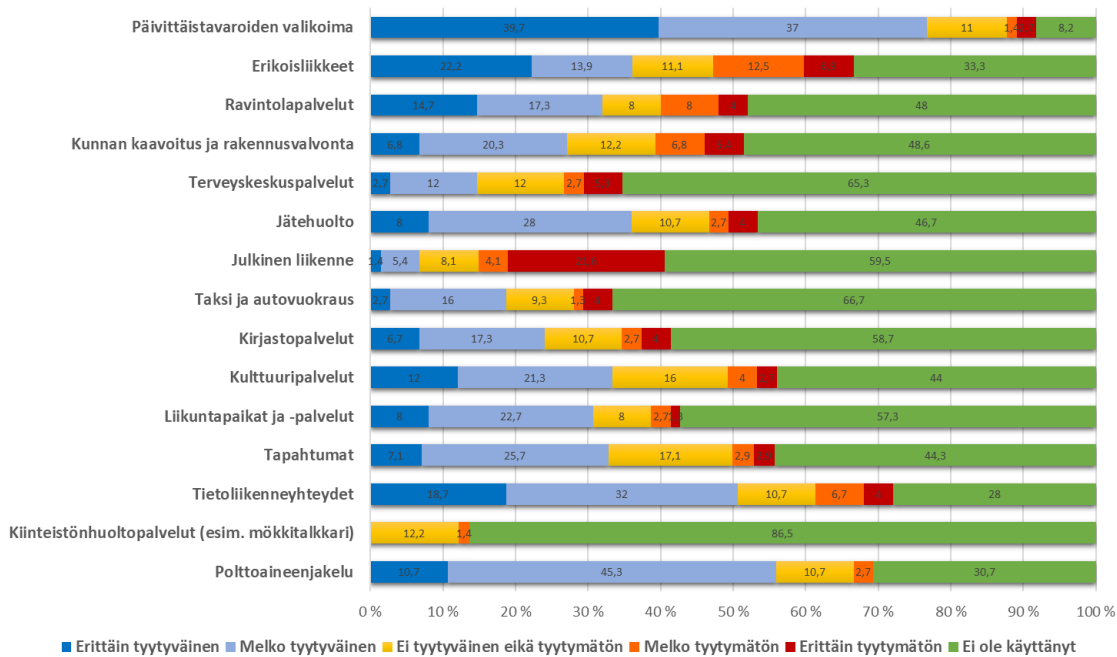
⁶ Oulussa loma-asunnon omistavilla vastaajilla jätehuollon osalta 'en ole käyttänyt' -vastauksia on jostain syystä keskimääräistä enemmän.

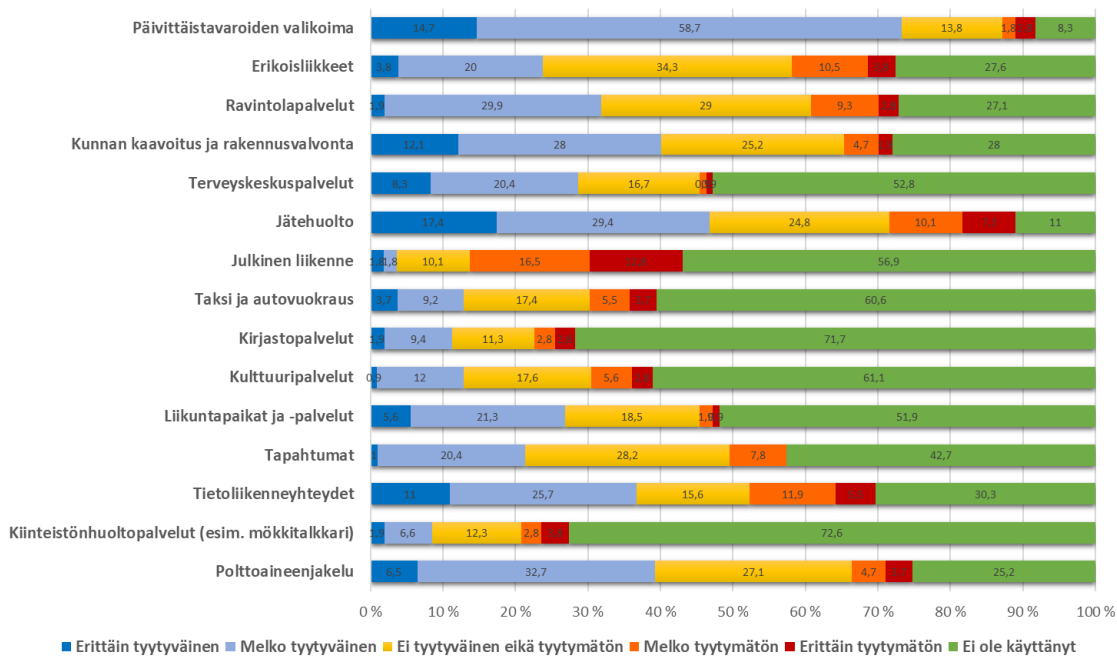
Kuva 20. Kalajoella loma-asunnon omistavien tyytyväisyys Kalajoen palveluihin.

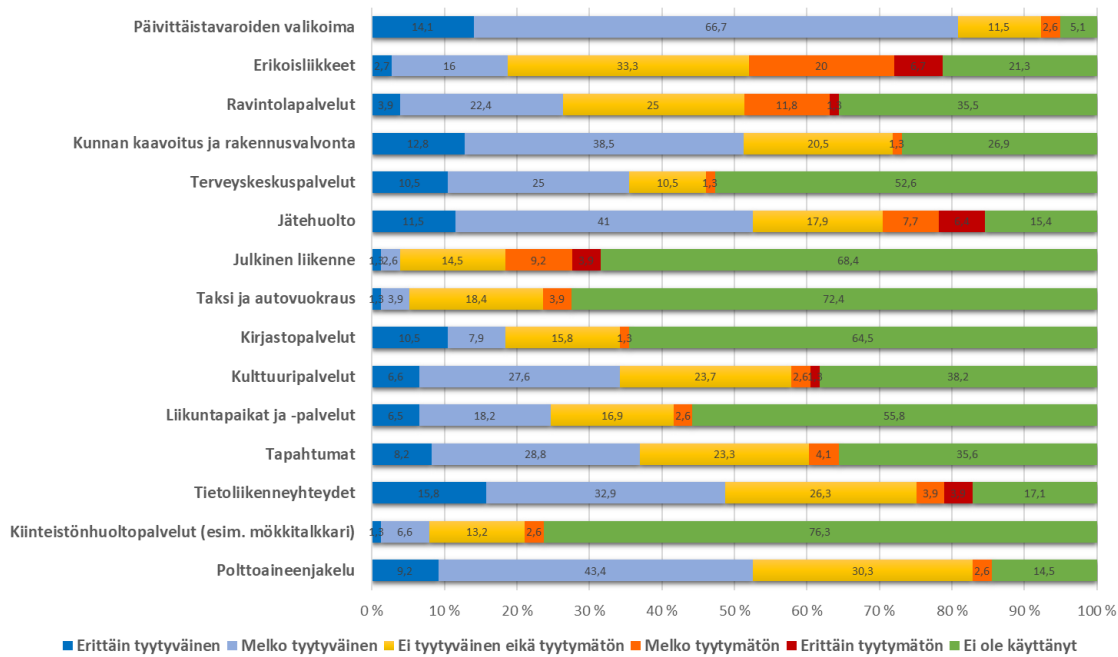
Kuva 21. Kuusamossa loma-asunnon omistavien tyytyväisyys Kuusamon palveluihin.

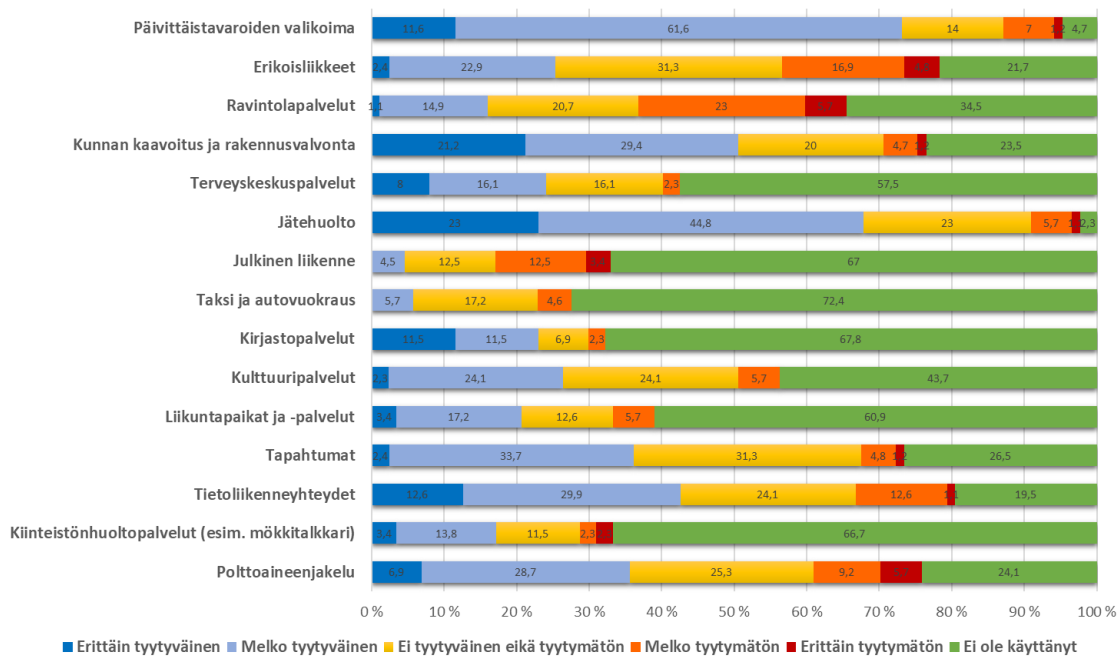
Kuva 22. Oulussa loma-asunnon omistavien tyytyväisyys Oulun palveluihin.

Kuva 23. Pudasjärvellä loma-asunnon omistavien tyytyväisyys Pudasjärven palveluihin.

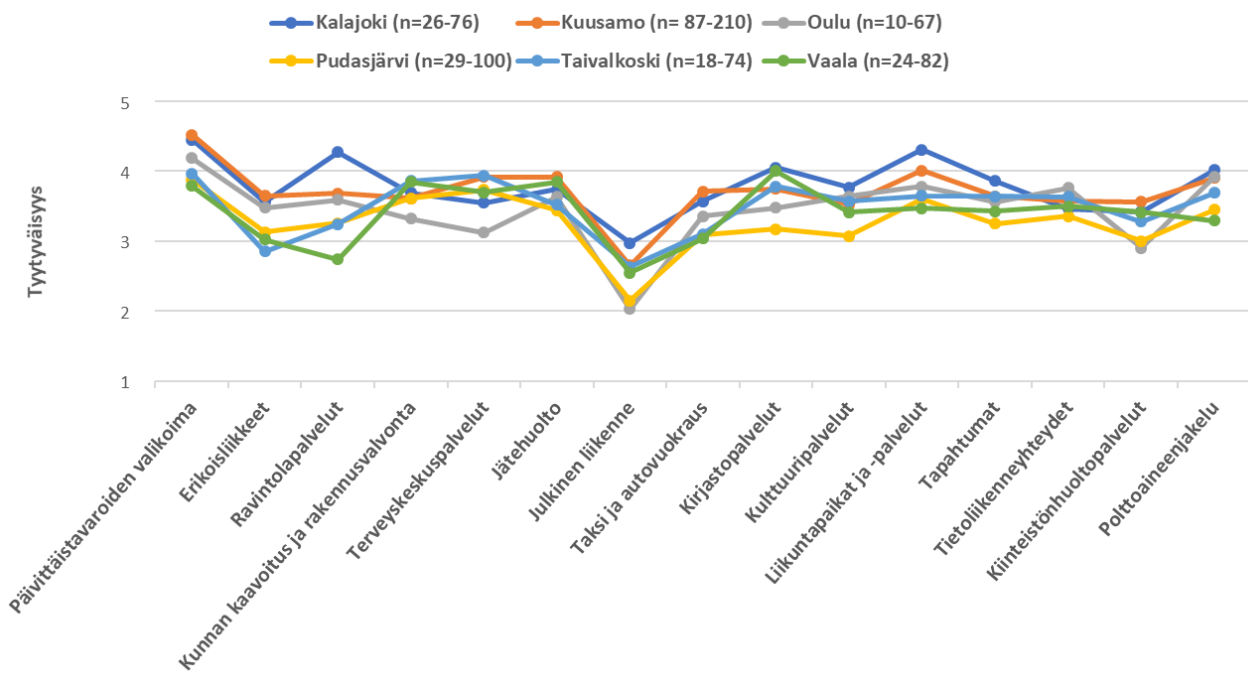
Kuva 24. Taivalkoskella loma-asunnon omistavien tyytyväisyys Taivalkosken palveluihin.

Kuva 25. Vaalassa loma-asunnon omistavien tyytyväisyys Vaalan palveluihin.

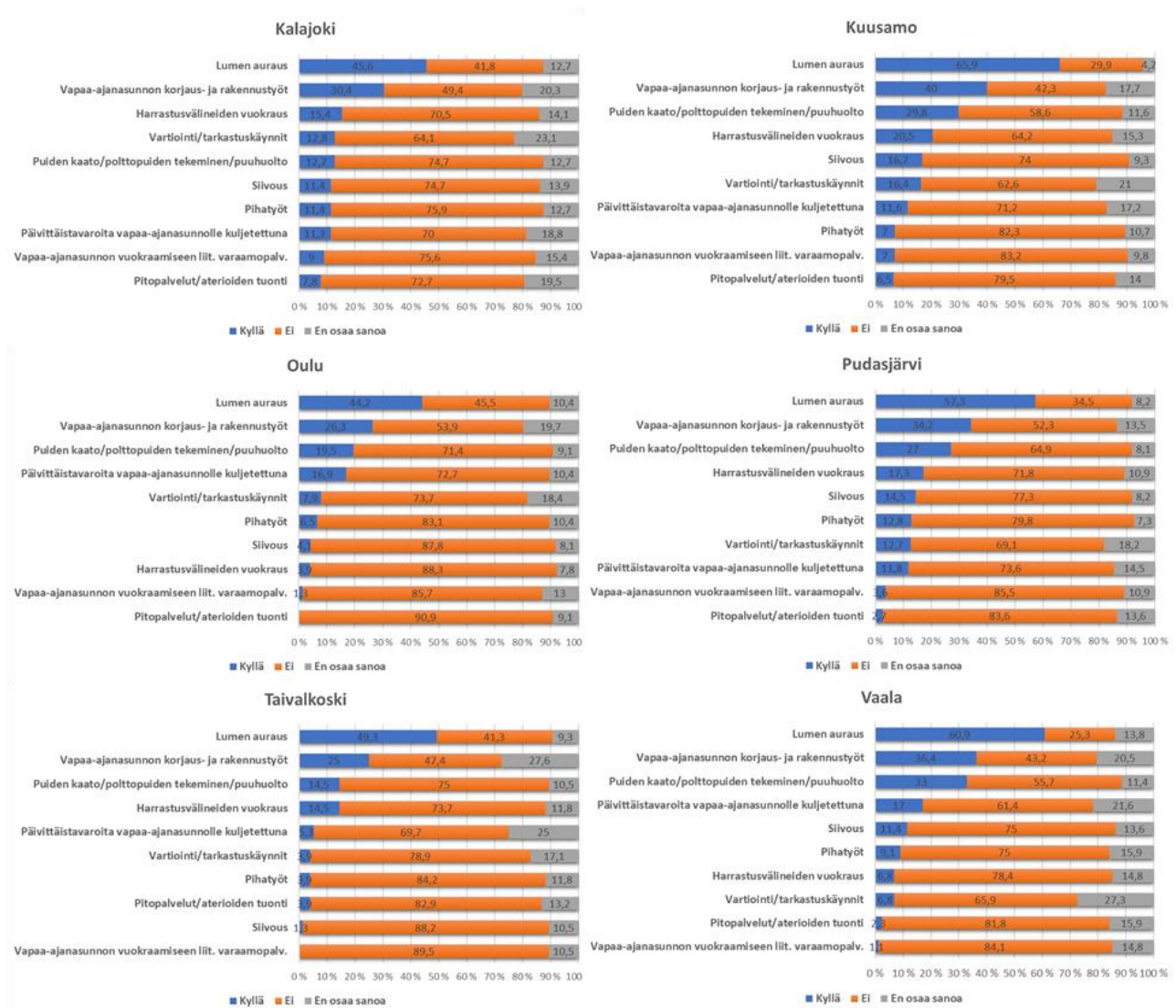
Käsitystä palveluihin tyytyväisyydestä täydentää vielä kuva 26, johon on laskettu tyytyväisyyden keskiarvot ilman, että mukana on 'en ole käyttänyt' -vastauksia. Kaaviosta nähdään, että tyytyväisyyden keskiarvot sijoittuvat yleensä enemmän tai vähemmän neutraalin paremmalle puolelle. Poikkeuksina ovat kaikissa kohdekunnissa ilmenevä tyytymättömyys julkisia liikenneyhteyksiä kohtaan. Myös Taivalkosken erikoisliikkeiden, Vaalan ravintolapalveluiden ja Oulun kiinteistöhuoltopalvelujen osalta keskiarvot kallistuvat lievästi tyytymättömyyden puolelle. Parhaat yksittäiset tyytyväisyyden keskiarvot saavat osakseen Kuusamon, Kalajoen ja Oulun vähittäiskaupan valikoimat, Kalajoen ravintolapalvelut sekä Kalajoen liikuntapaikat ja -palvelut.

Kaaviota tulkittaessa on huomioitava, että kun 'en ole käyttänyt' -vastaukset ovat poissa laskuista, tyytyväisyyden tasoa arvioineiden määrät jäävät joidenkin palvelujen kohdalla kovin pieniksi. Vähiten arvioituja palveluja ovat yleensä kiinteistöhuoltopalvelut, joissa havaintomäärät vaihtelevat kohdekunnittain välillä 10-87. Eniten arvioituja palveluja ovat pääsääntöisesti päivittäistavarakaupat, joiden arvioinneissa havaintomäärän vaihteluväli on 67-210.

Kuva 26. Ulkokuntalaisten loma-asunnon omistajien tyytyväisyys loma-asunnon sijaintikunnan palveluihin keskiarvoilla mitattuna. Laskennassa ei ole huomioitu 'en ole käyttänyt' -vastauksia.

Palveluihin tyytyväisyyden lisäksi ulkokuntalaisilta loma-asunnon omistajilta tiedusteltiin kiinnostusta tiettyjen palvelujen ostamiseen vapaa-ajanasunnon sijaintikunnasta seuraavan viiden vuoden aikana. Kysymyksen vastausjakaumat ovat kunnittain kiinnostuksen mukaisessa järjestyksessä kuvassa 27. Kaavioiden siniset pal-
kit ilmaisevat kiinnostusta palvelujen oston, punaiset pal-
kit niiden vastanneiden osuutta, jotka eivät osanneet ottaa kantaa mahdolliseen ostohalukkuuteensa.

Kuva 27. Oletteko kiinnostunut ostamaan seuraavia vapaa-ajanasuntonne käyttöön liittyviä palveluja loma-asuntonne sijaintikunnasta seuraavan viiden vuoden aikana?

Kaaviot osoittavat, että mielenkiinto lueteltujen palvelujen ostamiseen on samankaltaista kaikissa kuudessa kunnassa. Eniten ostokiinnostusta on lumenaurauspalveluun, toiseksi eniten loma-asunnon korjaus- ja rakennustöihin ja kolmanneksi eniten puiden kaatoon ja loma-asunnon puuhuoltoon.⁷ Poikkeuksen säännöstä tekee Kalajoki, jossa puuhuollon sijaan kolmanneksi eniten ostokiinnostusta on harrastusvälineiden vuokraukseen. Vähiten kiinnostusta näyttäisi olevan pitopalvelujen ostoon ja vapaa-ajanasunnon vuokraamiseen liittyviin varaamopalveluihin.

Yksittäisiä, vastaajien itsensä esille nostamia palvelutarpeita ovat esimerkiksi nuohous, jätekaivopalvelut ja veneenvuokraus.

⁷ Valtakunnallisen mökkibarometrin tulokset ovat hyvin samankaltaisia. Myös mökkibarometrin mukaan eniten ostokiinnostusta on lumen auraukseen, loma-asunnon korjaus- ja rakennustyöhön sekä puiden kaatoon/polttopuiden tekemiseen (Finnish Consulting Group Oy).

8 RAHANKÄYTTÖ VAPAA-AJANASUNNON SIJAINTIKUNNASSA

Selvityksen eräs tärkeimmistä tavoitteista on arvioida, paljonko ulkokuntalaiset vapaa-ajanasunnon omistajat käyttävät rahaa loma-asuntonsa sijaintikunnassa eri kulutuskohteisiin ja yhteensä. Rahankäyttökysymykset muotoiltiin Kuoskun, Kauppilan ja Karjalaisen (2014) aiemman tutkimuksen lomakkeen pohjalta.

Kyselylomakkeen rahankäyttöosion aluksi vastaajilta kysyttiin, monenko henkilön mökkikäynneistä aiheutuneita menoja ja rahankäyttöä hänen vastauksensa koskee. Kun eri kohdekuntien vastauksia tarkastellaan yhtenä kokonaisuutena, yhden henkilön rahankäytön kirjasi 6 prosenttia kysymykseen vastanneista. Kahden henkilön puolesta rahankulutusta arvioi 60 prosenttia, kolmen henkilön 13 prosenttia ja neljän henkilön puolesta 11 prosenttia vastanneista. Maksimissaan yhdessä vastauslomakkeessa summattiin kolmentoista henkilön kulutus vapaa-ajanasunnon sijaintikunnassa.

Itse rahankäyttöä kysyttiin seuraavalla kysymyksellä: ”Arvioikaa, kuinka paljon rahaa käytitte alla lueteltuihin menoluokkiin vapaa-ajanasuntonne sijaintikunnassa vuonna 2018. Rahankäyttö koskee koko vuotta (mukaan ei lasketa matkan aikana kertyneitä kustannuksia vakituiselta asuinpaikkakunnaltanne vapaa-ajanasuntonne sijaintikuntaan).” Kysytyt kulutuskohteet ovat:

- Kahvila- ja ravintolaostokset, sis. huoltoasemien kahvilaostokset
- Ruoka- ja päivittäistavaraostokset (marketit, valintamyymälät, kioskit, Alko)
- Erikoistavaraostokset (apteekki, rauta-, rakennus- ja koneliikkeet)
- Virkistys- ja ohjelmalvelut (teattereiden, museoiden ja tapahtumien pääsymaksut, hovi- ja teemapuistot, liikuntaharrasteet, ohjelmalvelut yms.)
- Polttoainekulut ja korjaamopalvelut
- Liikennepalvelut (taksit, paikallisliikenne, autonvuokraus)
- Kiinteistönhoito ja -huolto (mökin remonttityö ja kunnossapitotyö, tiestön auraus ja kunnossapito, vartiointipalvelut yms.) Huom. ei tarvikkeet eikä koneet/laitteet

Edellisten menoerien lisäksi vastaajaa pyydettiin vielä erikseen laskemaan kulutuskohteille annetut euromäärät yhteen.

Taulukosta 4 ilmenee vastaajien rahankäyttö kaikkineen henkilöä ja vapaa-ajanasuntoa kohti laskettuna. Henkilöä kohti laskettu rahankäyttö on saatu jakamalla lomakkeessa ilmoitettu rahankäyttö yhteensä sillä, kuinka monen henkilön mökkimatkasta aiheutuneita menoja ja rahankäyttöä vastaus koski. Tämän jälkeen vastauskohtaisten jakolaskujen tuloksista laskettiin keskiarvot. Luvut siis kertovat, paljonko vuoden 2018 mökkikäynneillä käytettiin rahaa loma-asunnon sijaintipaikkakunnalla per henkilö.

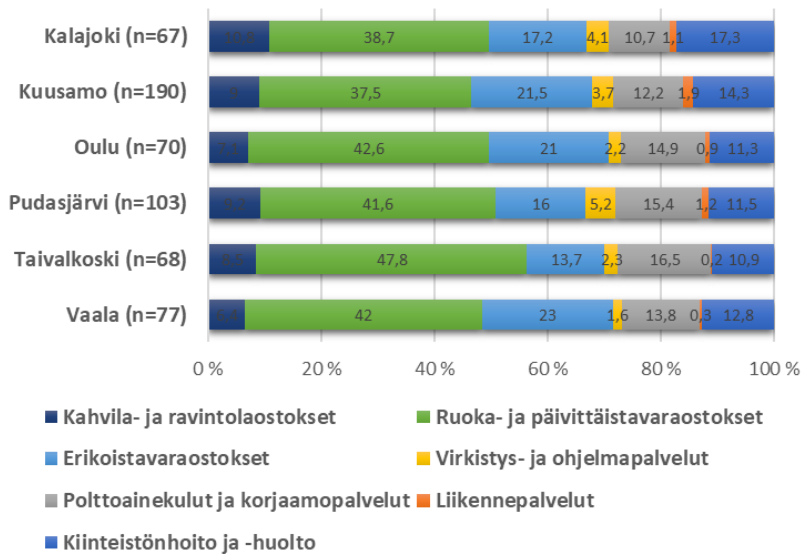
Vapaa-ajanasuntoa kohti laskettu rahankäyttö saatiin kertomalla kokonaisrahankäyttö per henkilö ilmoitettulla keskimääräisellä seuruekoolla ja laskemalla vastauskohtaisten kertolaskujen tuloksista keskiarvot. Näin laskettuna esimerkiksi Kalajoella ulkopaikkakuntalaisen omistama loma-asunto aikaansaa kohdepaikkakunnalle keskimäärin 2778 euroa matkailukulutusta.

Taulukon 4 perusteella henkilöä kohti laskettu matkailukulutus vaihtelee Taivalkosken 556 eurosta/vuosi Kuusamon 1465 euroon/vuosi. Vapaa-ajanasuntoa kohti laskettu matkailukulutus vaihtelee Taivalkosken 1623 eurosta/vuosi Kuusamon 4222 euroon/vuosi.

Taulukko 4. Keskimääräinen rahankäyttö vapaa-ajanasunnon sijaintipaikkakunnalla vuonna 2018. Luvuissa mukana arvonlisävero.

Kunta	Henkilöä kohti laskettuna (€, sis. alv)	Vapaa-ajanasuntoa kohti laskettuna (€, sis. alv)	n
Kalajoki	1067	2778	66
Kuusamo	1465	4222	189
Oulu	853	2284	68
Pudasjärvi	700	1671	100
Taivalkoski	556	1623	67
Vaala	999	2746	75

Kuva 28 kertoo rahankäytön jakautumisen kysytyihin kulutuskohteisiin. Kaikissa kohdekunnissa kulutetaan selvästi eniten euroja ruoka-, päivittäis- ja erikoistavaraostoksiin, joiden yhteenlaskettu prosenttiosuus kokonaiskulutuksesta vaihtelee Kalajoen 56 prosentista Vaalan 65 prosenttiin. Toisin sanoen rahassa mitattuna matkailullisesta vapaa-ajan asumisesta hyötyy eniten vähittäiskauppa. Kiinteistönhoitoon ja -huoltoon käytetyn rahan osuus kokonaiskulutuksesta on suurin (17 %) Kalajoella. Polttoaine- ja korjaamokulujen osuus kokonaisrahankäytöstä on kunnasta riippuen luokkaa 11-16 prosenttia. Virkistys- ja ohjelmapalveluihin ja varsinkin liikennepalveluihin käytetään rahaa keskimääräisesti ehkä yllättävänkin niukasti.

Kuva 28. Rahankäytön jakautuminen eri kulutuskohteisiin vuonna 2018. Laskettu arvonlisäveron sisältävästä kulutuksesta.

Edellisten rahankäyttötietojen osalta on huomattava, että lukuihin eivät sisälly uusien vapaa-ajanasuntojen rakentaminen, jätemaksut eivätkä mahdolliset sähkökulut tai yksityistiemaksut. Samoin vapaa-ajanasuntojen ja tonttien kauppa sekä niiden välitystoiminta jäävät huomioimatta. Vapaa-ajanasunnoista maksettavaa kiinteistöveroä lähestytään verotilastojen avulla erikseen Kauppilan (2020a) julkaisussa.

Tuloksia tulkittaessa on otettava niin ikään huomioon, että analyysissä keskitytään vapaa-ajanasuntojen pääasiallisten käyttäjien eli omistajien ja heidän asuntokuntiansa rahankäyttöön. Tällöin matkailukulutuksen laskennan ulkopuolelle voivat tapauskohtaisesti jäädä mahdollisten muiden loma-asunnon käyttäjien kuten vuokralaisten, muun perheen (täysi-ikäiset lapset perheineen) sekä sukulaisten ja tuttavien rahankäyttö (Kauppila 2020a).

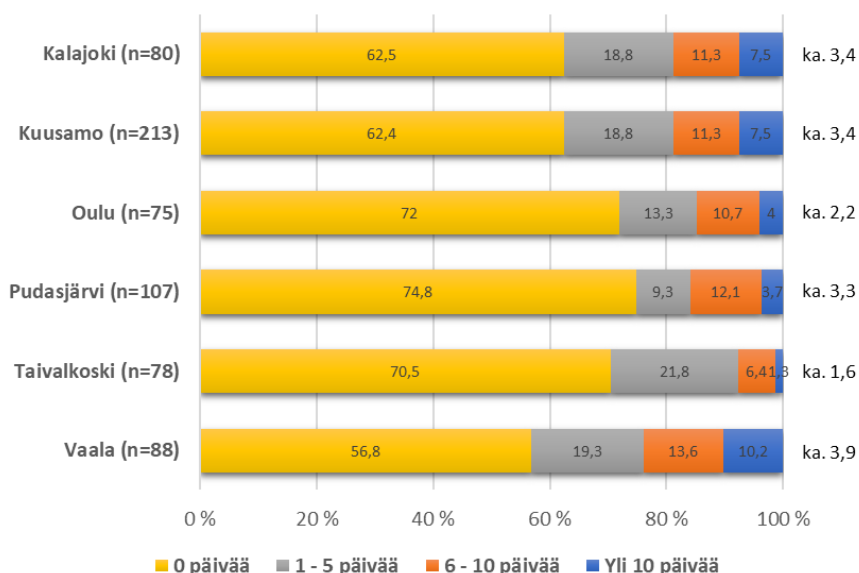
Ulkopaikkakuntalaisten loma-asumisen aikaansaamia talousvaikutuksia tarkastellaan laajemmin Pekka Kauppilan (2020a) julkaisussa *Matkailullisen vapaa-ajanasumisen aluetaloudelliset vaikutukset: Kalajoki, Kuusamo, Oulu, Pudasjärvi, Taivalkoski ja Vaala*.

9 ETÄTYÖ

Hankkeen tiedonkeruulomakkeessa vastaajilta tiedusteltiin, kuinka monta työpäivää vapaa-ajanasunnolla tai sen sijaintipaikkakunnalla tehtiin etätyötä vuonna 2018. Tavanomaisin vastaus kaikkien kohde kuntien osalta on nolla eli näissä tapauksissa loma-asunnolla ei tehty etätöitä lainkaan. Yleisimmin etätyötä tehtiin Vaalan vapaa-ajanasunnoilla, joissa etätyöskenneltiin keskiarvolla mitattuna neljä päivää vuodessa (kuva 29). Keskiarvojen suhteen on huomattava, että niiden laskennassa ovat mukana myös 0-päivää -vastaukset. Suurimmat ilmoitetut etätyöpäivien määrät ovat 40, 50 ja 150 päivää vuodessa yhtä loma-asuntoa kohden.

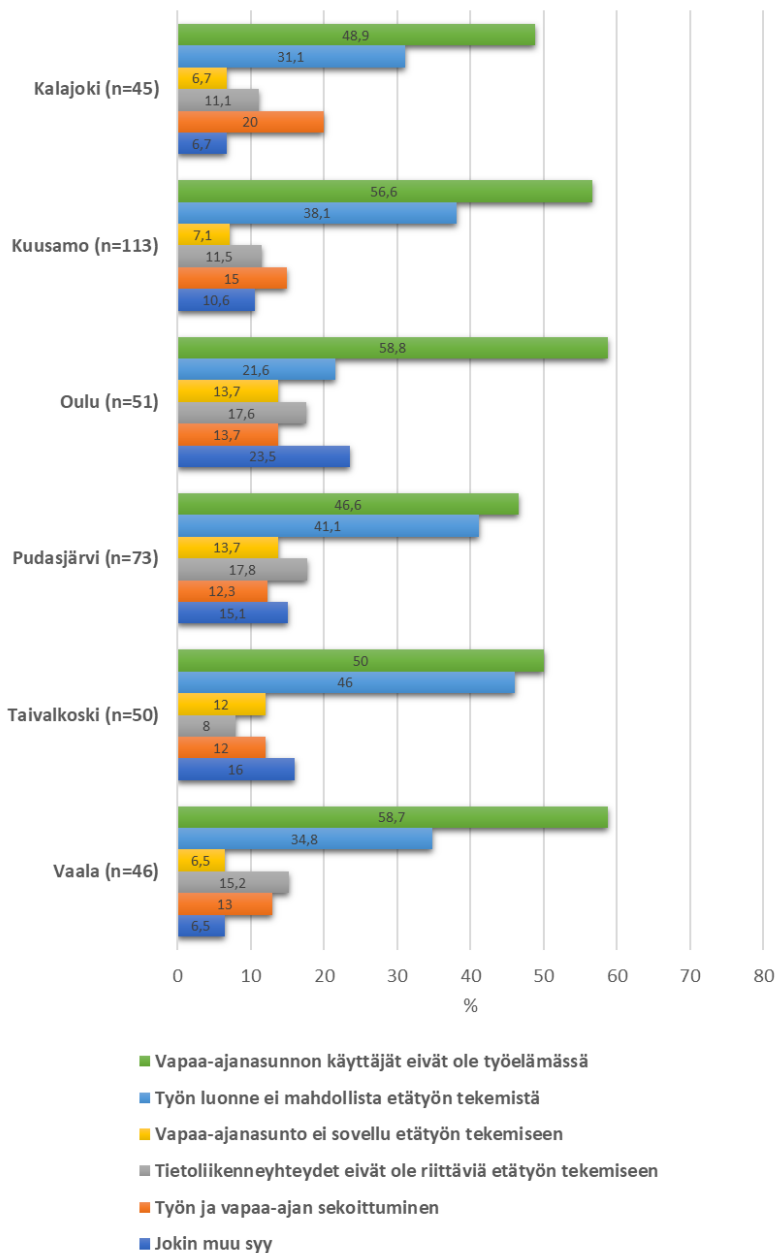
Kuten loma-asuntojen käyttö yleensä, myös etätyön tekeminen painottuu loma-aikojen ja viikonloppujen yhteyteen. Näihin verrattuna päiväkäynneillä tehtävä etätyö on selvästi harvinaisempaa.

Vaikka kysymyksen sanamuoto koskee muitakin loma-asunnon käyttäjiä kuin sen omistajaa, on vastaajan iällä yhteyttä etätyön tekemiseen. Kaikkia kuutta kohde kuntaa yhtenä kokonaisuutena tarkasteltaessa etätyötä tehneiden keski-ikä on 58 vuotta ja etätyötä tekemättömien vastaajien 65 vuotta. Vastaajan sosioekonomisen aseman suhteen etätyön tekeminen oli yleisintä yrittäjillä (54 %) ja toimihenkilöillä (52 %) eli heistä noin joka toinen kertoi tehneensä loma-asunnollaan etätyötä vuonna 2018. Työntekijöistä etätyötä oli tehnyt noin joka kolmas. Myös viidennes eläkkeellä olevista ilmoitti loma-asunnolla tehdyn etätyötä, millä viitataan ehkä muihin kuin vastaajaan / vapaa-ajanasunnon omistajaan, kuten esimerkiksi hänen perheenjäseniinsä.

Kuva 29. Vapaa-ajanasunnolla tehtyjen etätyöpäivien määrä vuonna 2018.

Etätyöpäivien jälkeen vastaajilta tiedusteltiin syitä siihen, miksi loma-asunnolla ei tehty etätyötä vuonna 2018. Kysymys ei luonnollisesti koskenut heitä, joiden vapaa-ajanasunnolla etätyötä oli tehty. Kuvan 30 mukaisesti yleisin syy etätyön tekemättömyyteen on loma-asunnon käyttäjien eläköityminen eli heidän siirtymisensä pois työelämästä. Toiseksi yleisin syy on työn luonne, joka ei mahdollista etätyön tekemistä. Näitä syitä keskimäärin vähemmän merkittäviksi arvioitiin työn ja vapaa-ajan sekoittuminen, riittämättömät tietoliikenneyhteydet sekä loma-asunnon soveltumattomuus etätyöhön.

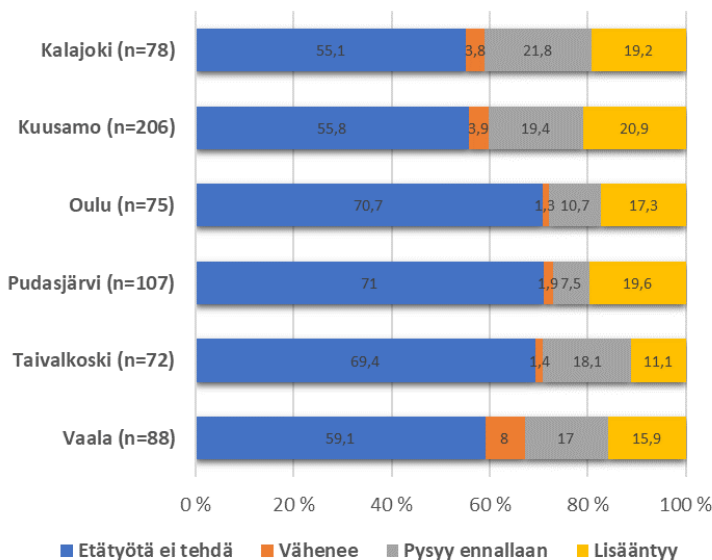
Kuva 30. Suurimmat syyt siihen, että vapaa-ajanasunnolla ei tehty etätyötä vuonna 2018.

Kuvaan 30 viitaten vastaajan itse täydennettävässä vastausvaihtoehdossa 'Jokin muu syy' etätyön tekemättömyyden täsmennettiin johtuvan esimerkiksi mökin sähköttömyydestä, liian pitkästä matkasta tai siitä, että vapaa-ajanasunnolla ollaan nimenomaisesti vapaalla työstä. Viimeksi mainittua syytä kuvattiin mm. seuraavin sanoin:

Loma on lomaa, Ei vapaalla kuulu tehdä työtä, Loma-aikana ei työhuolia, Käyn mökillä vain loma-aikaan enkä tee lomalla yhtään töitä sekä Opettaja on lomalla koko kesän.

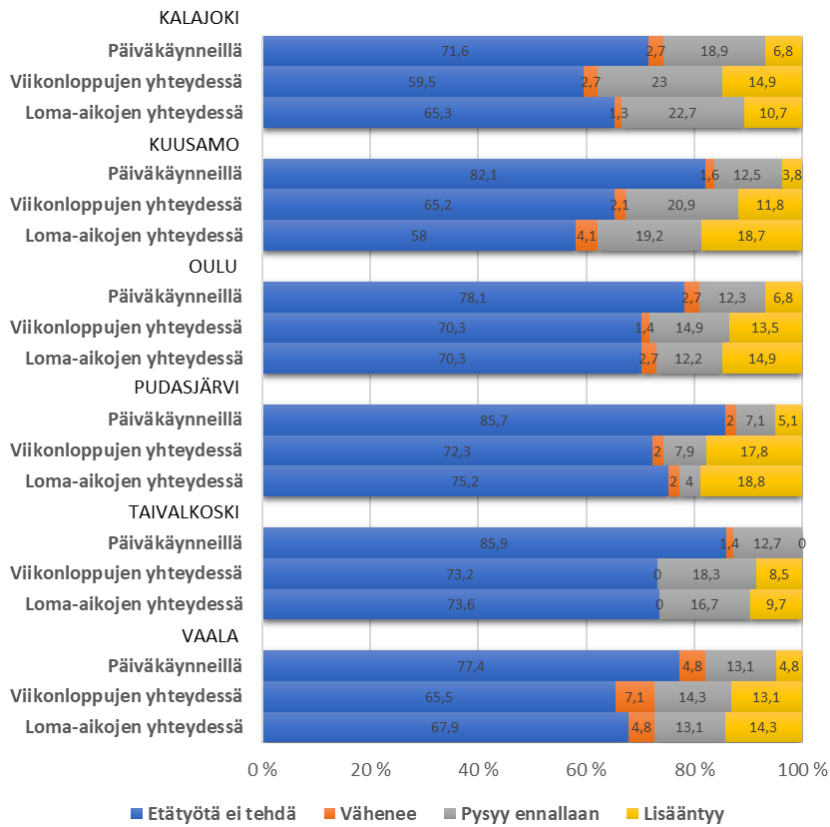
Etätyömahdollisuuksien edistämiseen liittyen loma-asunnon omistajilta kysyttiin, onko joku vapaa-ajanasunnon käyttäjistä kiinnostunut palvelusta, jossa etätyön tekijät voisivat vuokrata aikaveloituksella avokonttoritilaa ja tukipalveluja vapaa-ajanasunnon sijaintikunnasta. Ainakin selvitykseen osallistuneilla kiinnostus konttoritilan vuokraukseen vaikuttaa olevan vähäistä. Oulussa loma-asunnon omistavista neljä prosenttia ilmaisi kiinnostusta olevan. Muissa kohdekunnissa kiinnostuneiden osuudet ovat tätäkin pienempiä.

Kuva 31 esittää ulkokuntalaisten loma-asunnon omistajien arviot etätyön tekemisen muutoksista seuraavan viiden vuoden aikana. Kaikissa kohdekunnissa etätyön lisääntymistä ennakoivien osuudet ovat selkeästi suurempia kuin etätyön vähenemistä ennakoivien osuudet.

Kuva 31. Arviot etätyön tekemisen muuttumisesta seuraavan viiden vuoden aikana.

Etätöyön yleistyminen koskee loma-aikojen ja viikonloppujen yhteydessä tehtävää etätöyötä, päiväkäynneillä tehtävässä etätöyössä kasvua ei juuri ole odotettavissa (kuva 32).

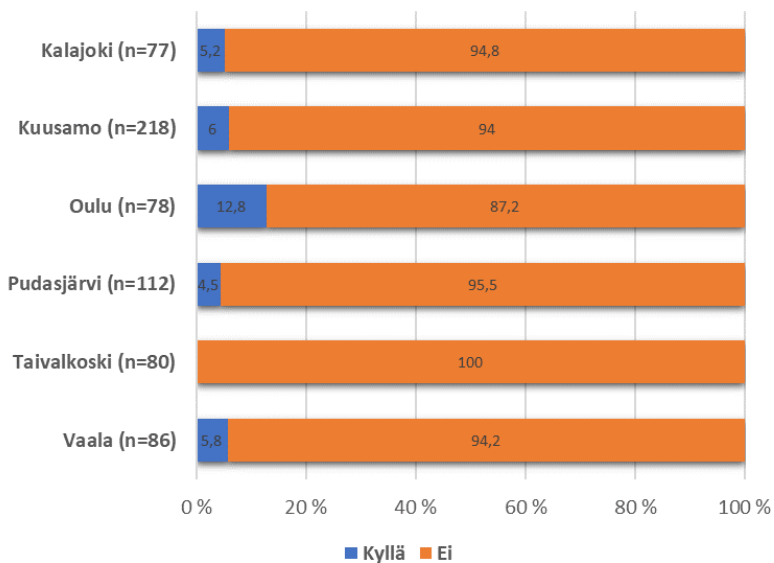

Kuva 32. Arviot etätöyön tekemisen muuttumisesta seuraavan viiden vuoden aikana matkatyypeittäin.

10 AIKOMUKSET MUUTTAA VAPAA-AJANASUNTO VAKITUISEKSI ASUNNOKSI

Oulua lukuun ottamatta ulkopaikkakuntalaisista loma-asunnon omistajista melko harvat ovat aikeissa muuttaa vapaa-ajanasuntonsa vakituiseksi asunnoksi seuraavan viiden vuoden aikana. Oulussa vapaa-ajanasunnon omistavista 13 prosenttia ennakoivat muuttavansa loma-asuntoonsa viiden vuoden sisällä. Muiden kohdekuntien osalta loma-asunnon vakituiseksi asunnoksi muuttavia tai sitä kaavailevia on tätä vähemmän, Taivalkoskella ei lainkaan (kuva 33).

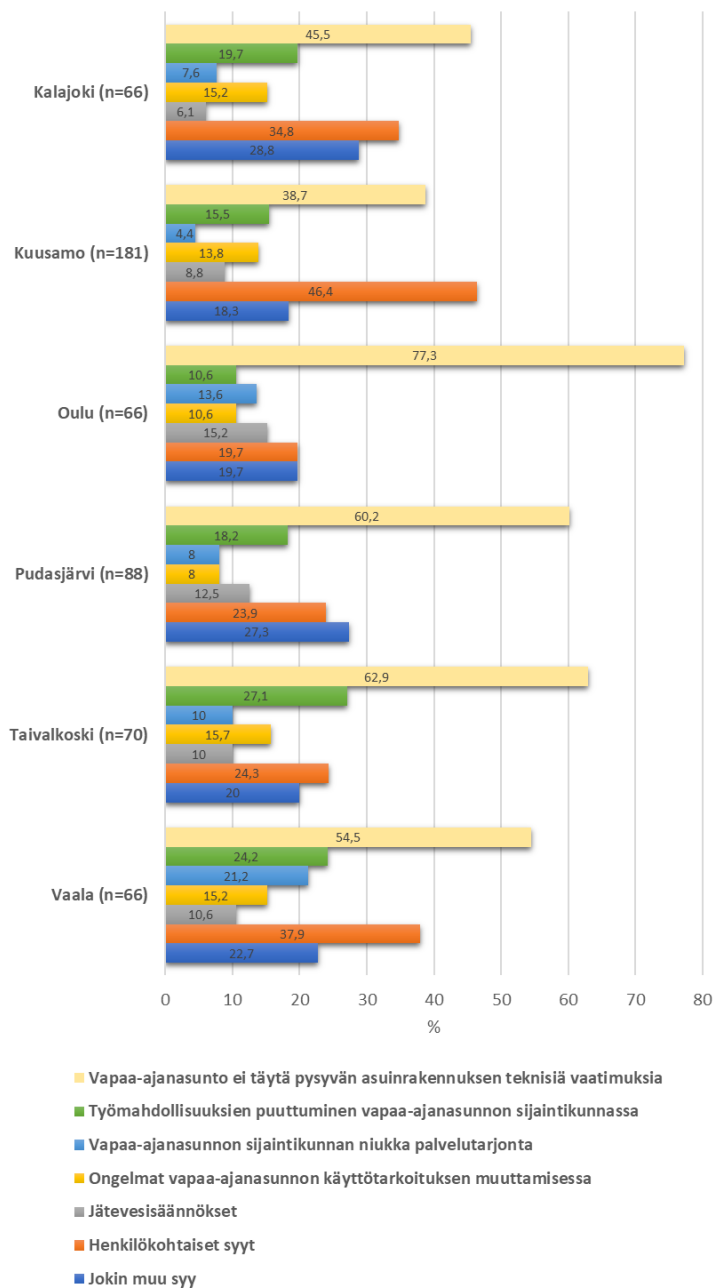
Tarkasteltaessa hankkeen Pohjois-Pohjanmaan kohdekuntien vastauksia yhtenä kokonaisuutena, loma-asuntoonsa muuttoa suunnittelevat ovat keskimääräistä yleisemmin sosioekonomiselta asemaltaan yrittäjiä tai yksityisiä ammatinharjoittajia. Yrittäjistä tai yksityisistä ammatinharjoittajista 15 prosenttia kaavailee vapaa-ajanasuntonsa muuttamista vakituiseksi asunnoksi, toimihenkilöistä ja eläkeläisistä näin tekee viisi prosenttia ja työntekijöistä kolme prosenttia.

Kuva 33. Ollaanko vapaa-ajanasuntoa muuttamassa vakituiseksi asunnoksi seuraavan viiden vuoden aikana?

Vapaa-ajanasunnolle muuton esteistä yleisimpänä pidetään asuinrakennukselle asetettuja teknisiä vaatimuksia, joita vastaajan omistama vapaa-ajanasunto ei täytä. Toisen yleisen muuton esteen muodostavat laajasti ottaen henkilökohtaiset syyt. Pysyvän muuton hidasteina voivat niin ikään olla työmahdollisuuksien puuttuminen mökkipaikkakunnalta, jätevesisäännökset ja ongelmat vapaa-ajanasunnon käyttötarkoituksen muuttamisessa (kuva 34).

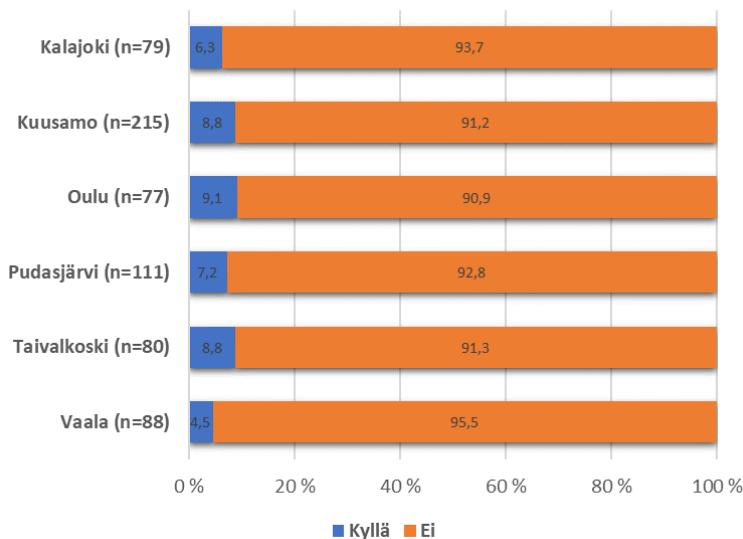
Monet vastaajista valitsivat muuton esteitä koskevasta kysymyksestä vastausvaihtoehdon 'Jokin muu syy'. Näiksi muiksi syiksi täsmennetään yleisimmin loma-asunnon käyttäjien korkea ikä. Muina syinä mainitaan myös esimerkiksi pitkät etäisyydet, halu asua väljästi omakotitalossa, huoli terveyspalvelujen riittävydestä sekä vapaa-ajanasunnon sijainti lähellä vakituista asuntoa. Vastauksissa tuodaan esille niin ikään kotiutuminen nykyiseen asuinkuntaan, jossa asuvat lapset perheineen sekä ystävät ja tuttavat. Jotkut kertovat yksinkertaisesti preferoivansa kaupunkiasumista. Yksi vastaaja nimeää muuton esteeksi porot.

Kuva 34. Suurimmat esteet pysyvälle muutolle vapaa-ajanasunnon sijaintikuntaan.

11 YRITTÄMINEN VAPAA-AJANASUNNON SIJAINTIKUNNASSA

Kyselyyn vastanneista ulkopaikkakuntalaisista loma-asunnon omistajista 5-9 prosenttia ilmaisi vapaa-ajan-asuntonsa käyttäjillä olevan kiinnostusta yritystoiminnan harjoittamiseen mökkikunnassa (kuva 35).

Kuva 35. Onko vapaa-ajanasuntonne käyttäjillä kiinnostusta harjoittaa yritystoimintaa vapaa-ajanasuntonne sijaintikunnassa?

Kun vastaajia pyydettiin tarkentamaan, minkä tyyppisestä yritystoiminnasta tällöin mahdollisesti olisi kyse, vastauksissa korostuvat metsätalous, konsultointipalvelut, hyvinvointipalvelut ja erityyppinen matkailua palveleva yritystoiminta. Mahdollisen mökkikunnassa harjoitettavan yritystoiminnan toimialat kaikkina ovat kunnittain seuraavat:

Kalajoki: metsätalouden harjoittaminen, sähköurakointi, sisustussuunnittelu, kivijalkamyymälä, verkko-kauppa, paljon vuokrausta, ammattijärjestelyä, palvelua vanhuksille mm. verkkopankkiasioinnissa, oman alan palvelutyö.

Kuusamo: kivityöt (hautakivet, kivitasot), kiinteistöhuoltotyöt, sähköasennuksien tekeminen, erikoisliike, verkkokauppatoimintaa, It-palvelut, konsultointi, pienimuotoinen matkailualan toiminta, matkailun ohjaukset, erämatkailu, catering ja kotipalvelutoiminta, liikunta/hyvinvointi/kauneus.

Oulu: insinööritoimisto, sähkötyöt, lasten kesäleirien järjestäminen, vihannesten myynti, omatekemien luonnonkosmetiikkatuotteiden myynti, koirahoitola, palveluala, koulutus- ja konsulttipalvelujen tarjoaminen.

Pudasjärvi: metsätalous, metsänhoito, kalastukseen liittyvä yritystoiminta, konepalvelut, taksi, puhelinmyynti, graafinen suunnittelu, psykoterapiapalvelut, konsultointi, It-konsultointi etätyönä, ohjelmistosuunnittelu, matkailu, ohjelmapalvelut.

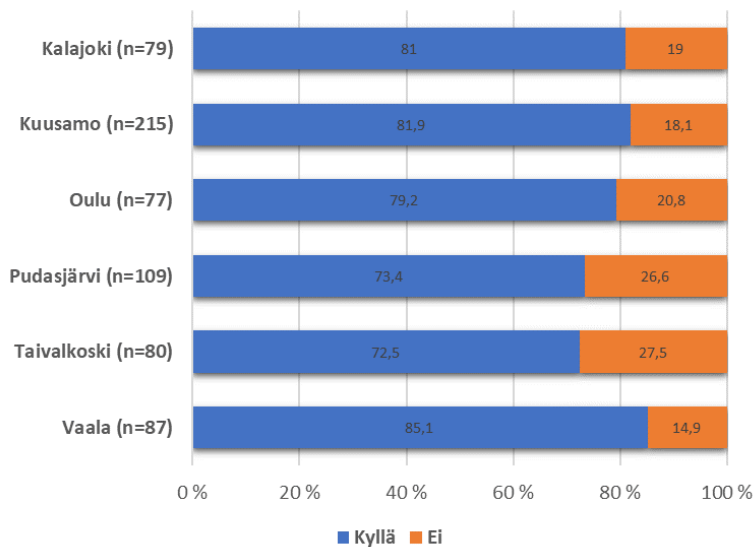
Taivalkoski: metsänhoito, mökkitalokkari, hyvinvointipalvelut, retkeilypalvelut, kanootin vuokraus.

Vaala: metsätalous, hallinto- ja konsultaatiopalvelut, hierontapalvelut, jäsenkorjaus, henkisen kehityksen ohjaus, ravintola, harrastevälineiden vuokrauspalvelu.

Vaikka kysymyksen sanamuoto tässäkin tapauksessa koskee muitakin loma-asunnon käyttäjiä kuin sen omistajaa, on vastaajan sosioekonomisella asemalla yhteyttä yritystoiminnasta kiinnostukseen. Kaikkia kuutta kohdekuntaa yhtenä kokonaisuutena tarkasteltaessa havaitaan, että yrittäjänä tai yksityisenä ammatinharjoittajana toimivista 27 prosenttia kysymykseen vastanneista ilmaisi kiinnostusta yritystoiminnan harjoittamiseen vakituisen asuinpaikkansa lisäksi myös loma-asunnon sijaintikunnassa. Työntekijöissä yritystoiminnasta kiinnostuneita on noin joka kymmenes ja toimihenkilöissä seitsemän prosenttia. Mökkipaikkakunnalla harjoitettavasta yritystoiminnasta kiinnostuneet ovat keski-ikältään yhdeksän vuotta nuorempia kuin kyselyyn vastanneet yleensä.

12 VIESTINTÄ

Valtaosa selvitykseen osallistuneista kokee saavansa tarpeeksi tietoa loma-asuntonsa sijaintikunnan asioista ja palveluista. Näiden riittävästi informaatiota saavien osuudet vaihtelevat kunnittain 73 prosentista 85 prosenttiin (kuva 36).

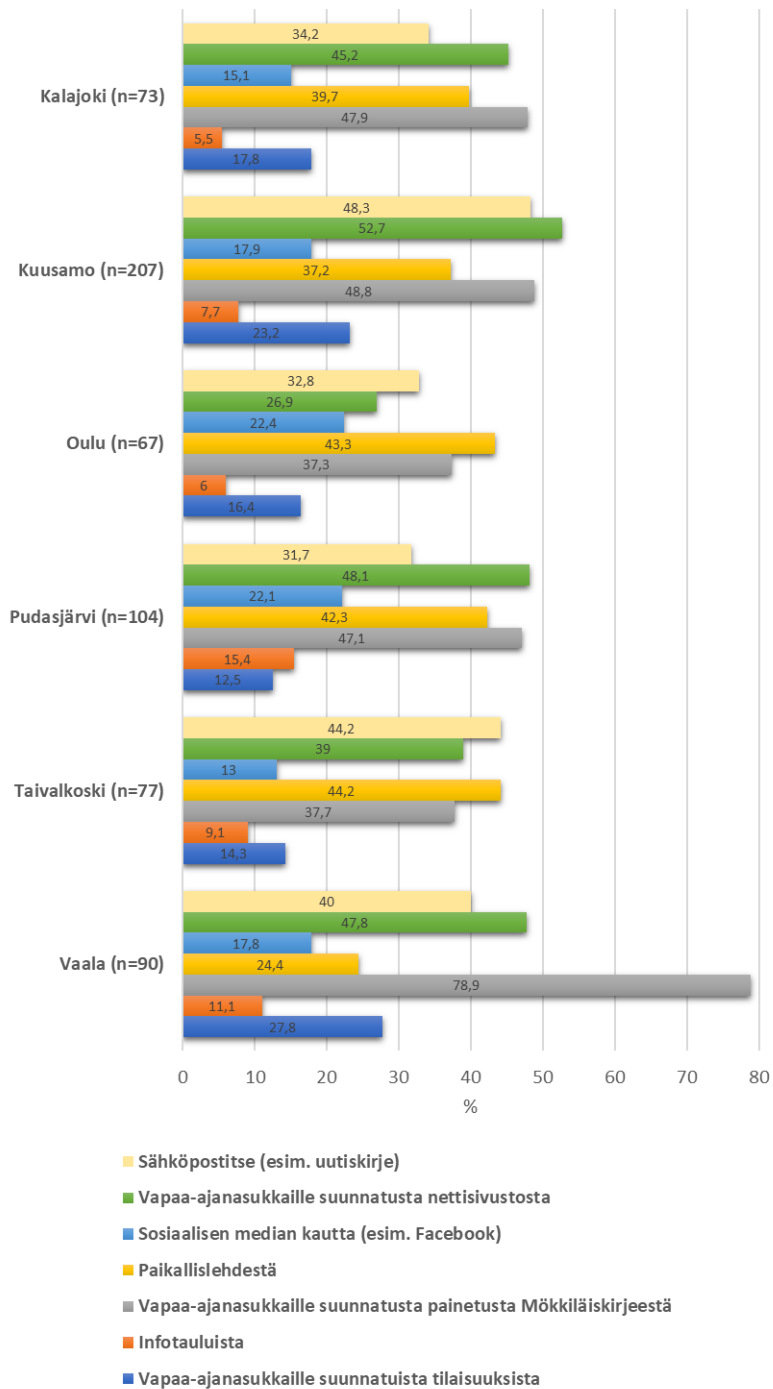
Kuva 36. Saatteko tarpeeksi tietoa vapaa-ajanasuntonne sijaintikunnasta ja sen palvelutarjonnasta?

Suhteessa taustamuuttujiin arvionsa mukaan kylliksi tietoa saavat vastaajat ovat keskimääräisesti hieman iäkkäämpiä kuin riittämättömästi tietoa saavat vastaajat. Yhteys vastaajan iän ja informaation koetun riittävyyden välillä ei kuitenkaan ole tilastollisesti merkitsevää. Kokemukseen informaation riittävyydestä eivät vaikuta sanottavasti esimerkiksi sosioekonominen asema tai se, onko loma-asunnon sijaintikunta sama kuin vastaajan syntymäkunta.

Tarjolla olevan informaation riittävyyden lisäksi vastaajilta tiedusteltiin avoimella kysymyksellä, mistä asioista he kaipaisivat vielä lisätietoa. Kaikkien kuuden kunnan osalta tiedon tarpeissa nousevat esille: 1) tapahtumatarjonta, 2) loma-asukkaiden tyypillisesti tarvitsemat yksityiset palvelut sekä 3) viranomaispalvelut. Näiden lisäksi vastauksissa on muita, edellisiin luokkiin sisällyttämättömiä yksittäisiä informaatiotarpeita ja kommentteja.⁸

⁸ Tiedon lisätarpeita koskevat vastaukset toimitetaan kokonaisuudessaan hankkeeseen osallistuvien kuntien yhdyshenkilöille.

Vastaajien mielestä loma-asukkaille suunnatun tiedon jakamiseen ovat hyviä välineitä paikallislehti, painettu 'mökkiläiskirje' sekä digitaalisista viestimistä sähköposti ja vapaa-ajanasukille räätälöity nettisivusto. Edellisiin verrattuina infotauluja, loma-asujille tarkoitettuja tilaisuuksia ja sosiaalista mediaa ei yleensä pidetä yhtä mieluisina informaatiokanavina (kuva 37).

Kuva 37. Miten haluaisitte saada tietoa vapaa-ajanasuntonne sijaintikunnan palveluista ja tapahtumista?

Kuvassa 37 huomio kiinnittyy Vaalassa loma-asunnon omistaviin, joille painettu ”mökkiläiskirje” on selkeästi suosituin informaation välityskanava.

Viestintää sivuten selvitykseen osallistuneilta kysyttiin vielä erikseen, onko heillä mahdollisesti kiinnostusta olla mukana vaikuttamassa mökkiläisten asioihin vapaa-ajanasukasneuvostossa tai mökkiläistoimikunnassa. Tästä vaikutusmahdollisuudesta kertoi olevansa kiinnostunut kohdekunnasta riippuen 6-18 prosenttia vastaajista. Toiminnasta kiinnostumiseen ei vaikuta sanottavasti vastaajan ikä eikä sosioekonominen asema.

13 KEHITTÄMISEHDOTUKSET LIITTYEN VAPAA-AJAN ASUMISEEN JA MATKAILUUN

Vapaa-ajan asumisen kehittämisehdotukset

Tiedonkeruulomakkeen loppupuolella on kysymys, jossa vastaajia pyydetään kirjaamaan omin sanoin kehittämisehdotuksia vapaa-ajan asumisen edistämiseen. Tarkasteltaessa kyselyaineistoa kokonaisuudessaan kiinnittämättä huomiota kuntakohtaisiin eroihin ja spesialiteetteihin, kehittämisehdotuksissa ja kommentteissa nostetaan esille usein jätehuolto (mm. jäteastioiden tyhjennys useammin, lajittelu myös muoville, pienmetallille ja biojätteelle, lajitteluohjeistus), viestintä (mm. lista tai palveluportaali eri palveluntarjoajista, kunnan nettipalvelut, tietoa tapahtumista, luontokohteista, aktiviteeteista ja kalastusluvista) sekä erilaiset palvelutarpeet (mm. kauppa-auto, kyläkaupan säilyminen, polttoaineen ja postin jakelu, mökkitalkkaripalvelut, tietoliikenneyhteydet, ravintolapalvelut, terveyspalvelut, paikallisliikenne). Niin ikään puuttuva vedenotopiste ja puutteelliseksi koettu tiestön kunnossapito mainitaan useissa vastauksissa. Usein painotetaan lisäksi luontoarvojen, luonnonrauhan, vesistöjen tilan ja maiseman merkitystä, jota uhkaavina pidetään joidenkin kuntien osalta kaivostoimintaa, metsätaloutta tai tuulivoimaloita. Palautetta saavat osakseen myös vapaa-ajan asumisen taloudelliset rasitteet (mm. kiinteistövero, sähkönsiirtomaksut) sekä kuntien kaavoitus ja rakennuslupamenettelyjen joustamattomuus esimerkiksi muutettaessa loma-asuntoa vakituiseksi asunnoksi. Näiden teemojen lisäksi vastauksissa esitetään lukuisia yksittäisiä parannusehdotuksia ja kommentteja.

Seuraavassa annettuja kehittämisehdotuksia kuvataan kunnittain kiinnittäen huomiota yleisimmin esiin nostettuihin seikkoihin sekä eräisiin yksittäisiin, ehkä laajemminkin hyödynnettävissä oleviin ehdotuksiin. Tekstissä vastauksista suoraan otetut lainaukset ovat kursivilla.⁹ Tuloksia tulkittaessa on huomattava, että tekstissä kuvataan loma-asunnon omistajien julki tuomia kehittämisehdotuksia ottamatta millään tavoin kantaa niiden mahdolliseen toteutettavuuteen. Ilmeistä kuitenkin on, että osaan esitetyistä kehittämisehdotuksista on mahdollista vaikuttaa kunnallisella päätöksenteolla, osaan ei.

⁹ Vastauksissa esitetyt vapaa-ajan asumisen samoin kuin jäljempänä esitetyt matkailun kehittämisehdotukset toimitetaan kokonaisuudessaan hankkeeseen osallistuvien kuntien yhdyshenkilöille. Vastauksissa esille nostettujen mahdollisten puutteiden ja ongelmakohtien todenperäisyyttä ei ole tarkistettu.

Kalajoki

Kalajoen vapaa-ajanasumista koskevissa vastauksissa toivotaan jätehuollon osalta lisää kierrätyspisteitä esimerkiksi Hiekkasärkkien keskustaan. Viestinnän suhteen nähdään tarvetta info-tilaisuuksille sekä mökkiläisten palvelusivustolle ja -esitteelle.

Palvelutarpeina mainitaan muun muassa talvella käytettävissä oleva koirien ulkoilureitistö sekä ylipäättään talvikauden palvelujen kehittäminen. Kahdessa vastauksessa esitetään käytöstä poistetun vedenottopisteen palauttamista.

Tiestön parantamiseen liittyviä ehdotuksia ja kommentteja Kalajoen vastauksissa on suhteellisen paljon. Niissä ehdotetaan esimerkiksi parempaa teiden aurausta talvikautena ja mökkiteiden yksityisten tiekuntien tukemista. Ehdotuksissa nimettyjä kehittämiskohteita ovat myös Holmantien kunnostaminen, Tyngälle menevän pyörätien korjaaminen (rullaluistelumahdollisuuttakin silmällä pitäen), katuvalojen rakentaminen Tiipolulle ja mökkialueen katuvalaistuksen parantaminen yleensä.

Jotkut vastaajista kokevat tietoliikenneyhteydet ja netin toimivuuden puutteellisina: *Tällä hetkellä, kun tekee etätöitä, yhteydet eivät toimi kunnolla 4G-liittymällä. Varsinkin kesäaikaan ihmismäärien kasvaessa yhteydet huononevat Hiekkasärkkien alueella.* Toisen vastaajan ehdotuksena on *Leton alueelle valokuitukaapeli parantamaan TV- ja tietoliikenneyhteyksiä (tällä hetkellä erittäin huonot).*

Hiekkasärkkien luonnonrauhasta huolestuneita on vastaajien joukossa muutamia. Heidän ehdotuksenaan on rakentamisen rajoittaminen – *Kalajoella "infra" on jo päässyt käsistä, missä lenkeillään luonnon helmassa?* – sekä mökkialueiden meluntorjunta yöaikaan – *Mökkialueilla olisi hyvä olla ns. "hiljaisuusaika" esim. klo 23-6. Erityisesti juhlapyhinä ja tapahtumien aikana yöaikainen liikenteen melu häiritsee. Aika ajoin vuokramökkien lomailijoiden yöasuminen häiritsee.*

Muissa kommentteissa esitetään esimerkiksi rakennusoikeuden lisäämistä tonttia kohden sekä kunnan sisäisten rakentamismääräysten poistamista ja yleisesti voimassa olevien määräysten käyttöön ottoa. Kahdella vastaajalla toivomuksena on Hiekkasärkkien ohella myös kunnan muiden mökkialueiden huomioiminen kehittämiskohteena.

Kuusamo

Kuusamossa loma-asunnon omistavien jätehuoltoa koskevissa kehittämissuunnitelmissa esille nousevat jäte-aseman aukiolon jatkaminen myös viikonloppuihin, kierrätysmahdollisuuksien saaminen esim. muoville sekä mökkiläisille tarkoitetun jäteastian puuttuminen keskustan alueelta.

Viestinnän kehittämiseksi Kuusamossa kuten useissa muissakin kohdekunnissa esitetään mökkiläisille suunnattua tiedotuskanavaa palveluntarjoajista: *Listaus eri palveluntarjoajista esim. ketkä tekevät aurauksia ja muitakin palveluita kunnassa mökkiläisille. Ketkä kaikki ovat mökkitalokareita ja yhteystiedot näistä eri palveluista.* Samaa tarkoitusta palvelisivat erään vastaajan esittämät jokakesäiset 'mökkimessut', joissa *paikalliset palveluntarjoajat esittelisivät tuotteitaan ja palveluitaan, kaupungin rakennusvalvonta antaisi tietoa/ohjeita jne.* Tiedotuskanavana voisi niin ikään olla sosiaalinen media, *jossa voisi jakaa tietoa ja harrastaa kierrätystä (kirppari ja/tai 'roskalava').*

Kaupungin palveluihin toivotaan paikallisia tuotteita myyviä kivijalkakauppoja, kirppareita sekä erikoisliikkeitä ja niihin lauantaiaukioloa, *jottei mm. rautakaupparivikkeita tarvitse rahdata tullessani toiselta paikkakunnalta.* Muina palvelutarpeina mainitaan muun muassa ravintola tai kahvila vesitorniin, uimahallin pitäminen auki myös kesäaikaan sekä lentokenttäpalvelujen kehittäminen *(saattajille mahdollisuudet nauttia kahvipalveluista).* Yhtä tai useampaa mökkiläisille tarkoitettua vedenottopistettä toivoo kolme vastaajaa. Myös latuverkosto saa vastauksissa osakseen huomiota. Kolmen vastaajan mielestä latuverkosto ei ole yhtä hyvä kuin takavuosina.

Tiestön suhteen vastauksissa kiinnitetään huomiota sorateiden kunnossapitoon ja talviauraukseen, jonka puute voi estää mökin käytön lumentulosta seuraavaan kesään. Eräs vastaaja ehdottaa myös pyörätien rakentamista kaupungin keskustasta Rukalle asti.

Kuusamon tapauksessa useissa vastauksissa otetaan kantaa luonnonympäristön säilyttämiseen, jonka eräänä uhkana pidetään kaivossuunnitelmia. Eräs vastaajista toteaa, *ettei Kuusamon elinkeinopoliittisia edellytyksiä pidä kasvattaa kaivosluvilla, vaan kehittää nykyisten luontomatkailun ja kaupallisten palveluiden pohjalta.* Toinen vastaaja ilmaisee kielteisen suhtautumisensa kaivoksiin seuraavasti: *Kolme tärkeintä asiaa: 1. Luonto 2. Luonto 3. Luonto. Siis säilyttäkää ja estäkää saastuttajien tulo, ei melua haja-alueille ja luonnonpuistoon. Matkailu/mökkiläiset vai kaivos?* Muutamat vastaajat kiinnittävät huomiota myös vesistöjen (heidän mielestään huonontuneeseen) tilaan toivoen tehokkaampia suojelutoimia. Ympäristöteemaan liittyen kaksi vastaajaa peräänkuuluttaa vanhojen metsien säilyttämistä ja avohakkuista pidättäytymistä.

Muita Kuusamon vastaajien kehittämisehdotuksia ovat esimerkiksi mökkiläisten ja paikallisten yhteisöllisyyden kehittäminen yhteisten tapahtumien avulla, kuntakeskuksen elävöittäminen, kimpakyydit keskustaan, 5G-verkko sekä sähkösiirtomaksujen alentaminen.

Oulu

Muista kohdekunnista poiketen Oulun vapaa-ajan asumista koskevissa kehittämisehdotuksissa ei oteta lainkaan kantaa jätehuoltoasioihin. Viestintään liittyen esitetään kunnan keskeisistä palveluista tietoa sisältävän kirjeen lähettämistä loma-asunnon ostaneille, kylätoimikuntien tapahtumatiedottamisen suuntaamista myös mökkiläisille sekä sitä, että Ylikiimingin *mainontaa voisi lisätä mökkiystävällisenä alueena – jotain houkutinta pitäisi olla, että mökkiläinen pysähtyisi tekemään ruokaostokset Ylikiimingissä.*

Yhtenä mökkiläisten kertomana tarpeena on Oulussakin vedenottopiste. *Vesiposti juomaveden hakemista varten. Voisi olla vapaa-ajan asumiseen tarkoitettujen alueiden kulkuväylän varrella.* Toinen vastaaja ilmaisee saman tarpeen seuraavasti: *Yli-lin Tannilassa sai koululta vettä. Avainmaksu joka vuosi, mutta koulu myytiin ja vettä ei enää saa. Kotoa pitää viedä käyttövesi. On työlästä. Esim. Yli-lin kirkolle voisi tehdä vesipostin.*

Rakennusvalvonnan osalta toivotaan isoille tonteille enemmän rakennusoikeutta, lupaehtojen kehittämistä muutoinkin kuin kaupunkiasutuksen näkökulmasta sekä väljyyttä ja poikkeamismahdollisuuksia muutettaessa vapaa-ajanasuntoa vakituiseksi asunnoksi.

Ympäristöasioissa kiinnitetään huomiota lijoen vedenlaatuun. *lijoen vedenlaatu pitäisi saada kuntoon. Turvetuottajat ja metsänojitajat ovat tuhonneet lijoen veden.* Toinen huolenaihe on Jolosjärven tila. *Jolosjärvi saastuu ja kasvisto valtaa koko järven, muta lisääntyy pohjassa ja kalat kuolevat talvella. Järven kunnostuksella on kiire. Jolosjokisuu umpeutuu, virtaus loppuu ja järvi rupeaa haisemaan ja muuttuu suoksi.*

Muissa kommentteissa ehdotetaan julkisen liikenteen kehittämistä Virpiniemeen ja muuallekin, sivuteiden kunnostusta ja tukea tiemaksuihin sekä kiinteistöveroprosentin laskua.

Pudasjärvi

Pudasjärven osalta mökkiläisten jätehuoltoa kommentoidaan vain parissa vastauksessa, joissa ehdotetaan jäteastioiden tyhjennysvälin lyhentämistä sekä toisaalta jätemaksuista vapauttamista, jos roskia ei kerry loma-asunnon vähäisen käytön vuoksi.

Viestinnällisesti toiveissa on *lista, mitä palveluja voisi tilata ja mistä (esim. polttopuut, hiekat, remontit jne.)*. Toisen vastaajan ilmaisemana tarvittaisiin *vapaa-ajan asukkaille suunnattu vihko/kirje, jossa olisi neuvoja avun saannissa esimerkiksi hätätilanteissa, sekä tietoa liikennepalveluiden toiminnasta esim. taksin numerot, kauppiaiden omia mainoksia, ilmoituksia vapaa-ajan asukkaille ja tietoa tapahtumista*.

Palvelujen suhteen kolme vastaajaa kaipaa kauppa-autoa takaisin. Palvelutarpeita ovat myös siivouspalvelut sekä mökkitalkkaari- ja remonttipalvelut. Eräs vastaaja toivoo tilattavaa lumenauraus- ja lanaamispalveluun sekä tienvarsien risukkojen poistoon keskittyvää palvelua. Sorateiden kunnossapito ja aurauksesta huolehtiminen mainitaan yleisellä tasolla useammassakin vastauksessa.

Muita kehittämisehdotuksia ovat esimerkiksi kolmessa vastauksessa esille nostettu vesistöjen kunnostus-tarve, kaivostoiminnasta pidättäytyminen, *mökkien hyväksyminen kokovuotiseen käyttöön ilman kohtuutto-mia kustannuksia*, avantouintipaikka Luppoveteen sekä tyypilliseen tapaan kiinteistöverojen kohtuullistami-nen.

Taivalkoski

Jätehuoltoon liittyen Taivalkosken vastauksissa kiinnitetään huomiota lähinnä jäteasemaan, jonka mökkiläis-ten näkökulmasta olisi hyvä olla auki myös viikonloppuisin. Viestinnän suhteen toivotaan ajantasaista tietoa nettiin yrittäjien tarjoamista palveluista ja myös kunnan alueen luontokohteista.

Palvelutarpeista nousevat esille aurauspalvelut, konepalvelut piha-alueen kunnossapitämiseen, raivaussahan vuokrausmahdollisuus, kyläkaupan säilyminen sekä ravintolatarjonnan monipuolistaminen. Eräs vastaajista toivoo kauppoihin hyvän kokin loihtimaa valmisruokatiskiä. Monien muiden kohdekuntien tavoin myös Tai- Valkosken vastauksissa mainitaan tarve vedenottopisteelle sekä pyydetään kiinteistöveron kohtuullistamista. Tiestön osalta peräänkuulutetaan tasapuolisuutta teiden kunnostukseen, rakennusvalvonnan suhteen toivo-taan sitä, että *pienet rakennukset, esim. aitat, saisi rakentaa ilman rakennuslupaa*.

Vastausten muusta sisällöstä seuraavat kaksi sitaattia, joista ensimmäisessä ideoidaan vapaa-ajankäyttöön jääneiden maatilarakennusten hyödyntämistä metsästysmatkailussa ja jälkimmäisessä tuodaan julki huoli porojen vaikutuksista mökkiläisten arkeen:

Syksyisin täällä kulkee paljon metsästysporukoita, jotka asuvat kauempana. Voisiko houkutella vanhoja tiloja, että niitä hieman kunnostetaan. Eivät varmasti vaadi mahtavia. Lämmintä. Peseytymistä.

Porot tulisi saada mökin pihasta pois sotkemasta ja särkemästä paikkoja. Poronhoitolaista vapaa laidunnus-oikeus Saamen alueen ulkopuolelta pois heti.

Vaala

Vaalassa vapaa-ajanasunnon omistavien ulkokuntalaisten kehittämissuunnitelmissa jätehuoltoon toivotaan kierrätysmahdollisuutta biojätteelle, muoville, metallille ja lasille, selkeitä kierrätysohjeita sekä keväisin ja syksyisin jätelavaa puutarhajätteille.

Viestinnän parantamiseksi esityksenä on kattavan palveluhakemiston rakentaminen mökkiläisten yleisimmistä palveluista: *Joku voisi koota palvelupaketin, jossa olisi yhteystiedot palveluntarjoajista, esim. siivous, pihaharavointit, ikkunapesut, polttopuuhuolto, talvivartioinnit (pakkasen, jäätyminen), LVI- ja rakennusspesialistit, peltityöt, lumien pudotukset ym. ym. Paketti pitäisi päivittää riittävän usein, että se olisi todellinen.* Vapaa-ajanasukkaiden viestintäkanava voisi olla samalla kauppapaikka, kuten seuraavassa lainauksessa ideoidaan: *Jos vielä ei ole, niin vapaa-ajan asujille ja paikallisille voisi olla jokin yhteinen somekanava, joka toimisi kauppapaikkana (ostajat ja myyjät kohtaisivat esim. siten että mökkiläiset kyselevät palveluntarjoajia jne.) ja tiedotuskanavana tapahtumista jne.*

Vaalassa palvelutarpeiksi nähdään esimerkiksi polttoaineen jakelun kehittäminen (myös veneille), mökkitalokaripalvelut, aurauspalvelut mökkiteille, matonpesupaikka, yhteiset liikuntatapahtumat, latuverkoston ylläpito ja kehittäminen, ravintolatarjonnan lisääminen sekä kioski Säräisniemelle. Eräs vastaaja haluaisi kuntaan yksityisiä terveyspalveluja: *Olisiko mahdollista, että kunnan alueelta saisi yksityislääkärin ja hammaslääkärin palvelua. Nyt terveyskeskuksesta saa ensiavun, mutta varsinaisen hoidon saamiseksi on matkustettava aina Ouluun. Olisikohan kysyntää niin paljon, että jonkin terveysalan firman kannattaisi järjestää vastaanotto, vaikka yhtenä iltana viikossa? Voisiko kunta tukea tällaista toimintaa tekemällä jotenkin yhteistyötä laboratorio- ja röntgenpalveluissa?*

Vedenottopiste, tiestön ylläpito ja tukiasemaverkkojen parantaminen esiintyvät Vaalan vastauksissa samaan tapaan kuin useiden muiden kohdekuntien vastauksissa. Myös luontoarvojen säilyttämisen puolesta otetaan kantaa, Vaalan tapauksessa kahdessa vastauksessa ollaan kielteisellä kannalla tuulivoiman rakentamiseen.

Muita kehittämissuunnitelmia ovat lomarakennusmessut Manamansalon Martinlahden kaava-alueelle, lossin kulku ruuhka-aikoina jatkuvaksi (ei aikataulun mukaan) sekä *paikallisbussi tai "riksa" Manamansalon eri kohteiden välille – miksei vaikka koko järven ympäri kesällä.*

Matkailun kehittämis ehdotukset

Loma-asunnon omistajilta tiedusteltiin avoimella kysymyksellä kehittämis ehdotuksia vapaa-ajan asumisen lisäksi myös kunnan matkailun edistämiseen. Matkailua koskevat kehittämis ehdotukset liittyvät useissa tapauksissa matkailumarkkinointiin, tapahtumatarjontaan, luontomatkailun edistämiseen, julkisen liikenteen parantamiseen sekä luontoarvojen ja luonnon matkailullisen vetovoiman säilyttämiseen. Edellisten ohella vastauksissa käsitellään kuntien alueella olevien erityisten matkailukohteiden ja -attraktioiden kehittämistä. Seuraavassa joitakin nostoja kutakin kuntaa koskevista vastauksista. Tässäkin tapauksessa vastauksista suoraan otetut lainaukset ovat kursivoilla.

Kalajoki

Kalajoella vapaa-ajanasunnon omistavien tapahtumatarjontaa koskevissa ehdotuksissa Kalajoelle toivotaan hyviä esiintyjä läpi vuoden paikallisiin musiikkikeskuksiin, uuden musiikkisalim rakentamista ja yksiä kunnan juhannusjuhliä. Tapahtumavieraista mahdollisesti aiheutuvien liikenneneruuhkien ehkäisyyn voitaisiin käyttää *non stop -busseja asukkaiden ja muiden kyydityksiin keskustasta Särkillä – muu liikenne tapahtumien aikaan kokonaan pois.*

Muutaman vastaajan esityksenä on Hiekkasärkiltä lähtevien meriristeilyjen ja vesibussiliikenteen edelleen kehittäminen. Meriristeilyihin liittyen *olisi mahtavaa, jos Himangalta järjestettäisiin risteilyjä esim. Tankkarille ja Maakallaan.*

Matkailun ympärivuotisuuden ja talvimatkailun lisäämiseen ehdotetaan esimerkiksi hyljesafareja. Astetta omintakeisempaan voidaan pitää seuraavaa talvimatkailun edistämiseen tähtäävää ideaa: *Rakentakaa metsien ojitusta/metsäojia hyväksikäyttävä kanavareitistö laavuineen/kämpineen talvista retkiluistelua varten. Olsi varmaan ensimmäinen maailmassa ja toisi talvituristeja maailmalta.*

Kalajoen luontoarvojen ja maiseman säilyttämistä pitää tärkeänä useampikin vastaaja. Kahta heistä huolehtaa tuulivoimarakentaminen, yhtä ydinvoimalan mahdollinen tulo naapurikuntaan, mutta yleisempänä huolenaiheena on Hiekkasärkkien matkailurakentaminen. Eräs vastaaja pukee huolensa sanoiksi näin: *Täytyy huolehtia luontoarvojen säilyttämisestä. Toisin sanoen ei kaavoiteta liian ahtaasti ja ahneesti. Luonnon perässä ihmiset alueelle tulevat, Hiekkasärkkiä ei kannata muuttaa "asfalttisärkiksi"!*

Muissa yksittäisissä ehdotuksissa esitetään kylpylän laajentamista, lisää wc-tiloja ranta-alueelle sesongin ajaksi sekä satamaan menevien väylien ruoppausta ja väylämerkkien kunnostamista heti veneilykauden alettua. Eräällä vastaajalla on ehdotus vegaanisia ruokia tarjoaville ravintoloille ja kauppoille: *Jos jonkun ravintolan ruokalistalla on vegaanisia vaihtoehtoja, sen kannattaisi liittyä "Happy Cow" -nettisivustolle. Kaupoissa vegaaniset tuotteet tulisi merkitä helposti löydettäväksi -> tuotehävikki vähenisi, menekki lisääntyisi ja kauppa saisi vakiasiakkaita.*

Kuusamo

Kuusamon matkailun kehittämiseen loma-asunnon omistajat ehdottavat enemmän matkailumarkkinointia, tiedotusta ja eri kohteiden esittelyä, kesän matkailuoppaan julkaisemista ja jakelua kauppojen eteisissä talvioppaan tavoin sekä muunkin kuin Rukan alueen eli ns. hiljaisten alueiden esille nostamista. Matkailumarkkinoinnin osalta esityksenä on niin ikään *Kuusamon ja Rukan nettisivujen englanninkielisen osan kehittäminen (ulkomaalaisten asiakkaiden palvelut tulisi kerätä selkeämmin yhteen).*

Tapahtumatarjontaan esitetään takavuosien Rukan Juhannuksen uudelleen elvyttämistä tai ylipäänsä kesällä pidettävää musiikkitapahtumaa, *jossa esiintyisi suomalaisia eturivin muusikoita ja ehkä kansainvälinen tähti.* Muita tapahtumaideoita ovat muun muassa seppäpäivät, maatalouspäivä sekä kalastus- ja metsästyskurssit.

Luontomatkailun kehittämiseksi ehdotetaan esimerkiksi kalastuksen, metsästyksen ja vaelluksen konseptointia erilaisiksi helposti markkinoitaviksi ja ostettaviksi kokonaisuuksiksi. Kuusamossa Oulangan alueella on runsaasti luontomatkailullista potentiaalia ja alueen palveluita kannattaisi siksi kehittää.

Latuverkoston parantamiseen kiinnitetään huomiota vapaa-ajan asumisen kehittämisehdotusten tavoin matkailun kehittämisehdotuksissa. Samoin keskustan palvelujen kehittäminen nousee esille myös matkailun kehittämisehdotuksissa, joissa suunnitelmia kaupungin keskustan elävöittämisiksi pidetään kannatettavina. Erästä vastaajaa siteeraten: *Kaupungin keskusta tulisi saada vireäksi ja houkuttelevaksi. Itselläkin tulee harmittavan usein poikettua mökkimatalla vain marketteihin ja rautakauppoihin. Vielä 15 vuotta sitten, kun Kuusamossa alettiin mökkeilemään, tuli useinkin käytyä pikkuliikkeissä keskustassa. Nykyisin siellä on valitettavan vähän tarjontaa, ja Kitkantien varsi on aika 'aution' oloinen.*

Julkisen liikenteen suhteen nähdään tarvetta monipuolisemmille lentoyhteyksille ja lentoaseman laajentamiselle, sillä nyt esim. talven charter-lentoja menee muualle, koska kentällä ei mahdu pysäköimään kuin kaksi konetta yhtä aikaa. Kahden vastaajan mielestä alueen saavutettavuutta parantaisi raideyhteyksien ulottaminen Kuusamoon.

Yleinen teema Kuusamon matkailun kehittämisehdotuksissa on luontoarvojen säilyttäminen, mikä korostui myös vapaa-ajan asumisen kehittämisehdotuksissa. Huolensa kaivostoiminnan mahdollisesta tulemisesta Kuusamoon ilmaisee yksitoista vastaajaa, yksi heistä seuraavaan tapaan: *Kaikki luontoa uhkaavat hankkeet (esim. kaivoshankkeet) pitäisi estää/unohtaa Kuusamossa, ja panostaa luontomatkailuun jatkossakin voimakkaasti. Siitä Kuusamo tunnetaan, ja sillä matkailijat houkutellessaan. Ennen, nyt ja tulevaisuudessa - toivottavasti.* Kaivoksiin rinnasteisesti kolme vastaajaa varoittelee matkailurakentamisen ja matkailijamäärien kasvun vaikutuksista Kuusamon houkuttelevuuteen luontomatkailukohteena.

Yksittäisiä Kuusamon matkailun kehittämisehdotuksia ovat esimerkiksi lähiruuan tuotannon edistäminen, sanomalehden (Hesari) saatavuuden varmistaminen jokaisena päivänä viikossa sekä dialyysihoidon järjestäminen Kuusamon sairaalaan.

Oulu

Oulussa loma-asunnon omistavien vastauksissa on matkailun kehittämisehdotuksia kokonaisuudessaan melko vähän. Kehittämisehdotukset koskevat lähes poikkeuksetta vesistöjen kunnostusta sekä kalastus- ja luontomatkailun edistämistä.

Akionlahden kunnostamiseksi ehdotetaan patojen poistoa, ruoppausta, rantojen laittoa uimakuntoon, kalojen istutusta sekä lintutornia Pajuniemeen. Akionlahden ohella myös *Martimojoen laavujen ja polkujen kunnossapitoon tulisi kiinnittää huomiota.*

Koitelia pidetään potentiaalisena kalastus- ja luontomatkailun kehittämiskohteena mielellään kuitenkin siten, että ympäristön vetovoimaisuuden säästämiseksi majoitusmahdollisuudet sijoitettaisiin riittävän etäälle joesta. Kiiminkijokeen yleensäkin esitetään kunnostustoimia. Erään vastaajan mielestä olisi tarpeellista *turvesoiden kuriin laittaminen, kun sotkevat suojuohjelmassa (aqua) olevaa Kiiminkijokea.* Samainen vastaaja ehdottaa myös joen kalastussäännön muuttamista enemmän urheilukalastajien intressit huomioon ottaeksi.

Muissa yksittäisissä matkailun kehittämisehdotuksissa esitetään julkisten liikenneyhteyksien parantamista ja ohjattujen kotiseuturetkien järjestämistä.

Pudasjärvi

Pudasjärven mökinomistajat edistäisivät kunnan matkailua lisäämällä markkinointia ja tiedotusta. Yksi vastaaja ehdottaa markkinointitoimenpiteeksi videotaitteestaan laajalti tunnetun Kari Tykkyläisen pestamista kunnan mainosmieheksi.

Syötteen alueelle vastauksissa esitetään kylpylän rakentamista, sillä *kylpylä palvelisi kaikkia kävijöitä ... ja vuokralaisetkin ovat kylpyläpalveluja kyselleet*. Ehdotuksena on myös uusi istumahissi ja harrastusmahdollisuuksien monipuolistaminen mahdollistamalla esimerkiksi keilailun harrastaminen.

Luontomatkailun edistämiseen ehdotetaan ohjattuja luontoretkiä sekä kalastusviikonloppuja. Erään vastaajan mielestä lijoki on jäänyt liian vähälle huomiolle kesä- ja luontomatkailun kehittämissyynöissä. Tiedon levittäminen Pudasjärven tarjoamista kalastus- ja metsästysmahdollisuuksista olisi niin ikään eräs keino kuntaan suuntautuvan luontomatkailun lisäämiseen samoin kuin retkeilyreittien ja -karttojen laittaminen kunnan nettisivuille.

Pudasjärven matkailun kehittämisessä *tarvitaan joukkuepeleä kuntalaisten, vierailijoiden, viranhaltijoiden ja mökkiläisten kesken*. Yhteistyön merkitystä painottaa myös kaksi muuta vastaajaa.

Yksittäisissä matkailun kehittämis ehdotuksissa esitetään latuverkoston kunnossapitoa koko hiihtokauden ajan, hierontapalveluja, kauppa-autojen palauttamista, rantakaavojen mitoituksen uusimista sekä lisää julkisia kulkuyhteyksiä esimerkiksi Oulun lentokentältä.

Taivalkoski

Taivalkosken osalta vastauksissa korostuvat luonto- ja kalastusmatkailun edistäminen sekä erilaiset pitkälti luontoliikuntaan liittyvät tapahtumat. Koska *alueen luonto on suurenmoinen*, luontoreittejä ja *kivoja luontopolkuja* voisi olla nykyistäkin enemmän. Enemmän tarvittaisiin myös kunnan luontokohteiden markkinointia. Ehdotuksissa nostetaan esille niin ikään kalastusmahdollisuuksien turvaaminen ja kehittäminen, mitä edesauttaisivat kalanistutukset järviin ja jokiin, kalateiden rakentaminen lijoen voimalaitoksiin sekä kalastuslupien helppo saatavuus (*ei voi olla joka koskelle/järvelle eri lupa*).

Kunnan tapahtumatarjontaa vastaajat täydentäisivät retkeily- ja kalastustapahtumilla, ohjatuilla luontoretkillä, maastopyöräkilpailuilla, enduropyöräretkillä, moottorikelkkatapahtumilla ja -kilpailuilla sekä koirakilpailuilla (esim. lintukoirat).

Yksittäisiä kehittämisehdotuksia ovat matkailumarkkinoinnin tehostaminen, sivukylien tieverkoston kunnostaminen sekä kiinteistöveron puolittaminen.

Vaala

Vaalassa loma-asunnon omistavien näkemykset kunnan matkailun kehittämisestä kohdentuvat pääosiltaan – ja toisiinsa kytkeytyen – Oulujärven, Manamansalon ja Jaalangan matkailun edistämiseen.

Oulujärviristeilyt Vaalasta mainitaan useammassakin ehdotuksessa. Yksi vastaaja ei rajoittuisi pelkästään Oulujärveen ja kysyy: *Olisiko mahdollista järjestää Oulujoelle venereitti ja traktorisiirrot voimalaitosten yli koko välille mereltä Oulujärvelle? Vesiteemaan liittyen esitetään melonnan ja vesiturheilun kehittämistä, vesiskoottereiden vuokrausmahdollisuutta, kalasatamaa josta saisi tuoretta kalaa, kalastusoppaiden palveluita sekä enemmän tankkauspisteitä veneille.*

Manamansalon osalta ehdotetaan Martinlahden uimarannan rakenteiden korjausta, pysäköintialuetta ja Peurapolun viitoituksen kunnostusta. Erään vastaajan mielestä Manamansaloon muistomerkkikohteen viereen sopisi hirsirakenteinen pikkukirkko, eräänlainen hiljaisuuden keskus. Toisen vastaajan mielestä myös eläintarha soveltuisi Manamansalon matkailun vetonaulaksi. Jaalankaan esitetään venelaiturin kunnostusta, ravintolaa tai kahvilaa sekä mökinvuokrausta.

Yksittäisiä matkailun kehittämisehdotuksia ovat esimerkiksi valomainostaulujen pystyttäminen pääteiden varteen, tervan ja paikallishistorian hyödyntäminen, teiden kunnossapito, tuulivoimarakentamisesta pidättäytyminen sekä *kansainvälisten ryhmien tuominen maakunnan elämyksiä ihmettelemään*. VALTO-hankkeen tuloksia ennakoiden eräs vastaaja pohtii laajemminkin ulkokuntalaisten vapaa-ajanasukkaiden merkitystä Vaalan matkailukehitykselle: *Taitaa merkittävin osa kuntaan suuntautuvasta matkailusta olla vapaa-ajanasukkaat ja heidän vieraansa. Näin ollen panostukset vapaa-ajan asumisen edistämiseen ja tukemiseen lienevät tehokkainta matkailun edistämistä. Termi "vapaa-ajanasukas" ei ole kovin hyvä, kun yhä useammin ns. mökillä asutaan myös työaikana. Meillä monilla kyseessä on toinen asunto, jossa asutaan osa ajasta, ja kirjoilla ollaan jossakin muussa kunnassa.*

14 YHTEENVETO

Raportissa tarkasteltiin ulkopaikkakuntalaisten vapaa-ajan asumista Kalajoella, Kuusamossa, Oulussa, Pudasjärvellä, Taivalkoskella ja Vaalassa. Tarkastelu perustuu vapaa-ajanasunnon omistajille vuonna 2018 tehdyn otospohjaisen kyselyn tuloksiin. Selvitys on osa Kajaanin ammattikorkeakoulussa vuosina 2019-2020 toteutettavan VALTO-hankkeen (Vapaa-ajan asumisesta liiketoimintaa) tiedontuotantoa.

Kyselyyn vastanneiden ulkokuntalaisten loma-asunnon omistajien keski-ikä on kohdekunnasta riippuen 61-65 vuotta, mikä on samaa luokkaa kuin Tilastokeskuksen kesämökkitalastosta saatava mökinomistajien keski-ikä koko Suomessa vuonna 2018 (63 v.). Kuten keski-ikästä voidaan päätellä, suuri osa vastaajista on eläkeläisiä. Eläkeläisten osuus vaihtelee kohdekunnittain 49 prosentista 60 prosenttiin. Muiden kohdekuntien paitsi Kuusamon osalta yli puolet selvitykseen osallistuneista asuu Pohjois-Pohjanmaalla. Matkailullinen vapaa-ajan asuminen on toisin sanoen paljolti maakunnan sisäistä liikkumista ja taloudellista toimintaa. Pudasjärvellä, Vaalassa, Taivalkoskella ja Kuusamossa loma-asunnon omistavista huomattava osuus asuu Oulussa.

Etäisyys vakituiselta asunnolta vapaa-ajanasunnolle on keskimääräisesti suurin Kuusamossa loma-asunnon omistavilla vastaajilla (527 km). Lyhimmät mökkimatkat ovat Vaalassa (135 km) ja Kalajoella (151 km) vapaa-ajan asunnon omistavilla. Kalajoella sijaitsevilla loma-asunnoilla käytiin vuonna 2018 keskiarvolla mitattuna 32 kertaa eli useammin kuin muiden kohdekuntien vapaa-ajanasunnoilla. Vähiten käyntikertoja oli Kuusamon vapaa-ajanasunnoilla, joissa vierailtiin noin 11 kertaa vuodessa. Pisimmät keskiarvolla mitatut viipymät yhtä käyntikertaa kohden ovat puolestaan Kuusamon (9 päivää), Taivalkosken (7 päivää) ja Oulun (7 päivää) vapaa-ajanasunnoissa. Lyhimmät viipymät ovat Kalajoen loma-asunnoissa, joissa viivytettiin vuonna 2018 noin neljä päivää yhdellä käyntikerralla. Loma-asunnon etäisyyden, käyntikertojen ja viipymän suhteen yleisenä tendenssinä näyttäisikin olevan, että mitä lyhyempi etäisyys vapaa-ajanasunnolta vakituiselle asunnolle on, sitä useammin loma-asunnoilla käydään ja sitä lyhyempiä viipymät yleensä ovat. Kääntäen ilmaistuna mitä pidempi etäisyys vapaa-ajanasunnolta vakituiselle asunnolle on, sitä harvemmin siellä käydään ja sitä pidempiä viipymät yleensä ovat.

Seuraavan viiden vuoden aikana vapaa-ajanasunnolla vietettävän ajan ennakoidaan pysyvän enimmäkseen samalla tasolla kuin nykyäänkin. Kun verrataan lisääntyvän ja vähenevän käytön osuuksia, lisääntyminen on ulkopaikkakuntalaisten loma-asunnon omistajien arvioiden mukaan yleisempää kuin käytön väheneminen. Käytön kasvutrendi on nähtävissä kaikissa kuudessa kohdekunnassa. Loma-asuntojen käytön ennakoitu lisääntyminen koskee erityisesti loma-aikoina ja viikonloppuina vietettävää aikaa, ei niinkään päiväkäyntejä.

Selvitykseen osallistuneiden vapaa-ajanasuminen painottuu voimakkaasti kesäkauteen (kesä-elokuu). Vuonna 2018 loma-asuntojen kesäkäytön osuus oli pienin Kuusamon ja Pudasjärven vapaa-ajanasunnoissa, joissa niissäkin kesällä vietetyn ajan osuus oli keskimäärin lähes puolet loma-asuntojen kokonaiskäytöstä. Seuraavan viiden vuoden aikana ulkopaikkakuntalaisten omistamien vapaa-ajanasuntojen käytön kausijakaumat näyttäisivät vastaajien arvioiden perusteella pysyvän suunnilleen nykyisen kaltaisina. Selkeää kehityslinjaa esimerkiksi loma-asuntojen käytön ympärivuotisuuden suuntaan ei ole nähtävissä missään kohdekunnassa.

Ulkopaikkakuntalaisten omistamien loma-asuntojen vuokraus on tarkasteltavissa kunnissa melko vähäistä. Kuusamossa vapaa-ajanasunnon omistavista ulkokuntalaisista yhdeksän prosenttia kertoi vuokranneensa loma-asuntoaan vuonna 2018. Kalajoella vastaava osuus on seitsemän prosenttia ja Pudasjärvellä neljä prosenttia. Muissa kohdekunnissa osuudet ovat tätäkin pienempiä. Aikomukset loma-asunnon vuokrauksesta seuraavan viiden vuoden aikana viittaavat siihen, että hyvin suurta muutosta ulkopaikkakuntalaisten omistamien loma-asuntojen vuokrauksessa ei ole odotettavissa.

Kyselylomakkeessa listatuista palveluista ulkokuntalaisten vapaa-ajanasukkaiden tyypillisimmin käyttämiä ovat päivittäistavarakaupat, jätehuolto, erikoisliikkeet, polttoaineenjako, kunnan kaavoitus ja rakennusvalvonta, tietoliikenneyhteydet ja tapahtumat. Vähäisimmälle käytölle jääviä palveluita ovat useimmiten kiinteistönhuoltopalvelut, taksi ja autovuokraus, julkinen liikenne, terveyskeskuspalvelut sekä kirjastopalvelut. Palveluihin tyytyväisyyden suhteen yleisenä havaintona on kaikille kohdekunnille tyypillinen tyytymättömyys julkisen liikenteen palveluihin. Tyypillistä on myös korkealle tasolle yltävä tyytyväisyys päivittäistavaroiden valikoimiin.

Mielenkiinto kyselylomakkeessa lueteltujen palvelujen ostamiseen on samankaltaista kaikissa kuudessa kunnassa. Eniten ostokiinnostusta on lumenaurauspalveluun, toiseksi eniten loma-asunnon korjaus- ja rakennustöihin ja kolmanneksi eniten puiden kaatoon ja loma-asunnon puuhooltoon. Poikkeuksen säännöstä tekee Kalajoki, jossa puuhoollon sijaan kolmanneksi eniten ostokiinnostusta on harrastusvälineiden vuokraukseen.

Ulkopaikkakuntalaisten rahankäyttö loma-asunnon sijaintikunnassa henkilöä kohti laskettuna vaihtelee Taivalkosken 556 eurosta/vuosi Kuusamon 1465 euroon/vuosi. Vapaa-ajanasuntoa kohti laskettu matkailukulu vaihtelee Taivalkosken 1623 eurosta/vuosi Kuusamon 4222 euroon/vuosi. Kaikissa kohdekunnissa kuluetaan selvästi eniten euroja ruoka-, päivittäis- ja erikoistavaraostoksiin, joiden yhteenlaskettu prosenttiosuus kokonaiskulutuksesta vaihtelee Kalajoen 56 prosentista Vaalan 65 prosenttiin. Toisin sanoen rahassa

mitattuna matkailullisesta vapaa-ajan asumisesta hyötyy eniten vähittäiskauppa. Virkistys- ja ohjelmapalveluihin ja varsinkin liikennepalveluihin käytetään rahaa keskimääräisesti melko niukasti, kohdekunnasta riippuen maksimissaankin vain muutamia prosentteja kokonaiskulutuksesta.

Vapaa-ajanasunnolla vuonna 2018 tehtyjen etätyöpäivien määrää kysyttäessä tavanomaisin vastaus kaikkien kohdekuntien osalta oli nolla eli näissä tapauksissa loma-asunnolla ei tehty etätöitä lainkaan. Yleisimmin etätöitä tehtiin Vaalassa sijaitsevilla vapaa-ajanasunnoilla, keskiarvolla mitattuna neljä päivää vuodessa. Yleisin syy etätöiden tekemättömyyteen on loma-asunnon käyttäjien eläköityminen eli heidän siirtymisensä pois työelämästä. Toiseksi yleisin syy on työn luonne, joka ei mahdollista etätöiden tekemistä. Seuraavan viiden vuoden aikana etätöiden lisääntymistä ennakoivien osuudet ovat kaikissa kohdekuunnissa suurempia kuin etätöiden vähentymistä ennakoivien osuudet.

Ulkopaikkakuntalaisista loma-asunnon omistajista vain harvat ovat aikeissa muuttaa vapaa-ajanasuntonsa vakituiseksi asunnoksi seuraavan viiden vuoden aikana. Suurinta muuttohalukkuus on Oulussa vapaa-ajanasunnon omistavilla, joista 13 prosenttia ennakoivat muuttavansa loma-asuntoonsa viiden vuoden sisällä. Muiden kohdekuntien osalta loma-asunnon vakituiseksi asunnoksi muuttavia tai sitä kaavailevia on yleensä muutamia prosentteja vastanneista. Loma-asuntoonsa muuttoa suunnittelevat ovat keskimääräistä useammin sosioekonomiselta asemaltaan yrittäjiä tai yksityisiä ammatinharjoittajia. Vapaa-ajanasunnolle muuton esteistä yleisimpänä pidetään asuinrakennukselle asetettuja teknisiä vaatimuksia, joita vastaajan omistama vapaa-ajanasunto ei täytä. Toisen yleisen muuton esteen muodostavat laajasti ottaen henkilökohtaiset syyt.

Kyselyyn vastanneista ulkopaikkakuntalaisista loma-asunnon omistajista 5-9 prosenttia ilmaisi vapaa-ajanasuntonsa käyttäjillä olevan kiinnostusta yritystoiminnan harjoittamiseen mökkikunnassa. Mahdollisen yritystoiminnan toimialoiksi mainitaan yleisimmin metsätalous, konsultointipalvelut, hyvinvointipalvelut ja erityyppinen matkailua palveleva yritystoiminta. Loma-asunnon sijaintikunnassa harjoitettava yritystoiminta herättää mielenkiintoa useimmin niissä vastaajissa, jotka toimivat yrittäjänä myös vakituisella asuinpaikkakunnallaan. Muissa sosioekonomisissa ryhmissä kiinnostus yrittäjyyteen on vähäisempää.

Suurin osa kohdekuntien vastaajista (73-85 %) kokee saavansa tarpeeksi tietoa loma-asuntonsa sijaintikunnan asioista ja palveluista. Lisätietoa kaivataan erityisesti tapahtumatarjonnasta, loma-asukkaiden tyyppillisesti tarvitsemista yksityisistä palveluista sekä viranomaispalveluista. Vastaajien mielestä loma-asukkaille suunnatun tiedon jakamiseen ovat hyviä välineitä paikallislehti, painettu 'mökkiläiskirje' sekä digitaalisista viestimistä sähköposti ja vapaa-ajanasukkaille räätälöity nettisivusto.

Vapaa-ajan asumista koskevissa kehittämissuunnitelmissa yleisiä teemoja kaikissa kuudessa kohdekunnassa näyttäisivät olevan ainakin jätehuolto, viestintä sekä erilaiset palvelutarpeet. Matkailua koskevat kehittämissuunnitelmat liittyvät usein matkailumarkkinointiin, tapahtumatarjontaan, luontomatkailun edistämiseen, julkisen liikenteen parantamiseen sekä luontoarvojen ja luonnon matkailullisen vetovoiman säilyttämiseen.

LÄHTEET

Finnish Consulting Group Oy (2016). *Mökkibarometri 2016*. Saaristoasiain neuvottelukunta, Maa- ja metsätalousministeriö. 46 s. Saatavilla osoitteesta: <https://mmm.fi/documents/1410837/1880296/Mokkibarometri%2B2016/7b69ab48-5859-4b55-8dc2-5514cdfa6000> (Viitattu 2.1.2020).

Järviluoma, J. (2020). Matkailullinen vapaa-ajan asuminen: Hyrynsalmi, Kuhmo, Sotkamo ja Suomussalmi. *Kajaanin ammattikorkeakoulun julkaisusarja B Raportteja ja selvityksiä 99*.

Järviluoma, J., Kauppila, P. & Keränen, M. (2019). VALTO-hankkeella vapaa-ajanasumisesta liiketoimintaa. Teoksessa Takala, K. & Järviluoma, J. (toim.): *Katsaus Business-osaamisalueen TKI-toimintaan 2019*, 56–67. Kajaanin ammattikorkeakoulun julkaisusarja B Raportteja ja selvityksiä 98. Saatavilla osoitteesta: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-7219-50-8> (Viitattu 2.1.2020).

Kannisto, O. (2019). Henkilökohtainen sähköposti Otto Kannisto/Jari Järviluoma. 4.6.2019.

Kauppila, P. (2019). Vapaa-ajanasunnot, tila-aika-ulottuvuus ja aluetaloudelliset vaikutukset paikallistaloudella: Näkökulmia vapaa-ajan asumisen kehittämiseen. Teoksessa Takala, K. & Järviluoma, J. (toim.): *Katsaus Business-osaamisalueen TKI-toimintaan 2019*, 68–106. Kajaanin ammattikorkeakoulun julkaisusarja B Raportteja ja selvityksiä 98. Saatavilla osoitteesta: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-7219-50-8> (Viitattu 2.1.2020).

Kauppila, P. (2020a). Matkailullisen vapaa-ajanasumisen aluetaloudelliset vaikutukset: Kalajoki, Kuusamo, Oulu, Pudasjärvi, Taivalkoski ja Vaala. *Kajaanin ammattikorkeakoulun julkaisusarja B Raportteja ja selvityksiä 102*.

Kauppila, P. (2020b). Matkailullisen vapaa-ajanasumisen aluetaloudelliset vaikutukset: Hyrynsalmi, Kuhmo, Sotkamo ja Suomussalmi. *Kajaanin ammattikorkeakoulun julkaisusarja B Raportteja ja selvityksiä 101*.

Kuosku, K., Kauppila, P. & Karjalainen, T.P. (2014). Oulanka-, Kitka- ja Kuusinkijoen kalastusmatkailun aluetaloudelliset vaikutukset. *Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos, Tutkimuksia ja selvityksiä 3/2014*. 35 s. Saatavilla osoitteesta: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-303-134-0> (Viitattu 2.1.2020).

Metsämuuronen, J. (2006). *Tutkimuksen tekemisen perusteet ihmistieteissä*. 1324 s. Gummerus, Jyväskylä.

Tilastokeskus (2019a). Rakennukset ja kesämökkit 2018. Saatavilla osoitteesta: http://www.stat.fi/til/rakke/2018/rakke_2018_2019-05-21_fi.pdf (Viitattu 2.1.2020).

Tilastokeskus (2019b). Kesämökit omistajan asuinkunnan mukaan 31.12.2018. Erillistilaus Tilastokeskuksen kesämökkitalastosta.

Tilastokeskus (2019c). Käsitteet. Mediaani. Saatavilla osoitteesta: <https://www.stat.fi/meta/kas/medi-aani.html> (Viitattu 2.1.2020).

Tilastokeskus (2019d). Kesämökit 2018. Saatavilla osoitteesta: https://www.stat.fi/til/rakke/2018/rakke_2018_2019-05-21_kat_001_fi.html (Viitattu 2.1.2020).

LIITE 1. Ulkopaikkakuntalaisille vapaa-ajanasunnon omistajille tehdyn kyselyn kyselylomake

VAPAA-AJANASUNTO

1) Missä kunnassa vapaa-ajanasuntonne sijaitsee?

1. Hyrynsalmella	6. Pudasjärvellä
2. Kalajoella	7. Sotkamossa
3. Kuhmossa	8. Suomussalmella
4. Kuusamossa	9. Taivalkoskella
5. Oulussa	10. Vaalassa

2) Montako kilometriä vakituisealta asunnoltanne on vapaa-ajanasunnolle? _____ km

3) Sijaitseeko vapaa-ajanasuntonne ...

1. Haja-asutusalueella
2. Kunta- tai kaupunkitaajamassa
3. Matkailukeskuksessa
4. Muualla, missä? _____

4) Käytetäänkö vapaa-ajanasuntoanne ympärivuotisesti?

1. Kyllä
2. Ei

5) Montako vuodepaikkaa vapaa-ajanasunnossanne ja siihen mahdollisesti liittyvissä lisärakennuksissa (aitta, saunamökki tms.) on? _____ vuodepaikkaa

6) Minä vuonna olette hankkineet vapaa-ajanasuntonne? Vuonna _____

7) Millä tavalla aikoinaan hankitte vapaa-ajanasuntonne?

1. Rakentamalla itse/rakennuttamalla vapaa-ajanasunnon
2. Perimällä vapaa-ajanasunnon
3. Ostamalla vapaa-ajanasunnon
4. Muuten, miten? _____

8) Millainen on vapaa-ajanasuntonne nykyinen omistussuhde?

1. Vapaa-ajanasunnon omistaa yksityinen henkilö (vastaaja/vastaajan perhe)
2. Vapaa-ajanasunnon omistaa perikunta
3. Vapaa-ajanasunnon omistaa tuttavien/ystävien porukka
4. Vapaa-ajanasunnon omistus on yhtiömuotoinen (asunto oy, kiinteistö oy)
5. Muu, mikä? _____

9) Aiotteko seuraavan viiden vuoden aikana ...

(Voitte valita useita vaihtoehtoja)

1. Remontoida vapaa-ajanasuntoanne
2. Laajentaa vapaa-ajanasuntoanne
3. Rakentaa uuden vapaa-ajanasunnon entisen tilalle
4. Siirtää/myydä vapaa-ajanasuntonne perillisille
5. Myydä vapaa-ajanasuntonne vapaille markkinoille
6. Vapaa-ajanasuntoon tai sen omistussuhteisiin ei ole suunniteltu muutoksia

VAPAA-AJANASUNNON KÄYTTÖ

10) Arvioikaa, montako kertaa vapaa-ajanasunnollanne käytiin vuonna 2018? _____ kertaa
(Karkeakin arvio riittää)

11) Arvioikaa, kuinka monta päivää oli keskimääräinen viipymä vapaa-ajanasunnollanne yhtä käyntikertaa kohden vuonna 2018? _____ päivää
(Karkeakin arvio riittää)

12) Arvioikaa, kuinka monta henkilöä keskimäärin kuului vapaa-ajanasunnollanne vierailevaan seurueeseen yhtä käyntikertaa kohden vuonna 2018? _____ henkilöä
(Karkeakin arvio riittää)

13) Ketkä käyttivät vapaa-ajanasuntoanne vuonna 2018?
(Voitte valita useita vaihtoehtoja)

1. Vastaaja/vastaajan perhe
2. Sukulaiset
3. Tuttavat/ystävät
4. Vuokralaiset vapailta markkinoilta

14) Milloin vapaa-ajanasunnollanne vietettiin aikaa vuonna 2018?
(Voitte valita useita vaihtoehtoja)

1. Päiväkäynneillä
2. Viikonloppuisin
3. Loma-aikoina (vuosiloma)

15) Kuinka vapaa-ajanasuutonne käyttö jakautui vuonna 2018?

Talvi (joulu-helmikuu)	_____	prosenttia
Kevät (maalis-toukokuu)	_____	prosenttia
Kesä (kesä-elokuu)	_____	prosenttia
Syksy (syys-marraskuu)	_____	prosenttia
Yhteensä	100	prosenttia

16) Miten arvioitte vapaa-ajanasunnollanne vietetyn ajan muuttuvan seuraavan viiden vuoden kuluessa?

	Lisääntyy	Pysyy ennallaan	Vähenee
Vapaa-ajanasunnolla vietetty aika kaikkiaan	3	2	1
Päiväkäynnit	3	2	1
Viikonloput	3	2	1
Loma-ajat (vuosiloma)	3	2	1

17) Miten arvioitte vapaa-ajanasuutonne käytön jakautuvat seuraavan viiden vuoden aikana?

Talvi (joulu-helmikuu)	_____	prosenttia
Kevät (maalis-toukokuu)	_____	prosenttia
Kesä (kesä-elokuu)	_____	prosenttia
Syksy (syys-marraskuu)	_____	prosenttia
Yhteensä	100	prosenttia

18) Vuokrattiinko vapaa-ajanasuntoanne vuonna 2018?

1. Kyllä
2. Ei

Mikäli vastasitte ei, siirtykään kysymykseen 21.

19) Vuokrattiinko vapaa-ajanasuntoanne ...

1. Omatoimisesti
2. Matkailukeskuksen tai -alueen varaamopalvelun kautta
3. Lomarenkkaan välityksellä
4. Airbnb:n välityksellä
5. Jonkun muun varaamopalvelun kautta, minkä? _____

20) Paljonko olivat vapaa-ajanasunnostanne saadut vuokratulot vuonna 2018?

1. alle 1 000 €
2. 1 001 – 2 000 €
3. 2 001 – 3 000 €
4. 3 001 – 4 000 €
5. yli 4 000 €

21) Aiotaanko vapaa-ajanasuntoanne vuokrata seuraavan viiden vuoden aikana?

1. Kyllä
2. Ei
3. Mahdollisesti, jos _____

VAPAA-AJANASUNNON SIJAINTIKUNNAN PALVELUT**22) Kuinka tyytyväinen olette seuraaviin vapaa-ajanasuntonne sijaintikunnan palveluihin?**

	Erittäin tyytyväinen	Melko tyytyväinen	Ei tyytyväinen eikä tyytymätön	Melko tyytymätön	Erittäin tyytymätön	En ole käyttänyt
Päivittäistavaroiden valikoima	5	4	3	2	1	x
Erikoisliikkeet	5	4	3	2	1	x
Ravintolapalvelut	5	4	3	2	1	x
Kunnan kaavoitus ja rakennusvalvonta	5	4	3	2	1	x
Terveyskeskuspalvelut	5	4	3	2	1	x
Jätehuolto	5	4	3	2	1	x
Julkinen liikenne	5	4	3	2	1	x
Taksi ja autovuokraus	5	4	3	2	1	x
Kirjastopalvelut	5	4	3	2	1	x
Kulttuuripalvelut	5	4	3	2	1	x
Liikuntapaikat ja liikuntapalvelut	5	4	3	2	1	x
Tapahtumat	5	4	3	2	1	x
Tietoliikenneyhteydet	5	4	3	2	1	x
Kiinteistöhuoltopalvelut (esim. ”mökkitalkkari”)	5	4	3	2	1	x
Polttoaineenjakele	5	4	3	2	1	x

23) Oletteko kiinnostunut ostamaan seuraavia vapaa-ajanasuntonne käyttöön liittyviä palveluja vapaa-ajanasuntonne sijaintikunnasta seuraavan viiden vuoden aikana?

	Kyllä	En	En osaa sanoa
Päivittäistavaroita vapaa-ajan asunnolle kuljetettuna	1	2	x
Vapaa-ajanasunnon korjaus- ja rakennustyöt	1	2	x
Puiden kaato / polttopuiden tekeminen / puuhuolto	1	2	x
Vartiointi / tarkastuskäynnit	1	2	x
Siivous	1	2	x
Lumen auraus	1	2	x
Pitopalvelut / aterioiden tuonti	1	2	x
Pihatyöt	1	2	x
Harrastusvälineiden vuokraus	1	2	x
Vapaa-ajanasunnon vuokraamiseen liittyvät varaamopalvelut	1	2	x
Jokin muu, mikä? _____			

KULUTUS VAPAA-AJANASUNNON SIJAINTIKUNNASSA

24) Arvioikaa, kuinka paljon rahaa käytitte alla lueteltuihin menoluokkiin VAPAA-AJANASUNTONNE SIJAINTIKUNNASSA vuonna 2018. Rahankäyttö koskee koko vuotta (mukaan ei lasketa matkan aikana kertyneitä kustannuksia vakitukselta asuinpaikkakunnaltanne vapaa-ajanasuntonne sijaintikuntaan).

(Karkeakin arvio riittää)

Monenko henkilön mökkikäynneistä aiheutuneita menoja ja rahankäyttöä vastauksenne koskevat?

___ hlöä

• Kahvila- ja ravintolaostokset, sis. huoltoasemien kahvilaostokset	_____ euroa / vuosi
• Ruoka- ja päivittäistavaraostokset (marketit, valintamyymälät, kioskit, Alko)	_____ euroa / vuosi
• Erikoistavaraostokset (apteekki, rauta-, rakennus- ja koneliikkeet)	_____ euroa / vuosi
• Virkistys- ja ohjelmalvelut (teattereiden, museoiden ja tapahtumien pääsymaksut, hovi- ja teemapuistot, liikuntaharrasteet, ohjelmalvelut yms.)	_____ euroa / vuosi
• Polttoainekulut ja korjaamopalvelut	_____ euroa / vuosi
• Liikennepalvelut (taksit, paikallisliikenne, autonvuokraus)	_____ euroa / vuosi
• Kiinteistönhoito ja -huolto (mökin remonttityö ja kunnossapitotyö, tiestön auraus ja kunnossapito, vartiointipalvelut yms.) Huom. ei tarvitseet eikä koneet / laitteet	_____ euroa / vuosi
YHTEENSÄ	_____ euroa / vuosi

ETÄTYÖ

25) Onko joku vapaa-ajanasuntonne käyttäjistä tehnyt etätöitä vapaa-ajanasunnolla tai sen sijaintipaikkakunnalla vuonna 2018?

	Kyllä	Ei
Päiväkäynneillä	1	2
Viikonloppujen yhteydessä (esim. perjantaina ja maanantaina)	1	2
Loma-aikojen yhteydessä (esim. viikko ennen vuosilomaa ja viikko jälkeen vuosiloman)	1	2

Mikäli vastasitte kaikkiin kohtiin ei, siirtykää kysymykseen 27.

26) Kuinka monta työpäivää vapaa-ajanasunnolla tai sen sijaintipaikkakunnalla tehtiin etätöitä vuonna 2018?
_____ työpäivää

Siirtykää kysymykseen 28.

27) Mitkä ovat suurimmat syyt siihen, että vapaa-ajanasunnollanne ei tehty etätöitä vuonna 2018?

(Voitte valita useita vaihtoehtoja)

1. Vapaa-ajanasunnon käyttäjät eivät ole työelämässä
2. Työn luonne ei mahdollista etätöiden tekemistä
3. Vapaa-ajanasunto ei sovellu etätöiden tekemiseen
4. Tietoliikenneyhteydet eivät ole riittäviä etätöiden tekemiseen
5. Vapaa-ajanasunnon sijaintikunnassa ei ole tarjolla työtiloja etätöskentelyä varten
6. Lasten koulunkäynti
7. Työn ja vapaa-ajan sekoittuminen
8. Työyhteisöstä eristyminen / sosiaalisten kontaktien väheneminen
9. Jokin muu syy, mikä? _____

28) Onko joku vapaa-ajanasuntonne käyttäjistä kiinnostunut palvelusta, jossa etätöiden tekijät voisivat vuokrata aikaveloituksella avokonttoritilaa ja siihen liittyviä tukipalveluja vapaa-ajanasuntonne sijaintikunnasta?

1. Kyllä
2. Ei

29) Miten arvioitte etätöiden tekemisen vapaa-ajanasunnollanne muuttuvan seuraavan viiden vuoden aikana?

	Lisääntyy	Pysyy ennallaan	Vähenee	Etätöitä ei tehdä
Etätöiden tekeminen kaikkiaan	3	2	1	x
Päiväkäynneillä	3	2	1	x
Viikonloppujen yhteydessä (esim. perjantaina ja maanantaina)	3	2	1	x
Loma-aikojen yhteydessä (esim. viikko ennen vuosilomaa ja viikko jälkeen vuosiloman)	3	2	1	x

MUUTTOHALUKKUUS

30) Ollaanko vapaa-ajanasuntoanne muuttamassa vakituiseksi asunnoksi seuraavan viiden vuoden aikana?

1. Kyllä
2. Ei

Mikäli vastasitte kyllä, siirtykää kysymykseen 32.

31) Mitkä ovat suurimpia esteitä pysyvälle muutolle vapaa-ajanasuntonne sijaintikuntaan?

(Voitte valita useita vaihtoehtoja)

1. Vapaa-ajanasunto ei täytä pysyvän asuinrakennuksen teknisiä vaatimuksia
2. Työmahdollisuuksien puuttuminen vapaa-ajanasunnon sijaintikunnassa
3. Vapaa-ajanasunnon sijaintikunnan niukka palvelutarjonta
4. Vapaa-ajanasunnon sijaintikunnan korkea veroprosentti
5. Ongelmat vapaa-ajanasunnon käyttötarkoituksen muuttamisessa (esim. poikkeamispäätökset)
6. Jätevesisäännökset
7. Henkilökohtaiset syyt
8. Jokin muu syy, mikä? _____

YRITTÄMINEN VAPAA-AJANASUNNON SIJAINNIKUNNASSA

32) Onko vapaa-ajanasuntonne käyttäjillä kiinnostusta harjoittaa yritystoimintaa vapaa-ajanasuntonne sijaintikunnassa?

(Vapaa-ajanasuntonne vuokrausta ei lasketa yritystoiminnaksi)

1. Kyllä
2. Ei

Mikäli vastasitte ei, siirtykää kysymykseen 34.

33) Minkä tyyppisestä yritystoiminnasta tällöin olisi kyse?

VIESTINTÄ

34) Saatteko tarpeeksi tietoa vapaa-ajanasuntonne sijaintikunnasta ja sen palvelutarjonnasta?

1. Kyllä
2. Ei

35) Mistä asioista kaipaatte lisää tietoa?

36) Miten haluaisitte saada tietoa vapaa-ajanasuntonne sijaintikunnan palveluista ja tapahtumista?

(Voitte valita useita vaihtoehtoja)

1. Sähköpostitse (esim. uutiskirje)
2. Vapaa-ajanasukkaille suunnatusta nettisivustosta
3. Sosiaalisen median kautta (esim. Facebook)
4. Paikallislehdestä
5. Vapaa-ajanasukkaille suunnatusta painetusta Mökkiläiskirjeestä
6. Infotauluista
7. Vapaa-ajanasukkaille suunnatuista tilaisuuksista
8. Jollakin muulla tavalla, miten? _____

37) Tulisiko vapaa-ajanasuntonne sijaintikunnassa olla vapaa-ajanasukasneuvosto/mökkiläistoimikunta mökkiläisten vaikutuskanavana?

1. Kyllä
2. Ei
3. Kunnassa toimii jo vapaa-ajanasukasneuvosto/mökkiläistoimikunta

38) Olisiko Teillä itsellänne kiinnostusta olla mukana vaikuttamassa mökkiläisten asioihin vapaa-ajanasukasneuvostossa tai mökkiläistoimikunnassa?

1. Kyllä
2. Ei

KEHITTÄMISAJATUKSET**39) Mitä kehittämissuhteita Teillä on kunnan vapaa-ajan asumiseen liittyen?****40) Mitä kehittämissuhteita Teillä on kunnan matkailun edistämiseen?**

VASTAAJAN TAUSTATIEDOT

41) Sukupuoli

1. Nainen
2. Mies
3. Muu

42) Syntymävuosi _____

43) Vakituinen asuinkunta _____

44) Syntymäkunta _____

45) Oletteko ...

1. Yrittäjä tai yksityinen ammatinharjoittaja
2. Toimihenkilö
3. Työntekijä
4. Opiskelija
5. Eläkeläinen
6. Kotiäiti tai koti-isä
7. Työtön
8. Muu, mikä? _____

46) Kotitaloutenne yhteenlasketut bruttotulot (ei vähennetty veroja) kuukaudessa?

1. alle 1 000 €	6. 5 001 – 6 000 €
2. 1 001 – 2 000 €	7. 6 001 – 7 000 €
3. 2 001 – 3 000 €	8. 7 001 – 8 000 €
4. 3 001 – 4 000 €	9. 8 001 – 9 000 €
5. 4 001 – 5 000 €	10. 9 001 – 10 000 €
	11. yli 10 000 €

KIITOS VASTAUKSISTANNE!

